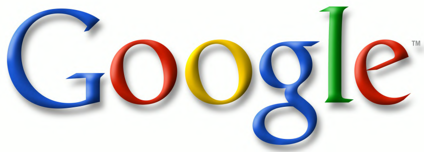

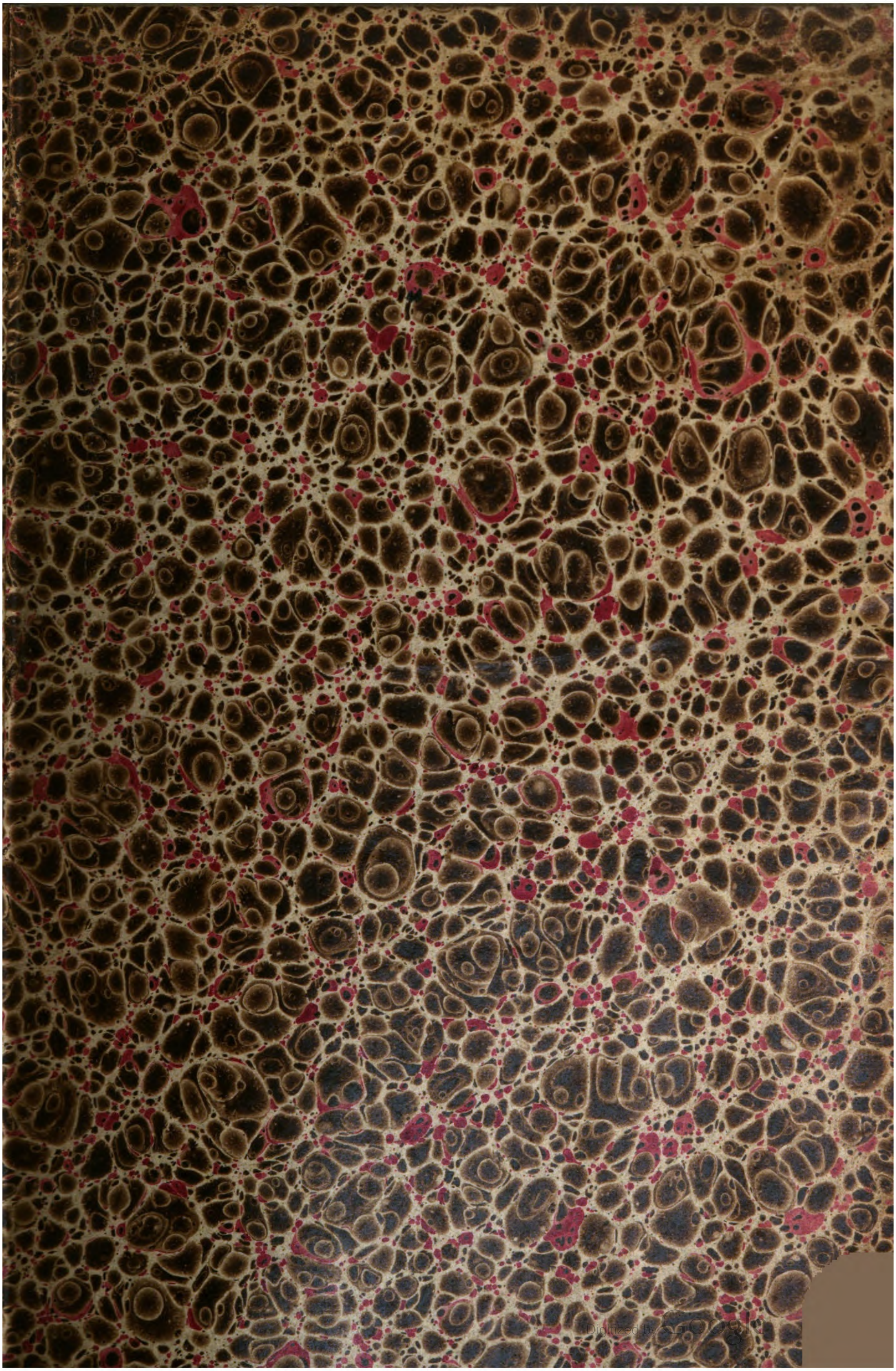

Het huis van Wesenbeke

Johan Alfried de Laet, Eug. Fr de Block

HET HUIS

VAN WESENBEKE.

De Brandstapel.

HET HUIS VAN WESENBEKE

DOOR

Johan Alfried De Laet.

ANTWERPEN,

BY J. E. RYSHEUVELS, BOEKDRUKKER EN UITGEVER,

PADDENGRACHT.

1842.

Aen mynen Vriend,

DEN HEERE

Frans Eugenius De Block,

KUNSTSCHILDER.

Zie hier, myn vriend, 't eenvoudig tafereel
In gullen luim geschetst op weinig dagen,
Met zwakke hand en ongewend penseel;
Doch als het is, zal 't uwen geest behagen.
'k Zeg uwen geest *— en wil in het geheel*
Van 't g'eerd publiek *geen letterken gewagen.*

Den lezer laet ik nog het liefst in vrée.
Wie gist van welken aerd hy moge wezen?
Waer de eene lacht roept de andere ach! en wee!
Wat de eene laekt heeft d'andere geprezen.
En wellicht blyft voor dezen volzin, mée
Myn boekdeel ook van velen ongelezen.

Maer neen, myn vriend; 't gaet als met ieder wyn,
Met ieder boek aen het publiek geschonken :
De een is verhit op warmen Chambertyn,
De tweede wil met Tokaï geklonken,
De derde pryst de druiven van den Rhyn,
En tot besluit wordt alles léeggedronken.

Zoo ook het boek. Myn neefje mint het veld
En is verzot op melk- en herderszangen,
Myn buervrouw is op jokkerny gesteld,
Myn buerman naer bespiegeling verhangen,
Myn oude moei betooverd naer geweld,
Myn ander oom strydt in Tibulle's rangen,
En allen toch zyn in myn net gevangen.

Dan, vriend, ik heb, by 't schryven van het boek,
Den lezer gansch niet uit het oog verloren.
Regt uit ! ik sta niet willig in den hoek.
Lof, wel is waer, mag ik niet altoos hooren ;
't Gaet my met hem als met den zoetekoek,
De tweede snêe kan zelden my bekoren.

Ik heb zoo wat van alles opgedist,
Voor elken smaek heb ik gepoogd te zorgen;
En heb ik hier en daer my ook vergist,
De recensenten houden 't niet verborgen!
Een andermael... Doch leeft myn boek tot morgen,
Dan is myn doel niet teenemael gemist!

Gewis, die heeren zullen van my spreken.
Van goederhand weet ik er drie of vier
Gereed om 't kind den tengren nek te breken.
Doch ik verwed een halven riem papier,
Dat ik zoo wel als zy die zullen preken
De feilen ken, de reden van 't getier.

Vooreerst myn held... Wel ja! wat ga ik maken!
Een schoone vond, waerachtig! open biecht
Te spreken en het voorregt te verzaken,
Te zeggen tot een recensent « Gy liegt »;
Of, om beleefd hetzelfde doel te raken:
« Ik denk, Mynheer, dat u de waen bedriegt. »

Zoo ik de schoonheên van het boek deed kennen?
Het ware nieuw en mooglyk allerbest!
Maer ach! wie kan zich eigen lof gewennen?
En dan, myn vriend, en dan... waer bleef de rest?
Ik zal dus maer in 't oude karspoor mennen;
'k Heb eene kans te meer, en blyf modest.

— De modestie *is eene fransche vinding,*
Een' modegril, gelyk de fransche tael;
Zy staet met ied're leugen in verbinding,
En is des ydlen hoogmoeds zegeprael. —
Ay! maer hoe zoet is toch deze oogverblinding!
Men snuift de geur en breekt de wierookschael.

Der kunstgreep hoeft ook weinig om te lukken:
Men lacht, men bloost, men slaet zyne oogen nêer,
Men bukt zoo laeg men immer maer kan bukken:
« Mynheer, Mevrouw, uw byval strekt tot eer;
Doch 't boek, eilaes! is zeer gebrekkig... zeer... »
— Ja! is het zoo, waerom dan liet gy 't drukken?

Antwerpen, 1sten april 1842.

DE BLYDE INTREDE
VAN MEVROUW DE HARTOGINNE
VAN PARMA.

I

DE BLYDE INTREDE VAN MEVROUW DE HARTOGINNE VAN PARMA.

« He! hoor dan, Klaes Debinder; gy luistert niet!

— Ziet gy niet, ezel van Sint-Josep, dat ik er eenen in het oog heb.

— Welk een?

— Den vyfde, regts.

— Den vyfde? Het is de moeite niet weerd! hy is zoo rood als een kalkoensche haen. De middelste is het dien gy bezien moet; ik wil een kalf zyn, zoo hy niet beter danst dan de stadsspeelman meester Segher!

— Men zou zeggen dat hy lust heeft om te vlugten.

— Weet gy wat hy mag gedaen hebben?

— Hy heeft gister avond den hoorn geblazen.

— En daerom is 't dat men hem dansen doet! Hebben zy nu verboden muzyk te spelen?

— Zie! zie! de Roode-Roede wordt knak!

— Laet zien. Waerom dat nu?

— Het schynt dat de danser zyn gepluimd mutsken heeft afgestooten.

— Waerachtig! 't Is wel besteed; waerom ook moet Spelleken pluimkens dragen?

— Ah! ah! ah! Nu is 't op de beurt van Cosyncken! Er is een waelsche soldaet op zyn lyf gevallen. By Sint-Jan! ik geloof dat ze vechten.

— Hawoert! hawoert! de beul! Hawoert de dief, met zyne versleten koorden die hy voor nieuwe doet betalen! —

Op hetzelfde oogenblik overdekte een regen steenen den onvoorzichtigen beul der stad Antwerpen. Trouwens het was by niets anders als by het zoo zedelyk en beschavend schouwspel eens galgenregts dat de menigte, waertoe onze sprekers behooren, zich verlustigde.

Nogtans namen alle lieden, die zich op de

Groote-Markt van Antwerpen bevonden, geen deel in de wilde vrolykheid welke het gemeene volk er blyken liet. Aen de zyde van Klaes en zynen makker stonden twee mannen in breede mantels gewikkeld, en met hoeden gedekt welker nederhangende randen hun aengezicht voor elk nieuwsgierig en navorschend oog ontstolen. Zy ook spraken by tusschenpoozen, doch hunne samenspraek droeg eenen geheel anderen stempel dan degene welke wy reeds aenhoord hebben; iets hatend en iets bitter was er in hunne woorden.

Cosyncken, de beul, ging onder eene stortvlaeg van allerhande werpsels bezwyken, en Spelleken, de Roode-Roede, bedreigde altoos meer en meer, doch altoos om niet, met zyne stem, zynen blik en zyne gebaerden, de talryke schare der steenigers, die tegelyk huilden, vloekten en lachten, de eenen zich vermakende met de verschrikkelyke doodsprongen der gehangenen, de anderen met de beklagelyke en verstuipte tronie des beuls of wel met de bedreigingen en de wonderlyke gebaerden der Roode-Roede, wanneer op eens het blyde geschal der klaroenen zich in de rigting der Vrouwe-kerk

hooren liet. Eenige stonden hierna waren de beul en de lyken der vyf gehangenen de eenigste menschelyke gedaenten welke men nog op het uitgestrekte plein der Groote-Markt kon aentreffen. Een ander schouwspel had de menigte tot zich getrokken.

Een schitterende stoet kwam met eenen tragen en plegtigen tred aengereden in de Lange Nieuwstraet, welker onvaste grond meermalen onder de hoeven der peerden weg zonk.

De twee mannen die wy op de Groote-Markt onder hunne mantels en hoeden verstoken gezien hebben, waren de eersten geweest om die plaets te verlaten en hadden nu op dergelyke wyze stand genomen, dat er niets aen hunne aendacht ontsnappen mogt; ook konden zy, zonder gevaer, elkander hunne gepeinzen mededeelen. Zy spraken echter zeer stil.

— Kunt gy ontwaren, myn broeder, wie onzer getrouwe Edelen aen het hoofd van den stoet rydt?

— Och ja, broeder, het is de hartog van Aerschot.

— Ah! ah! zie eens hoe dikwils hy omdraeit na dat hy het volk bezien heeft. Zyne Excellentie schynt ons te willen zeggen : Bedelaers en

boeren, ziet gy myne kloeke krygslieden niet met hunne roode mutskens en hunne blauwe pluimen? bekykt die maer met aendacht, want welhaest zullen zy u dwingen de koninglyke genade aftesmeeken.

— Hum! hum! Nog zoo ras niet, myn vrome ridder!

— Doe daer uwen eed niet om, myn broeder, want daer komt de graef van Egmont met zyne Vriezen, die ten minste zoo zwaer en zoo sterk zyn als de peerden die zy beschryden.

—Wat hem betreft, hy zal ons niet veel kwaed doen. Hy mag zich gelukkig achten indien de wolven waermede hy huilt, niet eindigen met hem en het lam dat aen zynen nek hangt, opteslokken.

— Is het Barlemont niet die hem volgt?

— Ook al een die moeite zou hebben om te zeggen wat hy wil en waer hy gaet.

— Men zegt dat hy verstand heeft.

— Het is mogelyk; maer men zal niet zeggen dat hy moed bezit.

— Dit is om 't even; het is een mooije jongen. Ik ben zeker dar er vele wyfjes op hem verzot zyn en hem het leven veraengenamen.

— Myn broeder, wat beteekenen deze woorden? Hebt gy in uw hart een deel van den onzuiveren zuerdeesem van het roomsche Sodoma behouden?

— Gy zyt gestrenger dan een leeraer van de wet, myn broeder! Maer daer komt Mynheer de hartog van Aremberg. Er is geen beter Spaenjaerd in Kastilje.

— Hy moest ons wel den dienst bewyzen, by zynen afgod in Madrid te gaen woonen.

— Het schynt dat hy over de Hartsiers het bevel voert?

— Neen het is De Bevoys.

— De Bevoys is een Franschman. Zonder een schelm te zyn, mag hy zich verhuren aen wie hy wil. —

De talryke groep welke nu kwam aengereden, was diegene welke, uit gansch den stoet, met de vurigste en de aenhoudendste nieuwsgierigheid door de scharen onderzocht werd. Een honderdtal soldaten van het hoofd tot de voeten in het zwart gekleed en op zwarte peerden gezeten, omringden eenige vrouwen en heeren met den kieschsten smaek uitgedost; maer in wier kleederen er echter nog meer rykdom en pracht

dan smaek te vinden was. By het naderen dezer groep, die langzaem en met plegtigheid voortstapte, trokken onze sprekers de randen hunner hoeden nog meer nederwaerts, en bedekten zy zoodanig hun aengezicht met de plooijen hunner mantels dat er niets als hunne oogen van zichtbaer bleef. Gedurende eenige oogenblikken stonden zy dus stilzwygend en onbeweeglyk, den stoet, die altoos met trage schreden nader kwam, onderzoekende. Niet lang rustten hunne blikken op elken der prachtige heeren, op elke der puikschoone vrouwen, maer zy vestigden zich met eene navorschende strakheid op een persoonaedje dat aen alle die prachtige heeren en puikschoone vrouwen te gebieden scheen.

Het was eene omstreeks veertigjarige vrouw. Hare sombere en sierlooze kleeding trok nogtans met eene onweêrstaenbare kracht, het oog van de minst nieuwsgierigen tot zich, enkel mogelyk uit rede dat men niet juist had kunnen zeggen tot welke kunne dezelve behooren mogt. Eene soort van lang rykleed van het fynste zwart laken was ten halve bedekt met eenen korten mantel van purperen fluweel, welks boorden met gouden en zilveren loofwerk gesteken waren, terwyl tuilen

en bloemen van kostbare gesteenten hier en daer, als met onachtzaemheid, waren geworpen. Deze mantel hing over de linker schouder der vrouwe. Een hooge manshoed met smalle randen, waerop aen de eene zyde een groote diamant, de steun eens rooden pluimbos, schitterde, en gele hozen met scherpe gulden sporen, voltooiden deze kleedy. Hoe zonderling en dubbelzinnig die ook zyn mogt, was er in degene die dezelve droeg, mogelyk nog iets vreemder te vinden.

Zoo als wy het reeds gezegd hebben, was het een persoonaedje van ontrent de veertig jaer; maer toch was het eenigzins toegelaten te twyfelen of hare schoone, doch ruwe gelaetstrekken, waerlyk aen een vrouwspersoon toehoorden. Hare bovenlip, trouwens, was met een tamelyk zwaren knevel overschaduwd, en de ronde vorm harer kinne smolt weg onder een ligten baerd, welke wel iet gelykends had met dien van den koning van Frankryk Frans I. Hare groote blauwe oogen schenen wel zoet en zelfs verstrooid, maer derzelver blik was stout en gebiedend; op haren mond zweefde eene soort van halve grimlach dien men tegelyk als de uitdrukking der welwillendheid of als die der spotterny mogt aenzien. Heure

hand,—het was slechts toegelaten derzelver adelyke fynheid en witheid te gissen, mits deze met eenen dassenleêren handschoen bedekt was, — heure linker hand, dan, hield met eene zorgelooze gerustheid den teugel van een klein wit peerd uit Andalusië, dat, welligt door zulk eenen tragen stap verveeld, zynen breidel scheen te willen morzelen, en van tyd tot tyde zich op zyne gespierde schenkels oprigtte, als wilde het in eenen sprong over den stoet der ruiteren heen vliegen.

Die stoet echter, met vrede voortrydende, was byna tot aen de plaets gekomen, waer wy voor een oogenblik onze sprekers vergeten hebben, wanneer het ros eens jongen edelmans, op eens steigerende, zynen ruiter byna uit den zadel wierp. Door de moeite welke deze aenwendde om den draver te temmen en zelf in evenwigt te blyven, raekte hy onwillig den hoed van eenen dezer mannen en deed denzelve ter aerde vallen. Zonder de minste aendacht op dien voorval te slaen, bleef de man wiens hoed gevallen was, met eene wonderlyke strakheid een voorwerp in den stoet aenstaren. Om hem uit zyne magnetische bespiegeling optewekken, was zyn makker verpligt hem ruw en onhoffelyk aentegrypen

en hem met eene stille, doch verbolgene stem te zeggen:

— Broeder, het schynt dat Grietje uwe aendacht zoodanig bekneld houdt, dat gy u zonder opspraek laet beleedigen.

— Grietje!.. beleedigen!.. wat wilt gy zeggen?

Op dit oogenblik werd hy gewaer dat hy ontdekt was en zag hy zynen hoed voor zyne voeten liggen. Aenstonds kreeg zyn oog alle deszelfs levendigheid terug en zyn aengezicht werd rood van toorn.

— Broeder, waer is de man die?.. —

De tyd onbrak hem om de woorden welke hy zeggen wilde, uittespreken; want reeds stond de edelman, aen wien het eindelyk gelukt was zyn rypeerd te temmen, half lachende, half verlegen, voor hem en bood hem de hand, zeggende:

— Vergeef my, myn waerde Norbrecht; het is geheel buiten mynen wille, ik zweer het u by myn eerlyk woord, dat myn peerd my een gekheid heeft doen bedryven. —

Glimlachende antwoordde hy dien de ridder met den naem van Norbrecht gegroet had:

— By myne ziel, Karel, ik geloof dat degenen die u van gekheid vermoeden, het niet teenemael

mis hebben. Het is waerschynlyk met het menschlievend inzicht aen onze meesters wondheelers wat werk te verschaffen, dat gy op zulk een dag uwen vurigsten draver uitkiest?

— En ongetwyfeld is het om dezelfde rede, antwoordde de ruiter, dat gy hier met dit fraeije kleedjen u wilt doen verpletten, in stede van u met ons in den stoet onzer genadige hartogin te bevinden? By de wysheid van Salomon! de gekste van ons beide ben ik niet. Nu, Norbrecht, zonder krakeel.

— Zonder krakeel, hernam deze, en hy reikte zynen belediger de hand toe.

— En uw broêr Lauwreys, myn waerde Norbrecht! My dunkt hy wil zich onder zynen hoed onzichtbaer maken als eene spaensche freule achter hare valgordyn.

— Indien het den heere van Mansfelt belieft den hoed te doen vallen, zal hy op zyn gemak mogen zien wat aengezicht dezelve bedekt, zei op een tergenden toon degene die tot nog toe niet gesproken had.

— Voor het oogenblik heb ik hiertoe de minste lust niet, myn waerde krakeeler, sprak de ruiter; en Norbrecht hierop met de hand groe-

tende, stak hy zyn peerd met de sporen en verdween tusschen eenen hoop edellieden.

Terwyl deze korte samenspraek voortduerde, had de gebaerde ruiterin eene ligte beweging gedaen, en op dien stillen roep was er een man tot haer genaderd. Hy was op een muilezel gezeten en droeg eenen witten py met eene zwarte kap van dezelfde stof. Deze man had een typisch gelaet: een vernepen en ingevallen voorhoofd, eene scherpe en beenachtige kinne, en groote geele oogen niet weinig naer die eenes nachtuils gelykende. Te vergeefs dwong hy zyne trekken eene uitdrukking van welwillendheid en van ootmoed aentenemen; het aengezicht was al te sprekend om er een masker van te maken. By degene die hem geroepen had, gekomen, liet hy den roozekrans, welken hy steeds tusschen zyne vingers gewenteld had, nedervallen, kruiste zyne armen op zyne borst, sloeg zyn blik ter aerde en wachtte stilzwygend en beweegloos op de bevelen der vrouw. Deze sprak, een boekje, in groen fluweel gebonden, toeslaende:

Eerweerde pater Gonzales, de man dien gy ginder met den zoon des graven van Mansfelt ziet spreken, is Norbrecht van Wesenbeke. Ik heb

daer zoo even op myn zakboekje gezien dat het gezin tot hetwelk hy behoort, van kettery verdacht is.

By deze woorden boog de monik met nederige eerbied, poogde zyn gelaet tot eenen goelyken glimlach te plooijen en dreef zyn muilezel tot op de plaets welke hy verlaten had weder.

Nauwlyks was Norbrecht van Wesenbeke door Karel van Mansfelt verlaten of zyn broeder Lauwreys vatte hem geweldelyk by den arm en trok hem in een dier enge straetjes welke de sodaliteit der Jesuïten omringen.

— Laet ons sneller voortstappen, myn broeder, sprak Norbrecht, en ons spoeden de hoofdkerk te bereiken, want zoo wy vertoeven zullen wy van het schouwspel des ootmoedigen ommegangs, zoo schitterend met goud en gesteenten, beroofd zyn, van de ciceronische redevoering van Mynheer den choordeken Rogier van Taxis, en insgelyks van het nieuwe toonspel van Meester Geert van Turnhout, den Serafyn der Vrouwe-kerk.

Lauwreys aenzag zyn broeder met eene pasverborgen uitdrukking van toorn en van verachting en hem den arm lossende : « In der waer-

heid, sprak hy, het staet u wonder wel te gekken en te spotten nu dat wy in stede van te gissen en te zien, gezien en gegist zyn geworden, nu dat Griet kan weten hoe er, op den dag heurer plegtige intrede, onze feestkleedy uit ziet. Wy zyn verraden, broeder; ik heb de hartoginne van Parma u aen den hoofd-inquisiteur Gonzales met den vinger zien aenwyzen, en die helsche monik heeft u op dergelyke wyze bekeken dat er my, over zyne inzichten jegens u, niet de minste twyfel overblyft.

— Dat de helle die hem gespuwd heeft, hem wederneme, hem en al zyns gelyken, antwoordde Norbrecht, welke op dien stond zyne geveinsde vrolykheid voelde vergaen.

— Waerop waert gy toch aen 't mymeren op het oogenblik dat Mansfelt, hetzy willens of onwillens, uwen hoed deed vallen?

— Wel op niets, broeder; ik trachtte slechts te zien of het gelaet der Landvoogdes, heure inzichten jegens de stad niet verraden zou.

— Gy zyt waerachtig een hardnekkige navorscher! Althans hebben vele oogen die u niet zien mogten, op hunne beurt den tyd gehad om u te bespeuren.

— Voorwaer, myn broeder lief, een Spaenjaerd zou lastig meer wantrouwend en bekommerd zyn dan gy het zyt. Ik ben overtuigd dat Grietje met vredelievende gevoelens terugkomt, en dat zy voor de martelingen eenen afschrik heeft.

— Een bewys hiervan dat zy, zelfs op den dag harer intrede, toelaet vyf ongelukkigen met de galg te straffen, wanneer die nauwlyks kwaed genoeg hebben gepleegd om eene boet te verdienen.

— Hiervan is zy mogelyk gansch onwetend. Het is u, als aen my bekend, dat de Roode-Roede, in 's Konings name, hierover een onbeperkt gezag voert.

— Hoe! myn broeder durft zich vermeten een bedorven en verdrukkend geslacht te verdedigen. Zy die willen beletten dat Gods heilig woord in de harten gezaeid worde, zullen nooit voor iets dat slecht is terugwyken. Dit wyf is eene Jezabel, eene Athalia, die de tolken des Allerhoogsten doet beledigen en dooden. —. Nu namen zyne gedachten eenen anderen zweem, en hy voer voort : — Zy is eene Spaensche daerenboven, en altoos zal eene vrouw uit die natie, een onuitsprekelyke wellust vinden met zich op den eigen dag met hoogmoed, goud en bloed te verzadigen!

— Gy vergeet, broeder, dat het oog van Margareta van Parma nooit den spaenschen bodem gezien heeft, dat zy, onder ons geboren, onder ons is opgevoed.

— Zy is eene Spaensche, zeg ik u, eene dochter der onkuischheid, eene zuster des Achabs uit Madrid.

— Al wat gy wilt zal zy wezen, broeder, maer laet ons nu heure intrede gaen zien, en de bontdragers der Vrouwe-kerk.

— Norbrecht! wat beduidt deze sprake? Heeft de geest der bedwelming dan uw verstand met zyne vleugelen overschaduwd, dat gy u weder in den afgrond wilt werpen die zoo even voor onze voeten openstond. Laet ons liever onze vrienden gaen opzoeken en een middel uitdenken om ons aen de marteling te onttrekken welke ons door Gonzales, dien God wil straffen, bereid wordt.

— De beste middel om er aen te ontsnappen, is te handelen of wy ze niet vreesden. Is het dan een zoo onmatig schelmstuk zich met hoed en mantel onder het volk te bevinden? Wat my betreft, ik ga op staenden voet naer de kerk.

— Wy hebben aen uwe bruid, aen Annah van

Fellenberch, aen de dochter van een verbannen gezin, in onze wooning eene schuilplaets bezorgd. Met een weinig goeden wil, kan een Spaenjaerd in deze menschlievende daed, een hoog-verraed ontdekken. —

De naem van Annah van Fellenberch had Norbrecht als een verwyt getroffen. Nogtans gelukte het Lauwreys niet hem van zyn voornemen van naer de kerk te gaen, te doen afzien. Deze dan werd genoodzaekt zyn broeder te verlaten.

Nauwlyks bevond zich Norbrecht alleen of er ontging aen zyne borst een zucht traeg en klankvol als een gegil. « Hy weet nog niets, sprak hy het hoofd opligtende, hy weet nog niets! » Dan, na een oogenblik zwygens hernam hy : « God, myn God ! zal ik haer nog wederzien ! » en loopend verdween hy in de rigting der hoofdkerk.

—

DE VADER EN DE BRUID.

II

DE VADER EN DE BRUID.

Het was in den uchtend van den 27 april 1567 dat de bedryven, welke wy gepoogd hebben onzen lezeren getrouwelyk voorteschetsen, zich onderling met min of meer snelheid opvolgden. Alle schier moeten op het lot en de toekomstige daden der persoonen welke zich er in opdoen, eenen werkdadigen invloed uitoefenen.

Den avond van denzelfden dag, op dit uer wanneer de schemering, reeds somberer geworden, echter de nacht nog niet is; wanneer de laetste stralen der ondergaende zonne, dit wei-

felende licht, dat der heldere droomeryen zoo gunstig is, verspreíden; ontmoetten zich, in eene dier enge straetjes welke zich van uit de Kammerstraet in de armste en volkrykste wyken der stad gaen verliezen, de twee mannen die wy, in hunne mantels verdoken, by de intrede van de hartogin van Parma gezien hebben. Schoon beide in eene diepe droomery verslonden schenen, viel het niet lastig te gissen dat hunne borst niet ongeprangd die geurige lucht mogt ademen, die om zoo te zeggen de stad, zoo lang in heur graf van ys, in heur lykdoek van sneeuw begraven, tot het leven kwam wederroepen.

Ook was het zonder zich anderszins dan met eenen bondigen: goeden avond, te groeten dat de twee gebroeders den klopper opligtten van het achterpoortje eens huizes welks heerlyke en prachtige voorgevel in de Kammerstraet prykte. Nauwlyks was die klopper op zyn yzeren aembeeld terug gevallen of de bezoekers traden op een breede voorhof dat het eigenlyk gebouw van den tuin afscheidde. Die tuin was zeer uitgestrekt en reeds bloeiden er de welriekende hagedoorns en seringen.

Een man wandelde alleen op het voorhof en

scheen de bezoekers te verwachten. Het was een grysaerd van hooge gestalte, wiens streng gelaet, met eenen sneeuwwitten baerd en met hagelblanke hairlokken omgeven, als de volmaekte verwezenlyking des verstands en des wils had kunnen doorgaen; zoo verheven was zyn voorhoofd, zoo fier zyn mond, zoo open waren zyne neusgaten, zoo breed en zoo sprekend zyne trekken. Zyn blik was doordringend en stout. Mogelyk zelfs zou zyn opzicht eenigen schrik gebaerd hebben, indien niet een zweem van goedheid en van stille vrolykheid, over gansch zyn wezen verspreid, dat mengsel van liefde en van vrees, dat de eerbied is, had opgewekt.

Met eenen deftigen doch snellen tred ging hy de nieuwgekomenen te gemoet, en hun de hand vattende, staerde hy op hen met een dier blikken waeruit de angstige nieuwsgierigheid zich zoo krachtdadig en zoo gebiedend laet lezen, dat zy te eischen schynt dat men haer met een enkel woord voldoe en geruststelle. Het was Lauwreys die op dien blik antwoordde:

— ô Myn vader! zoo de duisternissen van Egypten niet over de oogen myns geestes verspreid zyn, bereidt zich de engel des kwaeds

weder op de ware kinderen des Heeren neêrtestorten.

De grysaerd, by deze woorden, kruiste met godvrucht de handen op zyne borst, en hief ten hemel een oog waer diepe droefheid uit te lezen stond, doch waer echter geene traen in glom. Eene korte wyl scheen hy in een vurig schietgebed verslonden; daerna sprak hy:

— Kinderen! sints lang heeft er eene heimvolle stem in mynen boezem geklonken en my gezegd dat de tyd der beproevingen nog niet voleind is. Maer dat de bedroevenis en de moedeloosheid der onmagtigen in uwe zielen niet doordringen! Wy zyn de kinderen des Heeren, en de vervolging der boozen, de tegenspoed en de droefheid zyn de zegel waermede Hy degenen die Hy bemint, bestempelt, en degenen doet kennen die Zyn goddelyke wil heeft uitverkoren om de sterken en de leidslieden onder Zyn volk te zyn. »

— Amen! antwoordden de gebroeders.

— Jezabel is tot ons gekomen en zy heeft ons met eenen stoet Filistynen en priesters van Bahal omgord, ging Lauwreys voort, en voor haer heeft het volk het schouwspel eens galgenregts verlaten. —

De oude Wesenbeke gaf geen antwoord op deze woorden, doch ylings werd zyn breede voorhoofd verhelderd als dit van een man die een profetisch gedacht in zyn brein voelt woelen, en hy werd nog aendachtiger op het verhael van zynen zoon.

— Geen enkel woord, zelfs geen valsch en bedrieglyk woord van vrede is er tot het volk gesproken; de wachten van Athalia bedregen de scharen met hunne pyken en met hunne blikken, en de groote gier heeft zyn wreed en verslindend oog op myn broeder Norbrecht gevestigd. —

Norbrecht sloeg zyn blik ter aerde en beefde; doch het was als of zyn vader de laetste woorden van Lauwreys niet had gehoord. Welligt was hy met hoogere denkbeelden gekwollen. Er werd eene plegtige stilte. Meer en meer werd het oog des grysaerds vuervol en strak; zyn boezem verbreedde zich langzaem en verkrimpte dan eensklaps in een gegil, dat men met regt aen de eerste zucht van iemand die uit een langen doodstryd verryst, mogt vergelyken; en met eene statige, trage en diepontroerde stem uitte hy de volgende woorden:

— Dat de Eeuwige wake over het volk dat gedwee Zyne wegen bewandelt ; want de dagen van dood en van vervolging zyn naby en de engel des verderfs scherpt het zweerd der bloedofferanden ! Onheil ! onheil ! Wee den eerstgeboornen des huisgezins ! wee hun die denken of die bezitten ! wee hun die weenen en die bidden ! wee den ouderlingen en den mannen ! wee der vrouwen en der maegden ! en ook den kinderen wee ! Want als de dag zal gekomen zyn, zal de engel des verderfs het voorstuk van zynen helm sluiten, het voorstuk dat ondoordringbaer is voor klank en voor licht. — Dan zullen onze stroomen met purper geverwd worden en onze straten met een roode kleur. En op elken stond van den grooten dag zal er een hoofd vallen, eene vrouw of eene maegd verkracht worden, een kind geworgd en een tempel ontheiligd ! En een ongehoord geschreeuw van wraek zal er uit de menigte opstygen. Noch Jezabel, noch Herodias zal dien dag zien. Het zal geene vrouw zyn, maer wel een man met een yzeren romp en een tygerhart, die van God de zending zal ontvangen de regtveerdigen te zuiveren en het goede graen van het onkruid te scheiden. By alle fol-

teringen en alle moorden zal hy koud en onbeweeglyk zyn als een metalen beeld; de tedere en fyngekleurde vormen der maegden en de zwakke en vermatte ledematen van hen die lang op de aerde hebben gewoond, zal hy ongetroffen met scherpe haken en met gloênde tangen zien aen stukken scheuren; de plundering en de brandstichting zal hy met koelen bloede bevelen; de sluikmoord en de verkrachting zal hy gedoogen als dagelyksche en onbeduidende zaken.... Onheil! onheil aen myn vaderland! — In het midden eener eenzame plaets zie ik een man regt staen. En deze plaets is geene woesteny! Langs alle zyden zyn er rookende puinen, bloed, lyken en ledematen van menschen tusschen het slyk en de asche verstrooid! Die man lacht, en juicht zich toe, want de haet en de wreedheid zyn de eenige driften welke de Eeuwige aen den duivel des verderfs niet heeft ontnomen! —.

Langzaem zeeg de grysaerd op eene bank van zoden en zweeg. Zyne twee zonen bogen zich tot hem. De geest hunnes vaders scheen ook hen met eene profetische vlugt te kwellen; althans waren hunne oogen verblindend en hunne borsten

benauwd. Zy ook bleven spraek-en beweegloos.

Iets diepontzettend was er in het schier homerisch tafereel dezer drie mannen, zoo edel en manlyk van gedaente, in hunne godsdienstige inspraek, in hunne hartverscheurende verbeeldingen der toekomst verslonden.

Eenige stonden na dat de oude Wesenbeke opgehouden had te spreken, was er, zachtjes en zonder gerucht, een jong meisje zich achter het loover van een seringenboschje komen versteken. Iemand die nooit Vlaenderen of de noorder oevers van Rhyn of Schelde bezocht heeft, zou het moeijelyk vallen een volkomen denkbeeld van de schoonheid dezes meisjes te vormen. Eene witgekleurde doch warme en zelfs eenigzins geelachtige huid; blozende en doorschynende wangen; een mat en verheven voorhoofd; groote blauwgroene oogen, met zware en fyngebogen wenkbrauwen overschaduwd; een mond die, schoon een weinig groot, de sneeuwwitste tanden achter een paer roozenlippen liet glimmen; dit eirond aengezicht welk Van Eyck het eerst heeft geschilderd en dat later als de gelukkigste vond van Rafaël Sanzio doorging; en by dit alles, in gansch het gelaet die treffende regel-

matigheid, die er het leven echter noch de bevalligheid niet uitbant en aen hetzelve een bekoorlyken zweem van zachte en engellyke droomery mag byzetten.

Haer lichaem scheen wonderbaer en getrouwlyk op dit van de Venus van Milo nagebyteld, en, indien hare voeten niet wat zwaer hadden geweest, zou men haer hebben mogen aenzien voor een dier luchtgeesten welke door geen stoffelyken band aen de aerde zyn vastgehecht. Er was iets in haer als eene onbeschryfelyke, eene magnetische tooverkracht, dat zonder kamping alle harten vermeesterde, omdat het, als het ware, niet uit het lichaem voortsproot, maer uit de ziel die gansch uit heure oogen en uit heuren glimlach, doorstraelde.

Ofschoon het, op de stonden van onvermengde kalmte en rustige nadenking, ontzettend en zelfs in eeniger wyze gestreng was; mogt men echter, zoodra het door een diepen indruk verlevendigd werd, zonder moeite uit dit englenwezen, de inborst van het lieve meisje gissen, en die inborst was eene belang- eene grenslooze zelfsopoffering. Als alle vrouwen uit het Noorden, welke door de vreemdelingen van

fierheid en koelhartigheid worden beschuldigd, was zy nogtans in gewoone omstandigheden schroomvallig en weinig gemeenzaem.

Lang betrachtte zy de drie persoonen, welke wy, om haer te leeren kennen, eenige stonden verlaten hebben, en zy werd ongerust by het gezicht hnnner gedachtvolle en ontroerde wezens. Men zou gezegd hebben dat er een wederschyn der denkbeelden die men uit hunne trekken mogt lezen op heur eigen gelaet terugkaetste, want ligte rimpels doorsneden haer voorhoofd, hare wenkbrauwen trokken te samen, hare groote blauwe oogen werden strak en blikkeloos. Doch met een begon zy te grimlachen en in hare handen te klappen; en, ligt als een kind of als eene hinde, liep zy tot de Wesenbeeks, toe. Mal en dartelend wierp zy zich te midden in den groep; hare vrolykheid deed den grysaerd grimlachen en mogt zyn aengezicht verhelderen. Nogtans waren de eerste woorden welke hy haer toesprak, woorden van berisping: — Annah! Annah! Terwyl uwe broeders en uw oude vader verre van ons verbannen zyn, loopt en malt gy zonder hun van tyd tot tyde een stond van aendenken toetewyden.

— Neen, neen, vader, ik denk dikwyls op hen, want ik wil, zoo als gy, onzen God niet vergrammen.

— En welke zonde verwyt my myne Annah?

— De zonde van met my niet te loopen en te lachen.

— Dit is eene zonde!

— Ja, ja! dit is eene zonde. Hoor liever. Hebt gy my niet dikwyls gezegd, vader, dat wy God moesten verheerlyken met van de weldaden die Hy ons schenkt gebruik te maken, en dat wy, zoo wy dit niet doen, God zelfs schynen te verachten. Nu, vader, van daeg schenkt God ons den eersten schoonen dag en gy hebt nog niet eens met my rond den tuin gewandeld.

— Maer hoor die kleine geleerde eens na, riep de grysaerd uit, en de drie mannen glimlachten tegelyk. Enkel was er in den lach van Norbrecht iets bedwongen dat aen het oog van het listig meisje niet kon ontsnappen.

— Myn schoone bruidegom, sprak zy, gy zyt van daeg wat ruim ernstig en koel; ik zal u een dag lang stuersch bezien om dat gy my flus geen goeden avond hebt komen groeten.

— Vergeef my, nichte, wy zyn pas over eene

halve uer te huis gekomen en vader heeft ons opgehouden. — By deze zoo eenvoudige woorden was Norbrecht zichtbaer verlegen. Mogelyk wilde het goed meisje dit niet bemerken , want zy ging voort met haren neef met dien zoeten en een weinig morrenden grimlach , welke door de verliefden zoo hoog geschat wordt, aentestaren, en hem met hartelyke en bevallige woorden te bekyven.

Wat de arme Annah bekomen wilde, en wat zy niet bekwam, was een blik, was een woord van liefde.

—

DE EERSTE STAP.

III

DE EERSTE STAP.

Op den eersten dag der meimaend overstroomde de lentezon met hare gulden en warme stralen de straten van Antwerpen, en, als de natuer, scheen de stad in hoogtydsdos te prykken. Hunnen voorleden roem en hunne toekomstige bekommeringen vergetende, wandelden de stedelingen, by duizendtallen, verward door de straten en zy spraken zich aen of verlieten zich onderling met eene schier onzinnige vreugd, met eene heldhaftige onbezorgheid.

Getuigen dezer zoo schielyke als onverwachte

gedaenteverwisseling van gansch eene bevolking, weten sommige Spanjaerden die aen eene volkomene gevoelloosheid der burgers, anderen aen eene diepe staetkunde, toe. Geen onder hen wist dat in de noorderlyke streken, welke vyf maenden lang by elken jaerkring in sneeuw en nevel zyn gedompeld, door een kouden en snydenden wind beheerscht worden, en om zoo te zeggen begraven liggen onder eene grauwe, geslotene en droevige lucht, de verandering welke hen mogt verwonderen, het eeuwige voorregt van den eersten helderen lentedag is.

Reeds was het diep in den morgen, wanneer Norbrecht van Wesenbeke, met den ryken en schitterenden smaek van dit tydstip gekleed, het vertrek dat hy in zyns vaders huis bewoonde, nog met groote schreden doorwandelde. Zyn opzicht getuigde van dien staet welken, zoo het ons vry stond hier een woord aen de geneeskunde te ontleenen, wy zeer wel zouden meenen te kenschetsen met denzelven de koortsverpoozing der driften te noemen; van dien staet wanneer, vermat van hoog en gebiedend te spreken, de driften rusten en zwygen en aen de nadenking het verstand zonder hinderpael laten innemen.

Een rustelooze nogtans en pynlyke staet, welke, wel onderzocht, ons slechts al de voorbarige werking van het geweten voorkomt.

Wie ook, als in een open boek, in het gedacht van Norbrecht van Wesenbeke had mogen lezen, had verschrikt geweest te zien welk eene schielyke en volledige ommekeering hetzelve ondergaen had in een zoo goeden, zoo godsdienstigen, zoo vryheidslievenden jongeling, by wien er slechts drie korte dagen aen de drift noodig waren geweest om hem in zyne edelste, in zyne heiligste overtuigingen te doen wankelen.

Die drift, wel is waer, was de blindste, de onstuimigste, de onverbiddelykste van allen, het was de liefde. Zy alleen die dezelve gekend hebben en die, na lange en nuttelooze kampingen, voor haer als slaven hebben neêrgebogen, zullen beseffen wat er al pynlyk en zwaerwigtig in die stonden ligt opgesloten, op dewelke de prikkelkoorts schynt te verdwynen, zonder nogtans dat het bloed ophoudt te zieden, het harte te slaen, de geestenkracht te verdwalen. De luimige kring door de drift geschapen verengt en ontkleurt zich, de rede treedt hervoor en bewyst dat dezelve slechts

een schynbeeld is, eene ydele en noodlottige begoocheling; de geest wordt hiervan overtuigd en baert eenen grimlach om zyne eigene dwaling. Doch die lach is een helsch gegryns; dezelve brandt en is bitter; want de ziel verzet zich hier tegen en worstelt met de twyfeling; zy gevoelt zich onwederstaenbaer tot die waerheidlooze kringen heen gevoerd; voor haer zyn de wolken tastbaer en de droomen bestaen. Zy ylt er naertoe. De mythologische foltering van den hongerigen Tantalus is hier een zinnebeeld van. Terwyl de ziele voortylt hoort zy onverpoosd nevens haer de stemme der rede die zegt dat zy niet nadert, dat heur doel de kim is, en dat de kimme met haer voortsnelt. Ja! er is iets onuitdrukkelyk pynigend in dien stryd van het verstand met het gevoel, van den geest met de ziel; in dien stryd in welken steeds de laetste de verwinning behaelt en zich dieper op het dwaelspoor verliest. — Mogelyk zal de wereld aen dit tweevoudig beginsel van den zedelyken mensch het eeuwig bestaen van menig vooroordeel en van menige dwaling verschuldigd blyven.

Deze worsteling was het die Norbrecht lyden deed. Onder eenen schyn van verstrooijing en

van droomery, had hy, gedurende drie dagen, de brandende gewaerwordingen welke hem kwollen, aen aller oog verstoken; gedurende drie dagen had hy zich, niet zonder wederstand misschien, maer zonder kracht, aen de lachende en rykgekleurde droombeelden zyner driften overgegeven; gedurende drie dagen had hy zonder ophouden den ouden mortel der verkleefdheid welke hem aen zyn gezin vasthechtte, losgekrabt. Als Jakob met den engel, had hy met de schimmen van zynen vader, van zynen broeder, van zyne bruid geworsteld en dezelve, ten voordeele eener vreemde, van alle kracht en bevalligheid ontbloot. Nu was hy vermoeid; vermoeid van met zyn verstand aftebreken, van met zyne inbeelding optebouwen. Hy haekte vurig naer de wezenlykheid, en zyn geest sprak nu :

— Zoo myn vader, zoo myn broeder, zoo myne bruid !.... Wil ik het doen .... zou ik by van Mansfelt gaen ?.... Hy, hy zal my tot haer brengen.... Ja, Karel móet haer kennen... ô myn God, die liefde is eene slechte liefde, ik gevoel het... Ik verlaet alles... Alles wat goed en heilig is... En waerom?... Maer ik bemin haer!... Myn vader zal my vervloeken, en de arme Annah?...

Neen, die zal my niet vervloeken; die zal sterven!... Zy die zoo goed is, en my zoo lief heeft. Maer zy zal het niet weten... Neen! niemand zal het weten... Ho! indien ik by Annah ging... met haer ging weenen... Ik moet weenen... Myn hart is vol.

Welk een afgrond!... Myn vaderland, myn godsdienst, myn gezin... Mogelyk zal zy my dit alles afvragen... Ik zal haer wederstaen!... Kan ik dit?... Ik wil niet gaen, ik wil haer vergeten.... Ja! ik zal haer vergeten! ô myn God! myn God! ik voel dat my zulks onmogelyk is!... Welk een duivel!... Laet ons bidden... ô God! dit ook is my onmooglyk!... Ik kan niet bidden en ik ween... Zal de spaensche hoogmoedige my aenveerden?... Misschien bemint zy reeds een anderen!... Ho neen! neen! Dit is niet waer! dit kan niet waer zyn!... Zy zal my lief hebben, my alleen! — En myn vader! en Annah!... Welke eene foltering! Het is de Satan die my bekoort!..... Ik wil niet gaen. —

Een stond later was hy in het midden der Kammerstraet en na een kwaert uers in de kamer van Karel van Mansfelt. Deze had juist

gedaen met zich te kleeden toen Norbrecht binnen trad, en ontving hem al lachende.

— Goeden dag, myn schoone Heer van Wesenbeke! Maer zeg my, om Godswil, waer hebt gy toch uwen mantel gelaten? Hy stond u wonder wel, op myn eerlyk woord!

— Zoo wel als de hoed?

— By Satan! Hier op dacht ik niet meer! Gy komt my uitdagen, niet waer? Nu dit is een vriendenpartytje dat ik niet weigeren wil. Waer hebt gy dit schaerlaken fluweel gekocht? Het is schoon en prachtig.

— By Vinckemans. Ik wil u iets anders vragen dan gy meent.

— Iets anders! Ook wel. Ik dacht dat uw broeder, die eeuwige krakeeler...

— Hebt gy het willens gedaen?

— Op myne zaligheid! Neen ik...

— Laet ons er dan niet langer over spreken.

— Het zy zoo. Uwe zilveren sporen zyn kunstig en met smaek gebyteld. Wilt gy dezelve voor myne vergulden verruilen?

— Ik ben geen ridder.

— Wat zyt gy bleek! Ik had u nog niet wel in het aenzicht bekeken. Gy ziet er waerachtig

wonder vreemd uit. Hebt gy de koorts of zyt gy ook profeet geworden? Gy komt in dit geval wat laet; de goesting is tegenwoordig al te gemeen..

Die ligte en schertsende toon viel Norbrecht al te lastig. Het was of men yskoud water op het vuer zyner driften gesproeid had. Reeds twintigmael had hy geaerzeld heen te gaen. Hy bleef echter.

— Karel, ik heb u gezegd dat ik u om eenen dienst te vragen had..... Kont gy Susannah da Candore?

— Ik ken haer.

— Dan zal ik u bidden my haer te willen voorstellen..

— Ah! ah! Nu is de oorzaek uwer verbleeking my bekend.. Gy zyt verliefd.

— Gy loopt wat ras.

Van Mansfelt begon te lachen.

— Wonder wel! riep hy uit, wonder wel! Verliefd zyn tot bleekwordens toe! Gy komt wat laet..

— Zy bemint...?

— Bah! Ik heb u dit niet gezegd, vermeen ik. Ik wilde slechts beteekenen dat gy eenige eeu-

wen te laet ter wereld zyt gekomen. In den tyd dat Karel-de-Groote leefde, was er eens een ridder enz. enz., gy kent de Sage? Nu gy zoudt een goede makker voor dien ridder zyn.

— Karel lief, gy zyt in der waerheid niet edelmoedig.

— Geene groote woorden! ik wil u zelf uw ongelyk doen bekennen :

J'ai pitié de ta souffrance,
Je gémis de ta langueur,
Et ta triste doléance
S'est fait entendre à mon cœur !

Nauwlyks had van Mansfelt eenige woorden van dit fransch minneliedje gezongen of spyt en toorn toonden zich te gelyk op het ontvlamde gelaet van van Wesenbeke. De medoogenlooze zanger sloeg hier geene acht op, en vervolgde:

Ne gémis donc plus, la belle,
De tes pleurs taris le cours,
Car ta duègne, si fidèle,
Veut sourire à tes amours
Toujours.

— Indien de heer van Mansfelt my met deze spotterny zoekt te houen.....

—Ha! ha! zie daer hoe alle verliefden zyn. Op myne eer, Norbrecht, ik wenschte wel dat gy by het gekke geslacht dier zuchters, die kwaed zyn als men hen wil verlaten, en kwaed als men hen dienen wil, niet te huis behoorde. Ik heb u gezegd dat ik u den edelmoed myns harten doen zien wilde. Hoor nu, — en van Mansfelt sprak op eenen half ernstigen, half spottenden toon, waervan de scherts alleen aen van Wesenbeke ontsnapte; —hoor nu! ik ook ben sints lang verliefd op Susannah da Candore, die koninginne der schoonheid, dit wonder van de wereld, dien engel des hemels; als gy, zou ik ook naer heure liefde, dit hoogste geluk, kunnen dingen, en u in hare geneigdheden manhaftelyk ten stryde staen. Welnu, niet alleen stem ik, ten uwe opzichte, toe van haer bezit aftezien, maer myne vriendschap voor u gaet zoo verre dat ik, uit alle myne kracht, uwe liefde wilt dienen staen. Op voorwaerde nogtans dat gy uwe valsche beschuldiging zult wederroepen. —

Karel van Mansfelt was een doortrapte huichelaer genoeg om een zoo eenvoudigen en openhartigen mensch als Norbrecht was, met zyn spel te bedriegen. Het eerste gedacht van dezen was

voor de voeten van zynen vriend neêrtestorten. Het geluk wilde dat de nadenking hem by tyde genoeg by kwam om hem aen dien belachelyken stand te doen ontsnappen. Hy vergenoegde zich dan met hem stuiptrekkend de hand te wringen en hem eeuwige vriendschap en erkentenis toe te zweren. Nogtans baerde de blydschap op zyn gelaet een dier zinnelooze glimlachen welke zoo regt boertig en zoo vermakelyk zyn. Hy was altoos in beweging, bukte alle oogenblikken en stond weder regt, als om het een of andere voorwerp te bezigtigen, en zocht hiermede eene min uitzinnige houding aentenemen. Karel bemerkte dit en had lang moeite eenen schaterlach te bedwingen. Wanneer dit hem onmooglyk ging worden, keerde hy zich tot Norbrecht en vroeg hem om onmiddelyk naer Susannah te gaen.

— Neen, Karel, nu niet. Ik ben al te zeer ontroerd.

— Wat geeft dit? Het is zelfs een voordeel; de freule zal hoogmoedig zyn te zien dat heur aenzyn u kan ontroeren. Kom aen.

—

HET FEEST.

IV

HET FEEST.

Eene wonderbare overhelling tot feesten en tot verkwisting is eene daedzaek welke men op elk blad van de geschiedenis der XVI^{de} eeuw ziet doorstralen, eene daedzaek welke men op alle tydstippen van oorlog en onlusten kan wedervinden, en die zich altoos des te onbewimpelder voordoet; daer die tydstippen woeliger en bloediger zyn. De tegenspraek welke men by den eersten blik tusschen dien dorst naer bloed en dien dorst naer vermaken kan ontdekken, is slechts oppervlakkig en schynbaer, en kan zonder

moeite worden uitgelegd. Uit het menschenbloed, onverpoosd op het schavot of op het slagveld gestort, somtyds kwistend en mateloos op het een en het ander vergoten, wordt de verachting voor het leven der menschen, de onbezorgdheid voor het eigenbestaen geboren, en het schept helden of beulen naer den wille der omstandigheden. In het algemeen trachten de menschen de vreugde welke er in den kelk des levens bevat is, tot den laetsten druppel te smaken; en zy aen wie de gebeurtenissen van gister geleerd hebben den dag van morgen te duchten, spoeden zich te leven, en poogen, als het ware, eene eeuw in een enkelen dag optesluiten.

Niets dan was er gemeener in het begin en den loop der nederlandsche onlusten dan openbare feesten en bezondere braspartyen. De minste gelegenheden hiertoe werden met yver ten nutte gemaekt; in alles vond men grond tot spelen en brassen, en zelfs de gewydste plegtigheden van onzen heiligen Godsdienst gaven tot openbare buitensporigheden plaets.

Zulk iets gebeurde er op den 15 Mei 1567, wanneer de heer 'Maximiliaen van Bergis, bisschop van Kameryk, met zynen wybisschop

Marten De Cuyper, de hoofdkerk, die te voren door de beeldstormers was ontheiligd, in groote plegt herwyden kwam.

Om aen deze godsdienstige plegtigheid allen mogelyken luister bytezetten, en mischien ook een weinig met het inzicht om beter het getal der nieuwsgezinden te leeren kennen, had de hartoginne van Parma in het algemeen alle antwerpsche edellieden, tot dezelve verzocht.

Eenige dagen pas waren er toen verloopen sints de onvoorzichtigheid van Norbrecht hem aen de aendacht van den Hoofd-Inquisiteur had blootgesteld, en, om aen verdere verdenking te ontsnappen, dacht de oude Wesenbeke het noodig zich naer den wille der hartogin te gedragen.

Statig, grootsch en treffend was het schouwspel der inwyding. Beide bischoppen praelden met al den luister van hun hoogpriesterlyk gewaed, terwyl rond hen heen de mindere geestelyken met heldere kerkgezangen den zegen des Allerhoogsten over den tempel inriepen. Eene menigte ridders en edelvrouwen hadden het hooge choor betreden. Derzelver kleeding was zoo ryk en zoo kostelyk dat, zelfs naest den

schitterenden priesterdos, een nieuwsgierig oog in het beschouwen derzelve een waren lust mogt scheppen. Wie de eerbiedvolle houding van die menigte gezien had, zou zeker niet vermoed hebben dat een gedacht op wereldsche vermaken dezelve kon bezig houden. En echter was de plegtigheid der wyding pas ten einde of de stem des hofmeesters klonk tegen de tempelwanden om de aenzynde edelen tot een steekspel, in het Sinte-Michiels klooster, uittenoodigen, en de stoet begaf zich derwaerts.

Rond het breede voorhof des kloosters waren schouwbanken opgerigt en met floer en satyn omhangen. Tallooze bannieren van allen aerd wapperden boven dezelven, en nogtans was het geen gewoon ridderspel welk er ging aenvang nemen. Nauwelyks waren de heeren en freules neêrgezeten, wanneer er op eens een wapenbode te voorschyn trad. Deze was met geitenvellen gekleed en blies op eenen grooten koehoorn. By het hooren dier onaengename wanklanken hadden de meeste juffers hare ooren met de handen bedekt en weinige onder haer mogten verstaen wat die zonderlinge bode verkondigd had. Na hem trad er een enkele ridder in het perk.

In stede van yzeren harnas, helm en schild, droeg hy deze wapenen in strooi nagebootst, en zyne lans was door een rietenhalm, zyn degen door een weekhouten zweerd, vervangen. Of zyn aengezicht naer het hoofd of naer de heupen zyns peerds gekeerd was, viel schier onmogelyk te onderscheiden, mits hy zyne wapenen averegts had aengedaen, en dat eene mom van strooi zyn achterhoofd bedekte, terwyl zyn wezen onder een ontzaglyken neus van gekauwd papier verdoken was. Ook zyn peerd geleek aen eenen ridderlyken draver even zoo zeer als zyne strooijen kleedy aen eenen wezenlyken wapendos. Het was een stokoud en uitgehongerd beest, dat by elken stap gevaer liep onder deszelfs ligten last te bezwyken. Een algemeene schaterlach begroette de komst des stryders en weldra trad zyn tegenstrever, langs eene andere zyde het perk binnen. Deze was insgelyks vermomd en zyne uitrusting was in alles gelyk aen die welke wy zoo even beschreven hebben. Enkel was dezelve uit hooi gemaekt.

De freules met overdrevene gebaerden groetende, reden beide hinkend en strunkelend het voorhof rond, vooraleer zy aen de uit-

einden des perks plaets namen. De juffers schepten groot behagen in dit zonderling schouwspel en werden vrolyk. Menig lustige twist rees er onder haer over het belangryke vraegpunt wie van beide, Hooi of Strooi, de verwinner in het spel zou worden, en hare aendacht werd groot, zoohaest de edellieden, met alle de snelheid van hunne stervende peerden, tegel elkander opliepen.

Ofschoon hunne wapenen zoo sprok en zoo breekbaer waren dat dezelve niet het minste geweld konden doorstaen, was de schok der stryders nogtans even vreeslyk als of zy met echte moordtuigen gestreden hadden. De rieten lans van ridder Strooi brak op de borst van ridder Hooi aen stukken en deze tuimelde met zyn draver in 't zand ter neder. De verwinner en de verwonnene trokken het voorhof af, welligt om zich in het klooster te gaen ververschen, en andere stryders vervingen hen in het perk. Met min of meer belachelyke omstandigheden hadden de latere gevechten plaets, doch het koddigste der spelen had men voor het laetste bespaerd. Het was een algemeene renloop tusschen de kampers die in het spel hadden deel genomen.

Het valt niet moeilyk te gissen welk een raer tooneel een twintigtal ruiters moest opleveren, wanneer deze hunne peerden, die ter nauwer nood gaen konden, tot renloopen poogden te dwingen. Nauwlyks was het sein tot het beginnen gegeven of een ridder viel op het lyk van zyn peerd ter aerde. Anderen reden verder, doch vielen ook, en het mogt slechts aen eén enkelen gelukken het bestemde doel te bereiken. Aen deze moest de prys natuerlyk behooren; ook ging men hem denzelven toereiken, wanneer op eens de ridder wiens draver het eerst gevallen was, vooruittrad en beweerde dat hy, onder alle zyne mededingers, het meeste regt had dezen te eischen.

Zyn tegenstrever hem zulks ontkennende werden er drie oude wyven binnen gebragt en als regters over het geschil aengesteld. Twee advokaten, met zwarten drol omhuld, verdedigden in eene onbekende wartael de wederzydsche regten der pleiters, tot dat de prys onder de algemeene toejuiching, door de voorzitster van deze ongemeene regtbank, aen den gevallenen ridder werd toegewezen.

Onder de menigte die zich met deze gekheden verlustigde, was er nogtans iemand wiens hart

door de hevigste folteringen werd aengetast, wiens jeugdige boezem, mogelyk voor het eerste mael, de brandende kwellingen des nayvers gevoelde.

Op eene der hoogste schouwbanken, tusschen den ouden Wesenbeke en zynen zoon Lauwreys, zat Annah van Fellenberch, de bruid van Norbrecht. De jonker had zich reeds van in den morgend, onder voorwendsel van dringende bezigheden, van zyne huisgenoten verwyderd, en was slechts laet, met zynen vriend van Mansfelt de plegtige herwyding der hoofdkerk komen bywoonen. Nu bevond hy zich, in den stoet der hartogin, juist over Annah geplaetst. Echter sloeg hy weinig acht op deze en schonk haer enkel bywylen eenen vlugtigen en spraekloozen blik. Eene spaensche freule, op wier zetel hy leunde, scheen al zyne aendacht aftevorderen, en liet zy dan nog eene verpoozing in hun gesprek, het was slechts om met een verwaend en nydig oog de onnoozele Annah gadeteslaen, en weldra aen Norbrecht, te gelyk met eenen spotlach eenige woorden in het oor te fluisteren:

— Een lief meisje waerlyk, Mynheer van Wesenbeke! zy is de schoonste onder ons!

— In dit gevoelen kan ik onmooglyk mededeelen, mevrouw! gy zyt haer al te gunstig. Ik ken er die....

— Ja! ja! viel hem de freule driftig en lachend in de rede, my, niet waer? Gy zyt noch min, noch meer dan het meestendeel der mannen, Mynheer van Wesenbeke; de freule tot wie gy spreekt is altyd de schoonste, de bevalligste, de beste, en wat nog meer? Gy zyt allen onverstandig, myne Heeren! de fraeiste liedjes behagen niet lang als ze voor ieder gezongen worden.

— Myn onverstand beken ik gaerne, mevrouw; maer, zeg my, behoeft men geest om waerheid te spreken.

— Zwyg, vleijer.— Nu plaetste de Spaenjaerdin haren vinger op den mond, als om Norbrecht te verbieden voort te gaen; maer heur zoete glimlach scheen hem tevens tot ongehoorzaemheid uittelokken en welligt had hy haer gebod niet nagekomen, indien zy niet op eens zich in eene droomende houding had laten voor overhellen en op nieuw heuren navorschenden blik op Annah niet had gevestigd.

Als de vreesvolle duif die in de verte de vlugt van den bloedigen sperwer gewaer wordt, en

zich in alleryl voor de klauwen des luchttyrans te verbergen poogt, zoo ook beproefde de jonge freule van Fellenberch zich aen den strakken blik der Spaenjaerdin te onttrekken; doch hiertoe waren heure poogingen vruchteloos. Te vergeefs wilde zy heure aendacht tot de spelers wenden, te vergeefs in haer geheugen een voorwerp van verstrooijing opzoeken, de brandende blik der Spaensche voelde zy altoos even gloeijend op het voorhoofd barnen, en hare denkbeelden, hoe snel dan ook en velerlei, bleven zwart en pynigend. Het was haer lang in den boezen naer en bang als op den voorstond van een onweder; zy vreesde iets en wist niet wat zy vreesde; zoodanig was het voorgevoelen dat haer kwol duister en verward.

De Spaenjaerdin wendde zich nogmaels tot Norbrecht.

— Mynheer, sprak zy, er is in dit meisjen iets dat my verwondert. Zoo jong en reeds zoo geveinsd!

— Geveinsd, Mevrouw? Daer even zegde ik u dat gy haer al te gunstig waert, nu mag ik u verzekeren dat gy haer al te streng beoordeelt.

— Zy is uwe bruid....

— Myne nichte, Mevrouw.

— Uwe bruid, Mynheer, zy is uwe bruid, gy moet het my niet loochenen; en nogtans schynt zy zich weinig om u te bekreunen, zelden heft zy de oogen tot ons. Dit is niet natuerlyk. —

Eene roode tint bewasemde een oogenblik Norbrechts wangen. Mogelyk was hy in zyne ydelheid van jongman gekwetst, mogelyk was zyn blos aen een loffelyker gevoel toe te eigenen; althans antwoordde hy na eene stondige stilte:

— Het schynt my in tegendeel zeer natuerlyk, mevrouw, dat Annah zich uitsluitelyk met de spelers bezig houde. Gy ziet immers dat ik haer niets meer dan een neef ben.

— Ik zie, mynheer, dat zy weinig acht slaet op de spelers. Zy verveelt zich uitermate of zy is misselyk. Zie hoe zy beurtelings bloost en verbleekt.

— Ik geloof met u dat zy niet te wel is; zy is doorgaens zwak en aendoenlyk, Mevrouw; misschien neemt zy dit goochelspel voor waerheid.

— Wat goochelspel? vroeg de Spaensche, haren blik scherper in het oog van Norbrecht zendende. Deze antwoordde lachend: « Het

steekspel, Mevrouw, » en de freule hernam als iemand die op eens den draed zyner gedachten zou verloren hebben :

— Ah !.... wat vroeg ik u daer? Gy zegt dat ze doorgaens zwak is! Ik geloof dat zy u tot geneesheer wenscht. Ga, Mynheer, poog eens of gy die schoone kranke niet kunt herstellen.

— Gy zendt my heen, Mevrouw?

— Wordt gy niet elders gevraegd? —

Norbrecht van Wesenbeke antwoordde niet, hy bleef. Hy was op dit oogenblik de gelukkigste man der wereld. De blinde en woedende drift die hem het hart deed gloeijen had er al ander gevoelen in verdoofd. De kwelling van Annah was hem zichtbaer en derzelver oorzaek was hem geen geheim, doch dit teeken van liefde had voor hem geene waerde, en voor medelyden was er in zynen boezem geene plaets. Had zyne aengebedene hem met geenen engelachtigen grimlach begunstigd? Was er zelfs geene strael van nayver aen heur oog ontschoten? Wat gaf hem de kommernis van Annah, de onrust der zedige maegd?

Wy hebben het reeds gezegd, sedert den dag der intrede van Margareta van Parma, was er

in Norbrecht van Wesenbeke eene groote, eene volkomene ommekeering gebeurd. Alles wat voorheen zyn boezem uit hoogmood of genot deed opzwellen had nu alle tooverkracht verloren; het scheen hem dat de mannelyke gevoelens, welke hy uit de vaderlyke borst geput had, enkel leugen waren en zinbegoocheling, die niet langer zyne aendacht weerdig bleven. Wat hy te voren bemind en vereerd had, kwam hem nu hatelyk voor. Maekten de strenge zeden van het ouderlyke huis hem niet tot eenen nieuweling in de hoofsche wereld? Hadden zy zelfs zyn huisgezin niet doen vermoeden van kettery en van vryheidsgeest, en hem den omgang aen het hof lastig en onvry gemaekt? En Annah! zy was zyne bruid, ja, maer hy beminde haer slechts als zuster en poogde zich te overtuigen dat hy haer niets meer dan een broeder was. Het was geen nayver, het was die algemeene afkeer voor al wat spaensch was, dat hy in haer mogt opmerken. Kon een kind, zoo jong, de liefde kennen? was er in zulk een tengeren leest plaets voor dit ongestuimig gevoel? Hy-alleen minde, hy-alleen las met open oogen in het boek der zaken! Zyn voorleden stond nu voor hem als een tydvak van

duisternis en dwaling. Nu eerst ging het leven zich voor hem ontsluiten en het geluk lachte hem toe in het oog zyner Spaenjaerdin. — De liefde is een uitsluitelyke drift; in het hart dat zy beheerscht, verdooft zy alle gevoel dat met haer niet overeenkomt, zy werpt eenen sluijer over waerheid en zy doet, tegelyk met de stem der rede, de zuiverste stemme der natuer verstommen. Norbrecht dan beminde hartstogtelyk.

Niet alleen de Spanjaerdin, had de schoonheid van Annah opgemerkt; ook aen den fynen blik van van Mansfelt was dezelve niet ontsnapt. Reeds van in den beginne des steekspels was die jongeling den ouden van Wesenbeke gaen groeten, met de kiesche beleefdheid welke den hovelingen zoo gestadig tot masker hunner gevoelen verstrekt, en hunne bedoelingen voor het scherpstziende oog verdoken houdt; en het was hem gelukt zich door deze tot een nader bezoek te doen uitnoodigen. Weinige woorden, maer hoofsch en vleijend, had hy der droevige Annah toegestuerd, en was weldra onder een hoop edelheeren verdwenen.

Nauwlyks had Norbrecht deze daed van Mansfelt gadegeslagen. Dezelve was hem nu daeren-

boven onverschillig. Annah in tegendeel voelde zich, by het naderen des jongen krygsmans, door eene huivering aengevat. Zonder tastbare rede, want van Mansfelt was jong en van een aengenaem voorkomen, ontwaerde zy eenen innigen afkeer voor hem, als of hy de voorbode van een ongeworden onheil geweest ware.

— Wie is die jonker, vader, — zoo noemde zy doorgaens den ouden Wesenbeke; — wie is die jonker die zoo even tot ons gesproken heeft?

— Het is een vriend der Spaenjaerden, myn kind, de zoon van den Grave van Mansfelt.

— Waerom spreekt gy tot hem, vader; de Spaenjaerden zyn immers onze vrienden toch niet?

— Neen, kind lief; maer onze vrienden zyn op dit oogenblik onmagtig en wy allen moeten nu onze gevoelens verbergen, zoo wy later willen in staet zyn eenigen dienst aen het vaderland te bewyzen. Daerom zyn wy hier gekomen. —

Dit kort gesprek gebeurde met stille stemme, en na hetzelve zweeg de freule tot op het einde des steekspels. In een vreemd gevoel verslonden, wist zy geenen naem aen haer lyden te geven; ook hield zy hetzelve met kuischheid in het

diepste van heur hart besloten. Voor het uitgaen nogtans kwam by haer het denkbeeld op dat de Spaenjaerdin, wier blik haer zoo folterde, meer dan zy aen Norbrecht mogt behagen, en zy vroeg aen den ouden Wesenbeke waerom toch haer bruidegom zoo gestadig met de vreemde freule in gesprek bleef.

— Ik heb het u reeds gezegd, myn kind, wy moeten ons voor het oogenblik aen alle nasporing onttrekken, en daerom heb ik aen myne zonen bevolen zich niet te wars jegens de Spaenjaerden te betoonen, — was het antwoord des vaders. Annah begroette deze woorden met eenen blyden grimlach.—Ik ben een kind, sprak het goede meisje by zichzelve, ik ben een onnoozel kind, my door allerlei gedachten te laten kwellen, als myn goede Norbrecht zynen pligt doet.

—

IN DE KROEG.

V

IN DE KROEG.

In de Kloosterstraet, regt over eene der zydeuren der abtdy van Sinte-Michiel, bestond toen ter tyde een bouwvallig huisje welks wyde en donkere benedenkamer aen het laegste gemeen tot eene kroeg verstrekte. Daer was het dat, eenige dagen na het koddige steekspel, welk wy onzen lezeren slechts in deszelfs grootste bezonderheden hebben voorgesteld, Klaes Debinder, met zynen makker der Groote-Markt, voor eene hardhouten tafel en eenen pot Antwerpschen bruinen, was gezeten.

Mogt men naer den eersten oogslag oordeelen, dan waren beide gezellen volslagenspelers, want beider blik was zonder ophouden op een versleten kaertspel vastgekleefd, en by de aendacht welke zy aen deze oefening verleenden, zou men gezegd hebben dat de prys om welken zy tuischten, belangryk zyn moest en buitengewoon. Dit evenwel belettede hen in geenervoege tusschen elk hunner slagen, eenige woorden te wisselen, welke, zoo als men ligt vermoeden kan, op de dagelyksche gebeurtenissen betrek hadden.

Voor een gemeen toehoorer was er uit hunne samenspraek weinig nut te trekken, alleenlyk kenden zy alle verledene voorvallen en wisten zelfs iets of wat van de toekomende, want zy behoorden tot die volksklasse welke, altoos tot alle slach van stondig handwerk gereed, zonder zich bestendig met een enkel bezig te houden, de middenplaets tusschen den ambachtsman en den bedelaer bekleedt. Hun beroep riep hen dus op vele plaetsen en liet hun tyd genoeg overig om alle nieuwigheden natespeuren. Ook luisterde de oude weerdin, die by den haerd te spinnen zat, met gretigheid op hunne woorden:

— Klaveren boer! Ik heb hooren zeggen...

— Troeven acht, ik heb gekocht, wel nu?

— Schippen aes ...hooren zeggen dat er binnen eenige dagen...

— Schippen tien, een goed beetje.

— Daer is jas; wat hebt ge er opteleggen? ...eene groote processie zal rond gaen.

— 'k Heb niets als nel! ik geloof dat de duivel in myne kaert ziet!.. Gy hebt het mis, Klaes, er zal geene processie zyn... Laet ons tellen.

— Tel zelf; gy hebt het minste op... Ik weet het nogtans van den keuster van Sint-Andries.

— En ik van niemand niet... Een, vier, veertien, vyf-en-twintig, zes-en-dertig! Gy hebt honderd en tien met den lesten slag. Gy zyt ver uit... Ik weet het van niemand niet, en toch weet ik het beter dan uw keuster van Sint-Andries... Hola, jongen! zoo niet, geen twee te vegen! Ik ben boven de vyftig met den derde dien ik straks heb opgewezen. Geen aerzak!

— Ik moet geven.... De keuster van Sint-Andries heeft my gezegd het te weten...

— Onderschud de kaerten wat beter.

— Van den keuster van Sint-Joris, die het wist van den klokkeluider uit Ons-Liev-Vrouwe...

— Zie dat gy het spel niet en vergeeft.

— Neem af !..... die het van Mynheer den Choordeken zelfs had hooren vertellen.

— Praetjens, Klaes, niets als praetjens! Ik weet het beter en blyf by myn woord.

— Speel uit, Koben... Zult gy my zeggen wat gy er van weet.

— Fluskens... Wat is er troef?

— Harten nel.

— Ik zal beginnen met te rooven.

— Alweder! Het is wel te zien dat gy voor uwen eersten roof de galg niet gekust hebt!

— Ah! ah! ah! Het is de... —

Hier werden de woorden van Koben door het binnentreden van eenen vierden persoon afgebroken. Ofschoon deze noch door zyne kleeding, noch door zyne gebaerden, niets meer dan een gewoonen werkman verraedde, bragt zyne komst nogtans een zonderling uitwerksel op onze spelers te weeg. Zy verstomden dermate dat men zelfs geen gelispel uit hunnen mond meer hoorde. Echter dit getuigde slechts dat de man hun teenemael onbekend was; want op die tyden van tweespalt en burgertwist, aenzag men allen onbekende als eenen vyand.

De nieuweling wist dit zeker zoo wel als iemand; althans sloeg hy niet het minste acht op het stilzwygen der beide gezellen, die hy met eenen volmondigen «goeden avond» begroette; en, na dat hy de weerdin om eene pint bruin bier verzocht had, ging hy zich aen het ander einde der kamer nederzetten. Hier liet een hooge voetschabel hem toe zich by het verheven vensterraem te plaetsen en, by het heldere maenlicht, al wat er in de Kloosterstraet omging, gade te slaen. Dit was ongetwyfeld wat hy verlangd had; trouwens zyn oog bleef gestadig naer buiten gerigt.

Ondertusschen waren Klaes en zyn makker wat stouter geworden, en onderzochten den vreemdeling op hunne beurt. Uit hunne suizende woorden kon men het volgende vatten :

— Het is een werkman, Koben; zie liever de versleten ellebogen van zyne ronde wambas, zyne gestopte kousen en zyne lakenen pots.

— Dit zie ik ook wel, maer waer by komt het dan dat wy hem niet kennen?

— Och! wat weet ik? Het is er mogelyk een die van Brussel, van Leuven of van Gent, naer hier om werk komt zoeken.

— Ja! dan is hy waerachtig wel gevallen! Er is zelfs voor de jongens van de stad geen arm stuksken brood meer te winnen.

— Het zyn die vervloekte Calvers die al ons melk hebben uitgezopen.

— Nu! nu, Klaes, dat hebben de Calvers toch alleen niet gedaen; de Maraentjes weten er ook van te klappen.

— Pst.

— Gy hebt gelyk, vriendje; houdt uwe tongen gebonden, zei de predikant Pieter Herman, volgens apostel Esopus, kapittel een van het derde vers.

— Juist zoo! maer zie eens hoe bleek er toch die kerel uitziet; ik denk hem waerachtig nog dieper uitgehongerd dan wy. —

Op dit gezegde kreeg Klaes Debinder geen onmiddelyk antwoord van zynen makker. Deze scheen zich met moeite iets te willen herinneren en sprak na een wylig zwygen:

— Ik wenschte wel, vriend Debinder, dat uw keuster van Sint-Andries nu by ons ware. Er is my een wonderbaer gedacht over dien uitgemergden kerel te binnen gekomen. Ik kan er niet aen doen, maer hoe meer ik dit bleek

gezicht, dit groot voorhoofd en die blinkende zwarte oogen bekyk, hoe meer ik vinde dat hy gelykt naer....

— Wien?

— Naer Pieter Herman, den predikant van de Geuzen. —

Het scheelde weinig of Klaes Debinder borst op deze woorden in eenen schaterlach uit. Hy weêrhield zich nogtans; maer dit mael werd zyn antwoord luide genoeg gesproken om van den vreemdeling verstaen te worden:

— Ik geloof waerachtig, Koben, dat gy onder wege zyt om zot te worden! Sedert dat gy de boodschappen van Jonker van Mansfelt doet, wilt gy wat al te slim zyn! De man van wien gy spreekt, is sinds lang over zee. —

Als of nu Klaes, met de stem te verheffen, de kluisters der voorzichtigheid, welke tot dan toe de tongen der gezellen gebonden hadden, in eens verbroken had, antwoordde Koben met onbedwongen stemme:

— Dit weet ik zoo wel als gy. Zelfs zal ik u zeggen dat Pieter Herman de Heilige Besnydenis met zich naer Londen heeft genomen en dat daerom de processie, waer wy straks van spra-

ken, geene plaets zal hebben. Maer dat geeft niets aen de zaek. —

De naem van Van Mansfelt had de aendacht des vreemdelings eenigzins gaende gemaekt, en wanneer er van Pieter Herman rede was, kon hy zich niet wederhouden eenen schichtigen blik op de sprekers te werpen, doch keerde weldra, zoo gerust als te voren, het oog naer de straet, waer er op dit oogenblik voor hem iets belangrykers scheen omtegaen. Echter was er op dezelve niets te zien als een rykgekleede jongeling, die door het luikgaetje van de reedsbekende zypoort, de toelating in de abtdy van Sinte-Michiel scheen te vragen.

Na een oogenblik kwam een leekebroeder openen, en de straet hernam hare vorige stilte. Van op dien stond scheen de onbekende nog dieper dan te voren in gedachten verslonden. Klaes Debinder had ondertusschen aen de weerdin gevraegd of zy den man niet kende; en deze geantwoord hebbende dat het een Mechelsche ambachtsman was, die sedert eenige dagen te Antwerpen om werk was komen zoeken, en alle avonden in haer huis een pintjen bier verteren kwam, had Koben moeten bekennen dat

zyne gissingen ten minste ongegrond waren. Nu gingen de spelers voort.

— Klaveren aes is troef. Ik sta nog op twee.

— En ik moet maer een meer vegen om uit te zyn. Vier van harten aes. Zyn ze goed, Koben !

— Heel goed. Ik heb er niets op aftewyzen. Speel maer op.

— Nog eerst rooven ! Daer is troeven aes ; ik wil ze niet lang in handen hebben.

— Troeven heer. De slag is aen u.

— En de jas ?

— Aen u.

— En de vrouw ?

— Aen my met nelleken.

— Nu is het op met uwen troef. Harten aes !

— Ik moet verzaken. Daer !

— En de heer, en de vrouw, en de boer ! Ik ben verre over de honderd, vriendje, en gy betaelt het gelach.

— Laet ons tellen. Oh ! wat zie ik daer ! Het spel is niet goed, gy hebt met troeven acht geroofd !

— Met troeven zeven...

— Met troeven acht, zeg ik. Er is een van de klavers dat wat vuil is, maer het is eene acht.

— Het is eene zeven ! Gy zoekt altoos te krakeelen als gy verliest.

— Klaes, ge zyt gelukkig dat wy vrienden zyn; maer ik zeg u, by den duivel, dat het eene acht is.

— Hoor, Koben, het lust my niet langer te twisten; dat de weerdinne beslisse.

— Het is my om het even. Kom eens hier, moeder, en zeg eens aen mynen vriend Debinder dat hy het gelach moet betalen, want van my zult gy zeker van avond geen negenmanneken in uwe tesch krygen.

— Och Siminis kinderen! Hoe zou ik dat kunnen, vrienden, antwoordde de weerdin, uwe jonge oogen zyn immers beter dan die van een oud wyf, zoo als ik ben. Myn bril is sinds lang gebroken, en Koben weet wel dat Seppen de kramer over mynen dorpel niet meer komt sedert dat myne jongste dochter getrouwd is.

— Dat 's een slechte uitvlucht, moederken; hervatte Klaes, gy hebt in 't geheel uwen bril niet van noode om eene klaveren zeven uit eene klaveren acht te kennen.

— In alle geval, viel Koben in, zou de vriend die by 't venster zit ons kunnen helpen. Dien

zyne oogen staen voor 't minste goed in zynen kop. —

Dit krakeel was den vreemdeling tot nu toe uiterlyk onverschillig gebleven; zelfs scheen hy er in het geheel geene aendacht op geslagen te hebben, en Koben verwachtte zeker niet dat zyne zydelingsche vraeg een antwoord zou hebben bekomen. Hoe onbeleefd het verzoek dan geweest was, trad echter de uitgenoodigde spoedig tot by de twisters en sprak, met eenen onmiskenbaren mechelschen tongval, terwyl de uitdrukking der welwillendheid zyn bleek gelaet betrok:

— Het schynt, vriend, dat Mynheer van Mansfelt uwe diensten niet al te wel en betaelt, want ik zou durven wedden dat gy geenen stuiver in uwen zak hebt, en dat Klaes geen drie blanken bezit.

— De toover hael my, vriend; maer wie gy zyn moogt, sprak Koben, ik moet bekennen dat uwe oogen nog beter in uwen kop staen dan ik het dacht, mits gy door het laken en de voering myner wambas zien kunt.

— Gy zyt in Antwerpen nog al armer dan wy in Mechelen, hernam de onbekende, het was

wel de moeite weerd dat ik naer hier om werk kwam zoeken.

— Voor het oogenblik, vriend, heb ik daer niets tegen in te brengen, mits ik waerachtig zoo arm als Job ben. Ik hoop toch binnen weinige dagen beter voorzien te zyn. Jonker van Mansfelt heeft my gezegd dat hy van zin is overmorgen de Geuzen nieuw-kerk, in den Reigersgang, te koopen, en dan is zeker al het gerommel voor my. Intusschen zal myn maet het gelach betalen. Niet waer Klaesken?

— Ha! nu bekent gy dat het eene zeven is?

— Zeven of acht, wat geeft het aen de zaek, mits ik u zeg dat ik geen stuiver in den zak heb.

— Het geeft er zoo veel aen dat de Mechelaer gelyk heeft. Ik bezit geen drie blanken. Maer als moederken ons wil borgen?

— Ja! ja! riep de oude weerdin, borgen, het is altyd borgen! Ik wil niet zeggen, dat gy of Koben er niet goed voor en zyt; God bewaer my van aen eerlyke lui zoo te kort te doen; maer gy weet dat de tyden slecht zyn. Van daeg is er zoo een meester en morgen een ander, en men knoopt nu zoo veel eerlyke lui aen den strop, of werpt hen in de Schelde. Dat 's een; en langs

een anderen kant myn brouwer komt morgen om zyn oortjens, en denkt eens hoe ik daer zou staen... Ik heb nog nooit myn huisbaes of myn brouwer naer hun geld doen wachten, omdat...

De stem der weerdin welke in het begin haer ongeduld verraden had, en dan wat zoeter was geworden, bekwam nu weder dien bitsigen en schreeuwenden toon, die het gesprek der gegemeene vrouwen naer een voortdurend gekyf doet gelyken. Doch de onbekende brak op eens hare woorden af met het volgende gezegde :

— Nu, nu, moeder, wees niet ongerust; ik ben ook niet al te ryk, maer ik zal de vrienden bystaen waer ik kan. Ik ben weinig bekend in Antwerpen, en ik hoor dat Koben hier veel kennis heeft. Welnu als hy my de hand wil geven, dan betael ik tot de laetste duit.

— Dat heet spreken, riep Koben, en ik drink op de gezondheid van...

De vreemdeling stond eene poos in gedachten en dan antwoordde hy, terwyl Koben en zyn gezel hunne kruikskens tot op den bodem ledigden : — Van Jan Verhoeven. —

Nog eenigen tyd bleven onze drie mannen in gesprek. De weerdin ging weder met vermaek

naer den kelder, mits zy nu wist dat de Mechelaer beschonk. Deze dronk weinig en evenwel werd er nog meer dan een potje geleêgd, voor zy gezamentlyk de kroege verlieten.

Waerover er, buiten de herberg, tusschen Koben en zynen nieuwen vriend, rede was, hebben wy nergens kunnen ontdekken; alleen hebben wy uit oude bewysstukken geweten dat de gezel van Klaes Debinder, nadien nooit meer gebrek aen geld geleden heeft, alhoewel zyne winsten geringer moesten worden, mits hy ook Jan Verhoeven in den dienst van Jonker van Mansfelt geplaetst had.

—

SUSANNAH.

VI

SUSANNAH.

Van oudsher bezat de Sinte-Michiels-Abtdy het voorregt de vorstelyke persoonen die tydelyk in Antwerpen verbleven, te herbergen, en nu diende zy ten woon aen de hartoginne Margareta en aen de aenzienelykste onder haren hofstoet. Ook Susannah da Candore had, als staetsjuffer der prinses, het edele gesticht betrokken, en dien dag was zy reeds van in den vooravond, in een prachtig vertrek, by een krakend houtvuer gezeten. Heur breede leuningstoel, rykelyk bekleed met roode utrechtsche

fluweel, verstrekte haer veeleer tot eene legerkoets dan tot eenen zetel, en heur stand was meer wellustig dan zedig. Zy liet haer zwierig hoofd zachtjes achterover hellen, haer gitzwart oog fonkelde verdwaeld, en van tyd tot tyde bekroop een ligte blos hare doorgaens zoo bleeke, schoon een weinig verbruinde wangen. Droomde de spaensche freule aen de vreugden der minne, en liet zy, in het geheim der eenzaemheid, aen heuren geest toe haer verleidende liefdetafreelen voorteschetsen? Voerde zy in vleijende zinbegoocheling den schoonen Norbrecht, biddend, voor hare voeten? Wierp zy eenen blik in de toekomst en zag zy dezelve met hoop en met blydschap tegen? Of was de roode kleur harer wangen uit een gevoelen van angst en van verlegenheid geboren?

Welk dan ook het onderwerp harer gedachten zyn mogt, dezelve werden op eens onderbroken door de toetreding van eenen knecht die haer, op een zilveren schotel, een briefjen overhandigde, en dan weder, met eene diepe buiging en stilzwygend, de kamer verliet. Voor aleer de zyden draedjes van het brievenzegel lostemaken, sloeg het meisjen eenen zydelingschen blik op

het nerwerk dat de schouwplaet versierde, en mompelde zachtjes : « Nog een halve uer! Wat mag de hoogeerweerde pater my te zeggen hebben ? » En dan liet zy haer oog met vlugheid op het geschrift zweven.

Er zyn menschen welke zoodanig meester zyn over hunne gebaerden en gelaetstrekken dat zy dezelve niet alleen tot rust en sprakeloosheid kunnen dwingen, en dus voor eenieder elk hunner gewaerwordingen, elk hunner gedachten mogen verhelen; maer nog dezelve zoodanig beheerschen, dat zy ze een gansch ander gevoelen dan dat welk in den boezem opstygt, doen uitdrukken. Of Susannah, als vele vrouwen uit het Zuiden, met deze kracht van veinzery begaefd was, zullen wy ongetwyfeld laten leeren.

Althans is het zeker dat zy nu, teenemael alleen zynde, geene de minste rede had om hare natuer te maskeren en te bedwingen. Ook werd heur aenzicht bloedrood by de eerste lezing van den brief en zy wrong denzelven in hare toegenepen vuisten als of zy hem aen flarden wilde scheuren. Dit echter deed zy niet. Na eenige stonden kwam zy tot bedaren, overlas

nog eens het stuk, met afgebroken tusschenwerpsels van verrassing en gekwetsten hoogmoed, en verviel in eene diepe nadenking, terwyl, by lange poozen, eenige woorden zonder volging of verbinding op hare lippen suisden: « Ha! wat meent hy dan!... Zyn wy tot daer toe!... Hoe behendig... Ja het is zoo... hy kent my, ... eene schoone belofte... Een strik?... » En zy las verder, en dit mael langzamer dan te voren, het geschrift dat zy nog steeds in de hand hield... « Neen, het is zeer duidelyk... zeer stellig... Welnu?... Ik ben burggravinne van Candore... een aengename prys... Maer wat belang kan... dit zal ik achterhalen... Ha! ik gis het... De verleider... Dit had ik nooit verwacht van Mynheer van Wesenbeke... Nu des te beter... Hy mint my zoo bovenmate... Maer hoe weet hy wat ik aen mensch noch aen God vertrouwd heb... Zou het dan waer zyn dat sommige oogen door alles heen... »

Dit woord werd niet uitgesproken; op het oogenblik dat Susannah dit voleindde, werd er aen de deur geklopt. De freule wilde haestelyk den brief in het vuer werpen, maer zy bezon zich en verbergde denzelven onder haer keurslyf.

De jonker voor wien wy de zypoorte der abtdy hebben zien openen, trad op den eigen stond in de kamer, en bemerkte 's meisjens schichtige beweging :

— Kom ik van onpas, Dona, en stoor ik u onwillekeurig in geheime bezigheden ?

— Neen, neen, heer Norbrecht, riep de freule met eenen vriendelyken lach, gy zyt my zeer welkom ; ik verdroot my zoo deerlyk alleen, en bekloeg my reeds over het nerwerk van Hare Hoogheid dat niet voorts wilde ; maer een oogwenk voor dat gy binnentradt, stak eene spelde my wat op de borst en ik vond goed myne eigen kamermeid te spelen. Nu, myn heerschap, zet u by het warme vuertje neder, de avonden zyn te buiten nog wat frisch. —

Norbrecht van Wesenbeke, want hy was het, stond, als een ware verliefde, by dezen stroom van vriendelyke woorden gansch onthutst en mompelde iets waerop Susannah hem het volgende antwoordde :

— Voor myne knien, zegt gy ! men heeft my iets over u verhaeld, dat ik als valschheid en lastertael aenzien heb, maer nu zou ik nog erger moeten gelooven, mits gy u jegens my, als een afgodendienaer, voorstelt.

— Ja, Dona, riep Norbrecht uit, zich ditmael met der daed voor hare knien werpende, ja, Dona, aen deze zonde ben ik plichtig, mits ik u met hart en ziele lief heb en aenbid. Ik heb u lief meer dan iets op aerde, ik aenbid u meer dan iets in den hemel, en gy! — gy blyft gevoelloos en koud voor myne liefde, en met myne tranen hebt gy geen medelyden. ô Susannah! myn aengebeden engel, hoe lang nog zult gy doof blyven en blind, hoe lang nog zult gy my laten lyden, eer ik by u eenige vertroosting zal mogen erlangen, eer er eene genster van het vuer dat my verslindt in uwen boezem zal vallen. ô Ja! gy zyt myn afgod, Susannah; gy zyt alles wat ik bemin, alles wat ik aenbid. Gy alleen kunt my zalig en gelukkig maken, gy kunt het met een woord, en om dat woord heb ik u vruchteloos gebeden.

— Wel, Norbrecht, de afgoden zyn immers doof, en stom, en blind. Dat moet gy weten als het waer is, zoo als men zegt, dat gy de psalmen van Dathenus en van Mynheer van Marnix, gelezen hebt.

— Susannah! hoe kunt gy zoo wreed zyn! Hoe kunt gy my met schertsende woorden bejegenen, als ik u spreek met al den ernst die er

in myn hart is. — Maer zelfs in die scherts is er een troost voor my: zy zegt my dat gy nog nooit bemind hebt; neen zeker, Dona, hebt gy nooit bemind; anders zoudt gy weten wat helsche foltering het is, iemand uit den grond der ziele lief te hebben en met de liefde te hooren den spot dryven. Ja, Susannah, gy weet niet wat ik om u lyde; hoe ik myne slapelooze nachten in geween, myne lange dagen in onrust en in smarte doorbreng; gy weet niet dat sedert den dag op welken ik u voor het eerste mael zag, alles voor my in uwe afwezenheid ontkleurd en onttooverd is; dat ik by u, en by u slechts, de rust en het genoegen vinden kan. ô Susannah! gy pynigt my met uwe koude scherts, maer die pyn is my lieflyk, is my aengenaem, omdat zy van u komt; die pyn is my reeds een groot geluk! Ja, spot met my, Susannah, jok met my, scherts met my; maer laet my u zeggen, laet my u onverhinderd zeggen dat ik u bemin en aenbid. —

Terwyl de jonker sprak, was de Spaenjaerdin van haren zetel opgestaen, en scheen zy zich met welgevallen in het oog des sprekers te spiegelen. Alle scherts was, eer dat hy voleind had,

van haer gelaet verdwenen en had voor de uitdrukking der aendoening plaets gemaekt. Haer boezem zwoegde hevig en hare borst scheen geprangd door een innig gevoelen, wanneer zy aen Norbrecht antwoord gaf :

— Gy bedriegt u, heer Norbrecht, indien gy waerlyk denkt dat ik met uwe liefde den spot wil dryven. Verre van my zy die hatelyke stemming ; ik schertse met niets dat ernstig en waer is ; maer zeg het my, spreek met de hand op het hart, kan ik, mag ik aen uwe liefde gelooven ? Mag ik gelooven dat een edelman die, zoo als gy, de schoonste bruid heeft die in de Nederlanden te vinden is, een meisje met blonde lokken en een sneeuwen vel, zich op eene verzengde dochter uit het brandende Spaenje zou verlieven ? Neen, Jonker, neen, dit kan ik niet, dit mag ik niet gelooven.

— Ach, Susannah, waerom toch spreekt gy my altoos van myne nichte, waerom waent gy dat zy my lief heeft en dat ik haer bemin ? Gy weet immers wel dat uwe verdenking ongegrond is, gy weet immers wel dat het arme kind aen my niet denkt ? Gy zelf hebt het in het steekspel moeten bekennen ! Waerom ook, Dona,

spreekt gy my steeds van sneeuwen vel en blonde lokken? Wie deze kenteekens van zwakte en van koelheid moge beminnen, ik verkies boven dezelve de gulden kleuren waermede de zon het sprekende gelaet der dochteren van het Zuiden schildert. Ik heb liever tegen eenen gloeijenden boezem dan op eene yskoude borst te rusten, en eenen stond met u, ô Susannah! dan eene eeuwigheid van genot dat anderen my bieden zouden.

— Norbrecht, Norbrecht, snikte de freule, terwyl er een traen in elk harer gitzwarte oogen glinsterde, — Norbrecht, verwyder u, ga heen, ik mag u niet gelooven, ik mag u niet beminnen. ô Norbrecht, verwyder u, ga heen! voldoe aen myne bede.

— Heen gaen, zegt gy, myne lieve, heen gaen! waerom zou ik heen gaen? Geene kracht, geen geweld kan my van uwe knien rukken! Neen, Susannah! ik zal blyven tot dat uw mond zal gesproken hebben, blyven tot dat gy over myn lot zult hebben beslist. Waerom zoudt gy my niet gelooven? waerom zoudt gy my niet beminnen?... Voel hoe myn harte klopt, hoe myn adem brandt!... Gy moogt niet, zegt gy! En wie

kan het u verbieden, wie is er op aerde magtig genoeg om over de zielen te heerschen, om naer willekeur de hartstogten te dooven of te doen ontvlammen? Er is geen heilige pligt die u bindt; nooit hebt gy uw leven den Heere toegewyd of voor het altaer Gods eeuwige trouw aen eenen man toegezworen!

— Dit is waer, Norbrecht, hernam Susannah, met eene stem welker verflauwende toonen genoeg aenduidden dat hare standvastigheid wankelde, — dit is waer, noch aen God, noch aen eenen man ben ik door heilige beloften gebonden; myne zedelyke vryheid hoort my toe; maer myn stand in de maetschappy, myne lage aen het hof van Margareta, maken my afhankelyk. De strengheid der hartogin is u niet onbekend; gy weet met hoeveel oogen zy den handel harer staetsvrouwen gadeslaet, met hoeveel zorg zy hare zeden doet bewaken. Neen, Norbrecht, het staet ons niet vry over ons eigen lot te beslissen: Margareta is gewoon onwedersproken gehoorzaemd te worden en zy wil dat wy uit hare hand alléén eenen echtgenoot ontvangen. —

Indien de burggravinne van Candore waerheid sprak, moest de verlegenheid van Van We-

senbeke ongetwyfeld groot zyn, daer het hem niet vry stond openbaer zyne liefde bekend te maken. De staetsparty tot dewelke hy behoorde, en nog meer zyn vader en zyne verloofde beletteden hem zulks. Nogtans was hy zoodanig verblind door zyne teugellooze liefde, dat hy, zonder verpoozing schier, het gezegde der schoone Spaenjaerdin met de volgende woorden onderbrak:

— Hoe kan zulk iets, myn engel, een hinderpael voor onze liefde zyn! ô Zeg my dat gy my bemint, dat myne liefde u het harte geraekt heeft, dat gy voor my wilt leven zoo als ik voor u; en ik zal u toonen dat ik uwen voorkeur niet onwaerdig ben! Neen, myn drift kan zulke kleinigheden voor geene hinderpalen aenzien; om eenen blik van u, om eenen glimlach, om een woord, zou ik de hachelykste gevaren tarten, zou ik my tegen de gansche wereld kloek en magtig gevoelen. De hartogin!... maer zy heeft toch geen tygerhart, Susannah! Zy kent het medelyden en zy zal my verstaen als ik haer zal toeroepen: Prinses, onder uwe staetsvrouwen is er eene die myne ziele beheerscht! eene die my eeuwig kan doen lyden of my eeuwig zalig

maken ! Ik bemin haer, vorstin ! Ik bemin haer vurig, hartstogtelyk, oneindig ; en zy, — ô Susannah ! mag ik het zeggen ? — zy is my niet ongenegen ; maer haer wil, en myne zaligheid, hangen af van uwen wil, haer jawoord van het uwe !... Ja, geliefde, ik ga tot de hartoginne ; ik zal my voor hare voeten nederwerpen, en met mededoogen zal zy my ontvangen. Neen, Susannah, neen ! uwe vrees is ongegrond ; de wil van Margareta wordt ons geen hinderpael ! Om uw bezit zou ik duizendmael willen sterven en...

— De drift maekt u uitzinnig, Norbrecht, viel hem de freule in de rede, de drift maekt u uitzinnig. Gy vergeet dat Margareta nooit bemind heeft ; dat zy den spot dryft met de liefde. In hare oogen zyn wy, arme, de prys van bewezene diensten ; anders niets. Wat gy doen wilt, zou slechts dienen om u den toegang tot het hof te doen ontzeggen. Neen, myn vriend, uw ontwerp kan niet volbragt. Een middel is er, een enkel ! de oorlog tegen de Geuzen is niet geëindigd ; omkleed het pantser, gord het zweerd en vaer ten stryde. Dáér alleen kunt gy de hartogin verbidden. —

By deze woorden rigtte de spaensche freule op den jongeling een oog dat tot in het innigste van zyn hart scheen te willen doordringen, en een zachte glimlach verhelderde hare trekken wanneer hy hernam :

— Ja, ik zou den degen gorden, Susannah, ik zou het pantser omkleeden en ten stryde varen, maer het slagveld is te verre van u. By u slechts kan ik ademen en leven, by u slechts heb ik moed en kracht. Ik ben een man en vrees er geene, maer wie geeft my de verzekering dat Margareta over u niet zal beschikken, terwyl ik in de afgelegenste deelen van Nederland voor 's Konings regten stryden zou. ô Wees niet wreed, myne lieve, verban my niet uit uwe tegenwoordigheid, ontzeg my niet de lucht en het licht.

— Een ander middel is er nog ; maer dat....

— Ho ! zeg my hetzelve, en is het mogelyk, dan zeker wordt het spoedig gebruikt. —

Hier aerzelde het meisje een weinig en hare koon werd inkarnaet. Nog scherper echter dan te voren kleefde haer blik op het oog des jongelings, als zy deze woorden vallen liet :

— Stel u ter beschikking des hoogweerden paters Hoofd-Inquisiteurs. —

De jongeling rees nu met verontweerdiging op, verwyderde zich eenige stappen van Susannah, en ging zich mogelyk door zyne driftige woede voor een nieuwsgezinde bekend maken; doch de ongewoone en strakke oogslag van zyne geliefde, bragt hem tot bedaren voor hy een enkel woord gesproken had, en lachend keerde hy tot het meisje weder:

— Ha! gy wilt my beproeven, Susannah! Gy wilt weten of er in myn hart zooveel edelmoed als drift woont! Neen ik ben geen lafaerd! dat men my eenen vyand moedig en gewapend voorstelle en ik zal hem, zoo gy het wilt, ongewapend ten stryde staen; ik heb het u gezegd, ik ben een man en ik vrees er geene! Maer dat ik my in het duister verberge, dat ik my in den nacht verduike, om, als een eerlooze luik, weerlooze menschen te bespieden; dat ik, met den lach der vriendschap op de lippen en met venyn in het hart, als een bloodaerd, den dolk onder de plooijen van mynen mantel verhele, om langs achter te dooden; dat, neen, dat kunt gy van my niet eischen. Alles, Susannah, alles wil ik doen om uwentwille; alles wat eerlyk is en by het zonnelicht mag worden bekend, en anders

vergt gy niet, myne lieve; geene beluiking vergt gy, geene bespieding, geene lafheid; want gy zyt schoon en edel. — Maer waerom beproeft gy my? waerom verdenkt gy myn hart? Moet ik u nogmaels zeggen hoe zeer ik u bemin; moet ik u zeggen welke foltering my in uw afwezen aengrypt, welk paradyzisch geluk ik by stonden in myne droomen geniet. Het is nogmaels eene wreede scherts, Dona. Gy hebt my nog niet gezegd dat gy my lief hebt, Susannah, — ging de jonker voort, plotselings den toon der drift verlatende voor dien der zoetste kozery, — gy hebt my nog niet gezegd dat gy my bemint en nogtans baedt myne ziel in weelde, en ik voel my gelukkig. Ja, indien gy my niet bemindet, zoudt gy my zoo hard niet beproeven, zoudt gy my zoo veel niet doen lyden. Maer zult gy my zoo half getroost wegzenden, zal eene geringe vrees u wederhouden my in uw hart te laten lezen, zoo het waer is, als ik het hoop, dat de verslindende gloed die my verteert u ook den boezem heeft warm gemaekt? —

Een zweem van blydschap was er, by het onstuimig opvliegen hares minnaers, op het gelaet van Susannah getogen en zy had, met vrouwe-

lyke nauwkeurigheid, alle zyne gebaerden en, door dezelve, alle zyne gewaerwordingen gadegeslagen. Zyne onvoorziene bedaring echter had haer onaengenaem getroffen. Zelfs had zy slechts met moeite de uitdrukking van misnoegen en te leurstelling van hare trekken kunnen bannen, en zoo Norbrecht dien zonderlingen uitslag zyner verkalming niet opgemerkt had, was zulks enkel aen zyne verlegenheid toetewyten. 's Meisjes aengezicht herkreeg toch weldra deszelfs gewooonlyke welwillendheid en lieflykheid. Aendachtig scheen zy nadien de gezegden van Norbrecht na te luisteren en in alle zyne gevoelens te deelen; ook had deze pas geëindigd met spreken of zy antwoordde hem met eene stem in welker galmen de drift met de vrouwelyke schaemte te kampen scheen:

— Neen, Norbrecht, dit zal ik niet. Ik bemin u, en ik bemin u niet met koelheid, met lauwhartigheid, maer met alle het vuer dat God in myne borst gestort heeft onder de brandende zonne van Andalusië. Ik vrees niets meer, Norbrecht, ik voel my sterk en magtvol. De woede der hartoginne zy vreeslyk! om u wil ik die trotsen. En ik zal vermetel en stout zyn, ô beminde;

want myne sterkte is in uwe liefde. ô Vergeef my zoo ik u heb doen lyden, zoo ik u pynelyk beproefd heb; ik ook heb daerdoor geleden; ja, meer dan gy mogelyk. Ik voelde niet alleen myne eigen smart, degene welke ik u aendeed weêrkaetste schrikkelyk in myn harte. Ach! uw toorn heeft my goed gedaen!.. Hoe fier was ik, myn Norbrecht, uw trots en edel te bevinden! hoe gelukkig dat gy my om de eer, en den roem om my dorst versmaden... Ja, Norbrecht, nu heb ik u lief met alle de krachten myner ziele... Myne rust, myn heil, myn leven is in u, in u voor eeuwig... —

Een brandende kus sloot de samenspraek der gelieven, en de klok der abtdy sloeg het uer des vertreks van den jongen Van Wesenbeke.

Deze verliet het uitgestrekte klooster, onder de bedwelmende gewaerwordingen der liefdebegoocheling, doch nauwlyks was hy, na eenige schreden, tot voor het Schelleken gekomen of eene heimnisvolle stem klonk hem in het oor:

« Er staet geschreven: Die het perykel zoekt, zal er in vergaen. »

De jonker wendde zich ylings om, maer zag niemand, in welke rigting hy zich keeren mogt.

Hy beschouwde het gebeurde als een lauter spel zyner inbeelding, en vervolgde vrolyk zynen weg.

—

ANNAH.

VII

ANNAH.

Terwyl Norbrecht, in drift verslonden, zoo vuriglyk de spaensche freule om wederliefde bad, genoot zyn oude vader de stille vreugd van het huisselyk geluk. By Annah van Fellenberch neêrgezeten, liet hy met ouderlyken wellust zynen blik op het blonde meisje rusten, want hy beminde haer tederlyk, niet alleen als het kind zyner vervolgde stamgenoten, als het slagtoffer zyner eigene geloofbelydenis en staetkundige gevoelens, maer ook nog als de bruid zyns zoons, en hy gaf haer op voorhand den naem

van dochter. De groep door beide gevormd was een dier stille en eenvoudige tafereelen die zoo ras en zoo diep het harte des aenschouwers raken, om dat zy, zonder opschik, de zuivere uitdrukking van genoegen en van kalmte zyn.

Het meisje scheen in zachte droomeryen weggezonken en sloeg weinig aendacht op eenen witten hazewind, welks kop op hare knien rustte, terwyl zyn oog eene streeling van hare poezelige hand scheen aftebedelen. Op de fyne en lieflyke trekken van Annah was het zichtbaer dat sinds lang alle angst, alle achterdocht haer ontvloden waren, en dat zy geene der droevige gewaerwordingen, die zy in het steekspel had ondergaen, in haer hart bewaerd had. Hoe was het anders mogelyk? men vergeet zoo ligt te vyftien jaer, men is zoo geloovig, zoo betrouwend, zoo argloos! en sedert dien ongelukkigen dag had Norbrecht haer zoo vriendelyk geweest, was hy haer zoo verliefd toegeschenen, dat zy zich waerlyk plichtig zou gedacht hebben, indien zy aen de woorden van den ouden Wesenbeke geen geloof had gegeven, en zyne uitlegging van het gedrag zynes zoons niet voor de beste, ja, voor de eenige goede gehouden had. Zy

droomde dan op dit oogenblik aen niets als aen hare liefde, want zy was Norbrecht uit ganscher ziele verkleefd, en meer nog dan zy het zich zelve durfde bekennen, was heur geluk aen de standvastigheid van haren bruidegom vastgehecht.

Zuiver en onnoozel als zy was, hadden hare gedachten maer eenen kring, buiten denwelken dezelve zelden heenvlogen. Om ridderspelen en luidruchtige vermaken gaf zy weinig, en nooit zou zy zich uit eigene beweging tot dezelve begeven hebben. Het ongeluk harer ouders had te vroeg haer verstand ontwikkeld, had hare inborst te ernstig gemaekt en te bezadigd om haer toe te laten zich tot de bedwongen uiterlykheden der hovesheid te plooijen, en heuren vryen geest aen de kluisters van het hooge leven te klinken. Alle hare wenschen bepaelden zich tot het reine genot van den huisselyken kring. Eens, met Norbrecht vereenigd, den ouden Wesenbeke en haren vader al heure zorg toetewyden, was haer vurigste verlangen. Welk een genoegen was het haer aen betere tyden te denken, wanneer de oorlog geëindigd, de burgertwist vergeten, ieder ongestoord en onvermomd, volgens goed-

dunken zou mogen handelen en leven. Zy bekreunde zich weinig met natevorschen welke van beide staetspartyen regt of onregt had, welke der verschillige geloofsbelydenissen op het dwaelspoor was of het goede pad had verkozen. Hiertoe mistrouwde zy te veel de vastheid van haer oordeel en had liever blindelings het gevoelen harer bloedverwanten te volgen.

Hoe ernstig en hoe statig echter reeds hare inborst was, had toch de jonge freule alle de neigingen der kindschheid niet afgelegd. Haer geest was als haer vorm: in sommige omstandigheden trots en edel, in andere mal en ongezet. Hy die haer te voren als juffer in de zael begroet had, kon haer dikwyls eenige stonden nadien als een kind in den tuin ontmoeten; haer met den hazewind, en zoo vlug als die, door de kronkelpaden heen zien slingeren. Dit wist de grysaerd, en om de bloem van heur geluk by derzelver ontluiking niet te krenken, onderhield hy het meisje zelden dan op eene overhoofdsche wyze van de grondreden der beroerten en onlusten die haer reeds zoo duer gekost hadden en haer zoo vroegtydig het leven hadden verbitterd. In zyne samenspraken met Annah

verkoor meestal de oude Wesenbeke de toekomst boven het verleden en schepte hy vermaek in alle de geluksdroomen zyner dochter te deelen, hetzy hy dezelve waerlyk ook in zynen boezem onstaen voelde, hetzy hy aen het ongelukkige kind zoo veel middelen mogelyk wilde verschaffen om haer doornenpad met roozen te bestrooijen. Trouwens hy was, buiten zyne verkleefdheid aen zyne staetkundige gevoelens, een goed man, allezins gestemd om de hemelsche vreugden der vriendschap te smaken en zich door allen die hem omringden te doen beminnen. Opregt en ongeveinsd van inborst, stelde hy het uitgebreidste vertrouwen in beide zyne zonen, doch zyne voorliefde was aen Norbrecht ten deel gevallen, omdat hy meer gedwee en meer handelbaer dan zyn broeder was. Dien avond zelf, had de oude Wesenbeke met Annah over den aerd zyner kinderen gesproken, en na eene lange poos hernam hy zyne onderbroken rede :

— Ja, myn kind, ik had niet geerne gezien dat Lauwreys my om uwe hand gevraegd had ; want, schoon hy de oudste is, had ik hem die moeten weigeren. Hy is te ruw en te woest van aerd om eene vrouw gelukkig te maken. Hy,

heeft een goed hart, dit is zeker, en ik geloof dat, zoo hy op u verliefd had, hy u zeer verkleefd zou geweest zyn; maer dat is niet genoeg, myn kind; Lauwreys heeft weinig bevalligs, hy spreekt weinig en vertrouwt zich nooit. Hy zegt dat hy een man is, en dat zulk eene doenwyze den mannen past, en hierin kan hy gelyk hebben, doch zulk een man mag niet trouwen. In het huwelyk, myn kind, moet er langs beide zyden wat toegegeven en wat gebuigd, en daerom heb ik u mynen Norbrecht bestemd, daerom is Norbrecht uw bruidegom. Heb ik niet wel geredeneerd, Annah, en is dit ook de keus niet dien gy zoudt gedaen hebben? —

Deze vraeg bleef zonder stellig antwoord; het meisje werd schaemrood, en de grysaerd hernam:

— Maer zeg my toch eens, lieve, hoe lang heeft uw laetste twist geduerd?

— Och! niet lang, vader, gy weet toch wel dat ik niet lang kwaed kan blyven, en Norbrecht daerenboven is my zoo spoedig om vergiffenis komen bidden, en met zoo schoone woorden, dat ik hem die niet lang heb kunnen weigeren.

— Ja, dit dacht ik wel, het is zulk een schoone

spreker, zulk een fleemer dat hy er ergere zou verbidden, hein?

— Wel vader, hervatte Annah, ik hoop dat hy daer nooit zyne schoone woorden toe gebruiken zal. Dit zou my ten minste niet aenstaen.

— Ha! ha! gy zyt jaloersch, kind lief; nu dit is niet erger! het is zelfs een teeken van liefde; maer zorg in Gods naem, dat gy aen dien hartstogt niet te veel het oor leent, en u om geenen ydelen schyn ontrust.

— Ik weet niet of ik jaloersch ben, vader, en nog minder of ik het te veel ben, maer regt uit ik zie niet met genoegen dat Norbrecht zoo veel aen het hof verkeert; die spaensche freule daer hy zoo lang in het steekspel mede gesproken heeft, kan ik niet verdragen. Zy heeft my zoo aerdig bekeken; het scheen of zy met my lachte en den spot dreef.

— Ja, Annah, sprak de grysaerd, en moeijelyk bedwong hy eenen zucht die uit zyne borst opwelde, ja, Annah, de tyden zyn slecht en wy moeten ons aen het noodlot onderwerpen; Norbrecht vindt zeker ook by het hof geen behagen en hy moet daer des te meer verkeeren omdat zyn broêr niet wil hooren van er heen te gaen.

ô Myn kind, het weegt my zoo zwaer niet openhartig volgens myne overtuiging te mogen handelen; maer wat wilt gy! wy moeten ons toch voor gevaren beschutten in afwachting dat de storm voorby zy.

— Dit weet ik, vader, en daerom zal ik er niet over klagen, schoon die Spaenjaerdin wat al te vriendelyk tegen mynen neef zy; maer waerom toch wil de koning niet verdragen dat wy hier anders leven als in Spaenjen? —

De deure der zael werd plotselings geopend, een huisdienaer riep met luider stemme:

— Mynheer de graef van Mansfelt! —

En de jonker trad met hoofsche pligtbetuiging in de zael.

Hy was een hupsch jongeling van vyfentwintig jaer en bezat een aengenaem en innemend voorkomen, schoon er een zweem van spotterny te vinden was in den grimlach die zyne minste gezegden vergezelde. Hy voegde by die uiterlyke schoonheid alle de gebreken van eenen bedorven geest en een gevoelloos hart; en dit, wy moeten het bekennen, was minder aen hem zelve toetewyten dan wel aen zyne opvoeding die, zeer verwaerloosd, hem had toegelaten zyne

zeden op de ongeregelde levenswyze dier teugellooze tyden te vormen, en door het venyn der ongebondenheid, al wat er goeds in hem was te laten verkankeren. Hy geloofde aen niets als aen het goud, aen de magt, aen den stoffelyken wellust, en dan nog aen den roem in den kryg; want een goed krygsman was hy en een onversaegde stryder. Maer de edelmoed der mannen, de kuischheid der vrouwen, de godsdienst, de vryheid, de trouw, de vaderlandsliefde, klonken hem slechts als ydele woorden in het oor. Niet dat hy door ongeluk en tegenspoed, door onregtveerdigheid of door ontrouw aen hem bedreven, deze zaligende beeldtenissen voor zyn oog had zien verdwynen; niet dat hy door valsche wysbegeerte of lust tot onderzoek op een dwaelpad geraekt was, neen; zoo veel ernst was er in hem niet, en het lot had hem van kindsbeen af met voorspoed beladen. Zelfs had hy nooit eenen blik in zynen boezem doen dalen of zichzelve rekening over zyne eigene daden afgevergd. Het denken viel hem al te zwaer om zich niet liever met het oppervlakkige bezig te houden. En waerom toch zou hy denker geworden zyn, zou hy zich beschuldigd, veranderd en

gebeterd hebben, daer hy zag dat zyne makkers hem om zyne dapperheid eerbiedigden, dat de hofstoet hem om zyne heuschheid achtte en het geluk hem langs alle zyden gunstig was; terwyl hy de geleerdste en verstandigste mannen van zynen tyd gehaet, vervolgd en verbannen zag? In den beginne had hy zich met de verbonden edelen aengesloten, en het was niet uit overtuiging, of uit verkleefdheid aen den ouden vorstenstam en aen den ouden godsdienst, dat hy nu de spaensche staetsparty volgde; maer wel omdat men by dezelve zonder groot vernuft of uitstekende verdiensten, vermeerdering in rykdom en verhooging in rang verhopen kon en metterdaed verwierf; daerby viel hem het leven zoet en aengenaem by het hof van Margareta, en mogt hy daer, zonder te veel opspraek, aen zyne wilde driften bot vieren.

Zulk een man, voor wien alle middelen om een voorgesteld doel te bereiken goed waren en wettig schenen, was van Wesenbeke verpligt in zyne wooning te ontvangen om geen gevaer te loopen van kettery verdacht te worden; en van Mansfelt, sinds hy den vryen toegang tot het huis van den edelmoedigen ouderling had verkregen,

had geen dag laten voorby gaen zonder by hem een bezoek afteleggen. Soms had deze wel eens getracht de rede dier aenhoudendheid te gissen, doch hy was verre van al het gevaer te vermoeden dat hieruit voor hem en voor zyne huisgenoten ontstaen kon. Het fyne vrouwelyk gevoel van Annah, had haer hierin doorzichtiger gemaekt dan het ontwikkeld verstand hares ooms, en nimmer had zy sinds den dag des steekspels, den jonker zonder een bitter voorgevoel en eenen drukkenden angst kunnen aenschouwen. Om deze reden wendde zy alle middelen aen om zich nooit met hem alleen in gesprek te bevinden. Tot nu toe had zy in heure pooging geslaegd, en was het haer gelukt de inzichten des jonkers te verydelen. Ongelukkiglyk had zy met eenen al te hardnekkigen tegenstrever te doen om nooit in dien stryd overwonnen te worden, en nog dien zelfden avond moest haer eene harde beproeving te beurt vallen.

Lang reeds had het onderhoud tusschen van Wesenbeke en den jonker geduerd, en de deze maekte zich tot het heengaen veerdig, wanneer er op eens een dienstbode binnentrad om den ouderling te berigten, dat er in de voorzael een

vreemdeling was, die hem deed bidden om aenstonds gehoor te erlangen.

— Heeft die vreemdeling uw zynen naem niet gezegd? vroeg van Wesenbeke aen den dienaer, die antwoordde :

— Neen, Mynheer, dit heeft hy niet; maer hy heeft zich aengediend als iemand die gister nog met Uwe Edelheid gespysd heeft. —

Eene soort van angstig nadenken overwolkte eenen stond het voorhoofd des grysaerds, doch weldra sprak hy met eenen grimlach tot zynen jeugdigen gast :

— Ik voel dat ik verouder, jonker; het geheugen ontvliedt my, en nauwlyks kan ik my heden herinneren wien ik gisteren gezien of gesproken heb. Vergeef my dan zoo ik eens ga zien wie het is, en maek dat gy u niet al te zeer verveelt in het gezelschap myner nichte.

— Dit, Mynheer, zegt gy niet in ernst, antwoordde van Mansfelt, zich meer tot de freule dan tot zynen aenspreker wendende, — er bestaet niemand, geloof ik, die zich niet gelukkig zou achten zyn leven in de tegenwoordigheid eener zoo volmaekte freule doortebrengen. —

Van Wesenbeke hernam :

— Nu, myn kind, gy hoort dat ik u by een gezel laet die de beleefdheid nog niet vergeten heeft. en over u een zeer gunstig gedacht heeft opgevat. Maek dat hy dit niet verlieze. —

By deze woorden verliet hy het vertrek, zonder te ontwaren dat zyne arme nichte, door den schrik bevangen, in alle hare ledematen beefde. Dit nogtans was den scherpen blik van den jongen edeling niet ontgaen, maer welligt moest het zyne plannen tegenkanten daer hy handelde als of hy de onrust die zyne tegenwoordigheid aen het meisje baerde, in het minste niet vermoed had.

— Mejuffrouw, sprak hy, uw oom bedriegt zich geweldig, indien hy meent dat er op aerde een grooter geluk voor my bestaen kan dan in uwe tegenwoordigheid verdragen te worden en myn oog op uwe engellyke schoonheid te mogen laten rusten. Ik hoop dat gy toch zoo onregtveerdig jegens uwe volmaektheden en mynen smaek niet zyn zult, en dat gy sinds lang uit myne blikken al de genegenheid zult gelezen hebben, die ik u in myn harte toedraeg. Ter liefde van u alleen, heb ik geen enkelen dag laten heenvlieden zonder ten uwen huize een bezoek

te komen afleggen ; gy beseft dus, Mejuffrouw, met welk een ongeduld ik de gelegenheid heb afgewacht om u te kunnen zeggen hoe zeer ik aen uwe volmaektheden verkleefd ben. —

Hoe klaer en duidelyk deze liefdesverklaring van Van Mansfelt ook zyn mogt, dacht Annah te mogen veinzen dezelve niet begrepen te hebben. Had het haer vrygestaen, zy had de kamer verlaten zelfs voor de jonker zyne rede geëindigd had ; maer zy kende te wel de inzichten hares ooms en voelde te zeer al derzelver voorzichtigheid, om zulk iets zonder gegronde redenen te wagen. Daerom poogde zy, voor zooveel zy kon, haren afkeer en hare verslagenheid onder den schyn van onnoozelheid en onverstand te bedekken, en antwoordde :

— Indien, zoo als gy het beweert, Mynheer, myn oom jegens my onregtveerdig is, is hy het nogtans niet tot daer toe u te beletten my in zyne tegenwoordigheid te zeggen dat gy u vriendschap voor my gevoelt. Verre van daer, ik hoop hem strakjes veel genoegen te verschaffen met hem zulks aentekondigen. —

Ofschoon Annah doorgaens opregt was en aen geene huichelary gewoon, beheerschte haer op

dien stond op zulke wyze het gevoel van het gevaer dat zy liep, dat deze woorden door haer zoo natuerlyk en met zoo weinig een schyn van slimheid of veinzery gesproken werden, dat dezelve den loozen hoveling in twyfel bragten of ze niet waerlyk de uitdrukking harer overtuiging waren. Dit stelde hem een oogenblik in verlegenheid, doch stondig hernam hy :

— Ja, freule, dit zeker zou uwen oom geen ongenoegen baren; maer vooraleer hem het geheim mynes harten kenbaer te maken, heb ik my willen verzekeren of ik genade in uwe oogen vinden zou.

— Genade, Mynheer van Mansfelt? Wat kan dit woord in uwen mond toch beteekenen? Gy hebt my immers nooit beleedigd?

— Indien ik u ooit het minste leed had toegebragt, zou het my tot op het uer myner dood berouwen, myne freule; maer de genade welke ik my verstout heb u te vragen, is geene vergiffenis, het is veeleer eene belooning. Ik wilde weten of de prys myner verknochtheid aen u, de haet of de vriendschap zou wezen, of gy de tael verstaen hebt die ik u met myne oogen sprak, toen het byzyn van uwen oom myne tong sprakeloos

maekte, of uw hart aen het myne beantwoordt.

— Gy vraegt, Mynheer, of gy van mynentwege vriendschap of haet te verwachten hebt; de vrienden van mynen lieven oom zyn de myne; en ik haet niemand omdat God ons geleerd heeft aen onze grootste vyanden te vergeven.

— Gy verstaet my niet, freule, riep van Mansfelt met eenen zweem van ongeduld, of gy wilt my niet verstaen. Ik heb u nog iets gevraegd, ik heb u gevraegd of gy begrepen hadt wat ik u, by gebrek aen gelegenheid, slechts met myne blikken heb kunnen doen beseffen? —

Nu zag het arme meisje dat de veinzery haer uit den strik, waerin de overdrevene voorzichtheid hares ooms haer geworpen had, niet zou gered hebben; zy voelde dat de wulpsche hoveling te lang zynen drift had moeten bedwingen om denzelve nu den vollen teugel niet te vieren, en de angst verdubbelde in haren boezem. Er bestaen zielen, die, in de dagelyksche gevallen zonder ernst of kracht, zich in de buitengewoone omstandigheden magtig en wilvol gevoelen, en uit de overdrevenheid van het gevaer zelve haren moed tot wederstand schynen te putten. Zoo was ook de ziel van Annah geschapen. Het

meisje, voor eenen stond zoo gedwee en eenvoudig, herschiep zich op eenen oogwenk in eene statige vrouw, die met weerdigheid op het gezegde van Van Mansfelt antwoordde:

— Ik weet niet wat gy zeggen wilt, Mynheer; ik ken of versta geene tael dan die welke ik van myne moeder geleerd heb. —

Verre van zich door deze woorden te laten ontzetten, scheen de jonker in den trotschen toon van de freule behagen te scheppen, en zyn gelaet gaf blyk van die soort van hoogmoedige voldoening welke een halfvolwassen knaep gevoelt, wanneer hy zich ernstig door een driejarig wichtje ziet aengerand.

— Myn geluk is grooter dan ik het van myne geringe verdiensten verhopen mogt, hernam de jongeling met eene fleemende stem, daer gy de goedheid hebt my te willen bekennen dat ik ten volle verstaen ben geworden; dat myne zwygende liefde, myn droevig lyden u geraekt heeft. Ho! staer my zoo vreeslyk niet aen, myn engel! werp geenen blik van misnoegen op den slaef uwer schoonheid! Waerom zoudt gy uw gevoelen willen bedekken? waerom vruchteloos poogen die lieflyke oogjes te doen liegen, dit hel-

dere voorhoofd te rimpelen? Uw blik spreekt onwillens de tael van uw hart, hy zegt dat gy niet teenemael onverschillig jegens my zyt gebleven, dat gy my begrepen hebt en sinds lang overtuigd zyt van myne eindelooze en brandende liefde.— Kom, freule, zy openhartig zoo als ik; gy moogt zeker wezen van met geenen ondankbare te doen te hebben. En is myne liefde daerenboven geene vergelding weerdig? Denk toch hoe vurig ik u beminnen moet, hoe zeer ik aen uwe wenken verslaefd moet zyn, daer ik alle de verlokkingen der edelvrouwen van het hof weêrstaen kan en verachten, daer ik my zoo lang het gesprek van uwen oom bevallen laet, om my, in stille beschouwing, met het gezicht alleen uwer onvergelykelyke bekoorlykheden te verzaden! Handel gerust, myne gebiedster, en onbekommerd met uwen dienaer; het geheim uwer genade zal even veilig in myne borst als in de uwe, rusten. Ja, Annah, veins niet langer, of liever, weêrhoud niet langer op uwe lippen het woord dat in uw oog te lezen staet! Laet dit lieve voorhoofdje zich verhelderen en geef my dit poezelig handje, opdat ik er, met eenen gloeijenden zoen, den zegel onzer liefde op drukke! —

Als een vogeltje voor den schitterenden blik eener slange, stond de freule van Fellenberch stil en onbeweeglyk voor den oogslag van Mansfelt, en had de jonker steeds meer en meer tot haer laten naderen. Zoodanig was zy door zyne stoutheid getroffen en verblind, dat hare denkbeelden duister en verward waren geworden. De voorwerpen die haer omringden schenen haer niet langer als wezenlyke dingen toe, maer als die mistvormen welke men in de nachtlyke droomen ziet rondzweven. Zelfs de jonker vertoonde zich voor haer oog als een nevelbeeld, en zyne woorden klonken haer als een ydel en onduidelyk gedommel in het oor. Slechts zyne aenraking wekte haer uit deze bedwelming, en de drukking van Karel's zoen op hare vingers gaf haer, als een elektrische schok, op den eigen stond alle hare bewustheid terug. Eene koude huivering deed haer zenuwstel trillen en met meer dan vrouwelyke kracht, rukte zy zich uit de armen van Van Mansfelt, los. Met het zelfsbewustzyn, was het gevoel van eigenwaerde weder in haren boezem opgerezen, en zich verwyderende sprak zy, met alle de statigheid, al den trots eener beleedigde vrouw :

— Ik hope, Mynheer, dat ik aen eene zinbegoocheling onderworpen ben; want het zou my pynelyk zyn, overtuigd te moeten worden dat een vlaemsch edelman tot zoo verre van edelmoed en pligtgevoel zou ontbloot zyn, dat hy overmagt en geweld zou durven gebruiken om de bruid van eenen vriend te verschalken en de schande te werpen over het huis van eenen ouderling die hem immer gulhartig en gastvry geweest is.

— En waerom zou het eene zinbegoocheling zyn, hernam van Mansfelt met vleijende heuschheid, waerom zou ik my niet durven verstouten u het gevoelen dat gy my hebt ingeboezemd te doen kennen. Indien gy vry zyt my in liefde te doen ontsteken? moet ik het immers ook zyn myne minnepyn aen u te komen klagen.

— Mynheer, hervatte Annah met eenen verachtenden spotlach, ik versta niets aen alle de stelsels van liefde en vryery die gylieden hovelingen voor tydverdryf en kortswyl kunt opbouwen; by vergoeding, weet ik iets dat ik u zeggen wil opdat gy my voortaen met vrede zoudt laten en niet langer kwellen zoudt met vervolgingen die...

— U aengenaem zyn zullen, hoop ik, mits ik u te veel smaek en verstand toeken om eene liefde te versmaden die u door alle de edelvrouwen van het hof van Margareta zal benyden doen, en ik daerenboven te zeer aen uwe volmaektheden verkleefd, te diep door de pylen der minne gewond ben, om niet door alle middelen de genegenheid van de beminnelykste freule der wereld te bejagen.

— Ik bid u, Mynheer, onderbreek myne woorden niet, indien gy wilt hooren wat ik u verder te zeggen heb. Uwe vervolgingen zyn my hatelyk, niet omdat ik de goede hoedanigheden die gy u zelven toekent u wil betwisten, maer omdat ik mynen bruidegom uit ganscher ziele lief heb. Voor hem alleen slaet myn hart, hy alleen woont in mynen boezem en woont daer voor eeuwig. Gy hebt my, geloof ik, Mynheer, daer zoo even openhartigheid en vertrouwen gevraegd; gy ziet dat ik u rondborstig myne gevoelens doe kennen en u meer vertrouwen schenk dan uw gedrag jegens my u wettigt te verhopen. Erken dan ook myne handelwyze met grootmoedigheid, Mynheer, en spreek my nimmer van een gevoelen dat my hoont. —

De jonker had zich ongetwyfeld aen eene luidruchtige verdediging, aen eenen vloed van tranen en scheldwoorden verwacht; of waerlyk had hy, aen gemakkelyke zegepralen gewoon, durven hopen het meisje in zynen luim, want meer toch was het niet, met vreugde te zien deelen. Gewis had hy op de trotsche koelheid, op de waerdige van de handwyzing die hy ontmoette, niet gerekend.

By de woorden van Annah stond hy eenen oogenblik verstomd als of hem een schermmeester in het midden van eenen kampstryd, eenen nieuwen en onbekenden stoot had toegebragt. Hy kon met zyn ledig hart niet beseffen dat men van de liefde iets ernstig, iets waerdig maken kon. Doch de moeijelykheid van hetgene hy als een spel beschouwde, deed hem des te meer prys stellen op de overwinning, en besluiten tot de huichelary zynen toevlugt te nemen. Spoedig dan kwam een zweem van leedwezen zyn gelaet ontspannen.

— Freule, sprak hy, het doet my innig wee u myn gedrag en myne inzichten zoo te zien misduiden. Gy hebt my met afgrysselyke zonden beschuldigd, en ik gevoel dat ik niet alleen, ten

loon myner liefde, uwe onverschilligheid, maer nog uwen haet, mogelyk uwe verachting, zal wegdragen. En nogtans zy de Hemel my getuige dat ik zulks aen u in verre na niet verdiend heb. Ho! kondet gy in mynen boezem lezen, dan zoudt gy zien hoe edelmoedig ik jegens u gehandeld heb. Weet dan, freule, dat ik u sinds lang bemin, ja, uit den grond myns harten; en nogtans zou ik myne dagen in treurig stilzwygen hebben doorgebragt, zou ik mynen drift in mynen boezem versmoord hebben, indien ik tegelyk met myne liefde geen medelyden jegens u gevoeld had.

— Medelyden?

— Ja, Annah, medelyden. Denk niet dat uwe genegenheid voor uwen neef, voor mynen vriend Norbrecht, my onbekend zy gebleven. Neen, hy zelf heeft my uw geheim toevertrouwd, maer tegelyk, en dit is oorzaek van myn besluit geweest, tegelyk heeft hy my ondekt dat hy voor u niets, en alles voor eene spaensche edelvrouw, voor Susannah da Candore, gevoelde. Voor haer is het dat hy u vergeet, u versmaedt, u opoffert; aen hare knien heeft hy u afgezworen en my het regt vergund u te aenbidden. Ja, myn engel,

geloof my, ik ben de man niet om de bruid van eenen vriend te verschalken, om de gryze hairen van eenen vader te hoonen; maer ook ben ik de man niet om voor eene ydele droomery, de onschuld en de schoonheid die ik meer dan myn leven bemin, te verlaten en aftestaen. —

Bloedrood van verontweerdiging had de freule op van Mansfelt's rede geluisterd. Hare oogen glimden verwoed en hare lippen beweegden sprakeloos. Zelfs de jonker beefde voor hetgene hy verrigt had en wachtte angstig op een antwoord, toen op eens de oude Wesenbeke weder in de zael stapte. Dan klonk gebiedend de stemme der vrouw :

— Vader! verdedig uwen zoon tegen dezen eerloozen lasteraer! —

Van Mansfelt vatte geweldig het meisje by den arm, en mompelde op eenen helschen toon :

— Myn wreker, freule, woont onder uw eigen dak! —

Lang nog na dat de jonker verdwenen was, stonden de ouderling en het meisje, als versteend voor elkaêr.

LYDEN.

VIII

LYDEN.

Na eenen tyd borst de arme Annah in tranen uit, en liet zich in eenen zetel nederzakken. Ook de grysaerd was moedeloos. Hy wandelde met haestige schreden de zael op en neêr, als of hy door lichaemsbeweging het angstig nadenken, dat zynen geest te kwellen scheen, had willen verjagen. Gewis waren het niet alleen de woorden zyner nichte, die hem met zulken angst bevangen hadden, daer deze niets duidelyks voor hem hebben konden, en zelfs niet door de spoedige verwydering van den jongen Mansfelt

genoegzaem waren uitgelegd. Neen! hy had, langs eenen anderen weg, dezelfde narigten ontvangen, welke de jonker, zoo wreed, om zynen beleedigden trots, zyne gekwetste eigenliefde te wreken, aen het meisje had medegedeeld.

Beider gewaerwordingen, hoezeer dan ook eenslachtig in oorsprong, waren zeer verschillig in aerd. Door haren vrouwelyken hoogmoed en haren afschuw voor den jongen edeling ondersteund, had de freule in Karel's tegenwoordigheid, moed genoeg in haren boezem gevonden om heur hart tegen alle folterende gedachten te verweeren en heure aendacht alleen door het oogenblikkelyk gevaer te laten boeijen. Doch nauwlyks was dit verdwenen of het maekte voor andere aendoeningen plaets, en zy werd door heure eigene herinneringen overstelpt. De woorden van den jonker kwamen al te zeer overeen met hetgene zy tydens het steekspeel gezien had, om haer toetelaten de trouw van haren bruidegom niet te verdenken. Vruchteloos poogde zy nogmaels zich te overtuigen dat enkel de schyn zich tegen haren Norbrecht verhief; over wat in het steekspel was voorgevallen had zy zich

kunnen verblinden en het gedrag van Norbrecht door een staetkundig bevel van zynen vader mogen verschoonen; maer nu was er niets dat hem van trouwloosheid en huichelary mogt vryspreken, niets dan de valschheid van Karel's beschuldiging, en aen derzelver gegrondheid te twyfelen, was niet in Annah's vermogen.

Hoe onhoffelyk het gedrag des jonkers jegens haer ook geweest was, hoe onedel zyne verklikking van Norbrecht's verbreken, durfde zy hem niet valsch en eerloos genoeg veronderstellen, om te denken dat hy zonder gewisheid zulk eene optyging had durven wagen. De waerheid, daerenboven, draegt, zelfs in den mond der ondeugenden, haer onverloochenbaer kenmerk met zich; en het meisje had by de gerustheid van Van Mansfelt, by den zweem van blydschap, die uit zynen blik en zyne stem doorstraelde, eene pynelyke overtuiging verkregen. En nogtans was die overtuiging niet volkomen; het regtschapen gemoed dat nog nooit met de vuige driften der menschheid in onmiddelyke aenraking gekomen was, kon zoo niet op eens en zonder wederstand, den man dien hare inbeelding met alle deugden, met alle volmaektheden

beschonken had, van allen luister zien berooven. Tusschen haer verstand en haer gevoel had er zich een stryd opgedaen, hevig en vreeslyk genoeg om sterkere zielen dan de hare, te verpletten. Zy was in de gesteltenis van eenen ter dood verwezene, die zyn vonnis heeft hooren voorlezen en er niet aen gelooven wil. By ieder oogenblik schiep heure inbeelding zich andere tafereelen. Soms lag Norbrecht op den boezem der Spaenjaerdin te rusten en streelde haer met zynen zoetsten glimlach, terwyl zyne minnares heur valkenblik, vol haet en spotterny, op zyne bruid liet dalen. Dan weder verzwon die groep; Norbrecht was gedwee en liefderyk; deugd en onschuld glommen op zyne wangen; met zorgelyke bevreesdheid naderde hy tot Annah, en wekte haer met honigzoete namen, uit eenen afgrysselyken droom. — 's Meisjes lyden was oneindig.

De oude van Wesenbeke was noch in denzelfden graed, noch op dezelfde wyze gefolterd. Zoo als wy het gezegd hebben, was hem ook de liefde van zynen zoon voor de Spaenjaerdin geboodschapt; in zyne samenspraek met den onbekende die hem om gehoor had doen verzoeken,

was er over geene andere stof gehandeld geworden. Die man was niet gekomen met het inzicht nutteloos het hart des grysaerds te doorwonden; een hooger, een edeler doel had hy zich voorgesteld ; zyn toon noch zyne gebaerden hadden den stempel van die van eenen gemeenen en laf-hartigen verklikker gedragen ; met kalmte en waerdigheid had hy gesproken, als iemand die zeker is van geloofd te worden. En nogtans had zyne getuigenis, welken prys er ook de oude Wesenbeke in alle omstandigheden op zetten mogt, in den geest des grysaerds tegen het gunstige gedacht dat hy over den aerd zynes zoons had opgevat, niet mogen opwegen. Het scheen hem onbetwistbaer dat de onbekende een overyld vonnis gestreken had en dat zyn Norbrecht door geheime vyanden vervolgd werd. Inzonderheid, dit laetste denkbeeld kwol hem uitermate, omdat hy vruchteloos onder alle zyne bekenden iemand had opgezocht dien hy met regt had mogen vermoeden eenen haet tegen zynen zoon te koesteren.— Op eens wendde hy zich tot Annah en sprak :

— Wy leven in ongelukkige tyden, myn kind, in tyden van boosheid en van leugen. De Heer

is verbolgen om de zonden der menschheid en op alle wyzen belieft het Hem ons zyne magt te toonen. Hy heeft ook my willen straffen over de goddeloosheid welke ik heb begaen met myn vertrouwen te stellen in myne wereldsche voorzichtigheid, in stede van my op de vaderlyke zorg van zyne Voorzienigheid te verlaten, en Hy heeft my getroffen in hetgene my het duerbaerst is op de aerde, in de eer van mynen zoon. Ja, myn kind, gy ook moet het weten, hoe smartelyk het voor uw harte mogen wezen, laffe en geheime vyanden van uwen bruidegom zyn de werktuigen die de Almagt gebruiken wil om my over myn zelfsbetrouwen te kastyden en over het ydele der menschelyke voorzorgen te waerschuwen.

— Vader! vader! heeft men u iets over Norbrecht gezegd? — riep het meisje angstvallig.

— Ja, myn kind, de vyanden van mynen zoon hebben het zich niet geschaemd eenen man dien ik groot acht, door eenen ydelen schyn te bedriegen, en uwen Norbrecht, myn kind, uwen bruidegom, uwen minnaer, met eenen schandelyken drift te beschuldigen.

— Oh! het is dan waer! het is dan waer wat

dien valschaerd my gezegd heeft! Hemel! wat gruwelyke zonden heb ik dan bedreven om er zoo wreed over gestraft te worden?...

— Wat!... Wat is waer! Er is niets waer, zeg ik u! Uitvindsels van zyne vyanden zyn het! Er is niets waer; volstrekt niets! Ken ik mynen zoon dan niet? Weet ik dan niet wat haet er voor Spaenjen in zyn hart gloeit? En gy ook, Annah! gy lastert hem! Gy lastert den deugdzame, den godvruchtige! Dat is niet wel! Gy zoudt u met my moeten vereenigen om hem tegen zyne vyanden te verdedigen; niet met zyne vyanden om hem by my te beschuldigen!... Maer God straft my over myne laetdunkendheid, en vreesselyk zyn de boozen als werktuigen in zyne hand! De lasteraers! in zyne laetste schuilplaets hebben zy mynen Norbrecht aengerand, in het hart van zynen vader, in het hart van zyne bruid! God zy ons, ongelukkigen, genadig.

— God zy u en my genadig, vader, indien Norbrecht plichtig is!

— Zwyg, Annah!... Plichtig!... Hy is niet plichtig! zeg ik u!... Ik ben plichtig! ik die hem goddelooze bevelen heb gegeven; ik die, om wat langer myn nutteloos en verstolde bloed in myne

aderen te bewaren, hem aen den schyn der besmetting heb blootgesteld! Ik ben plichtig, ik ben het, ik alleen! Is hy niet de godvreezendste onder onze broederen? Slaet zyn hart niet alleen voor God, voor het Vaderland en voor U? En gy durft aen zyne onschuld twyfelen! Gy durft my zeggen: vader, misschien is hy plichtig!... Zwyg, Annah, en bid God dat hy uwe verblindheid verdryven moge. — Indien hy plichtig is, zegt gy! Wat zoudt gy doen indien hy plichtig ware?

— Vader! vader! — snikte het meisje, ten diepste geroerd door de ontzettelyke vervoering des grysaerds en door hare eigene boezempyn, — vader, ik zou hem beminnen en vergeven.

— Ha! gy zoudt hem beminnen en vergeven! En *ik*, weet gy wat *ik* zou doen? Ik zou hem haten en vervloeken! Niet de weeke David, die God om vergiffenis voor Absalon heeft durven bidden, zou myn voorbeeld zyn. Noach zou ik volgen, die den onkuischen Cham heeft vermaledyd! Ik zou myne handen over het hoofd van mynen zoon uitsteken, en over hem de straffen roepen, met welke God de kinderen Israëls

sloeg, die met uitheemsche vrouwen boeleerden! Gy zoudt hem beminnen en vergeven! Ik zou hem haten en vervloeken! En niet hem alleen; my zelve, omdat ik hem geteeld heb, zou ik vervloeken, ik zou de moeder vervloeken die hem heeft gebaerd, de maegd die hem heeft bemind! —

Gedurende deze rede was Annah van Fellenberch opgestaen en zich voor de knien des ouderlings gaen werpen. Zy weende met hevige snikken en bedekte met eenen vloed van tranen de handen des grysaerds die zy stuiptrekkend in de hare geklemd hield. Heur eigen lyden vergetende, poogde zy het zyne te stillen! De schokkende aendoeningen welke zy by het verloop van zoo weinige stonden had doorgestaen, hadden hare tong als met lamheid geslagen; maer de blik dien zy op den vader wierp, had alle de kracht van een welsprekend gebed, en nog al spoedig mogt het haer gelukken zyne overspannene driften tot bedaren te brengen. Echter was het geene verkalming, het was eene wederwerking die zich by den grysaerd opdeed, en tranen van diepe moedeloosheid stroomden over zyne verbleekte wangen.

— Myne dochter, sprak hy met eene flauwe en verbroken stem, ik bid u om vergeving, indien ik u ruw heb behandeld. Myn geest is zoo pynlyk gefolterd door de lastertael onzer vyanden, dat ik uwe maegdelyke weekheid vergeten had. Zeg my, hebt gy waerlyk aen de beschuldigingen tegen onzen Norbrecht geloofd? —

Het meisje deed met het hoofd eene onkennende beweging en poogde, doch te vergeefs, te glimlachen. Van Wesenbeke vervolgde:

— Nu, myn kind, hebben wy allen eenen plicht te vervullen; wy moeten onze vyanden zoeken te ontdekken om hunne ontwerpen te keer te gaen, en God bidden dat hy ons spoedig van deze harde beproeving verlosse. Laet ons tot Norbrecht gaen, myn kind; hy zal ons mogelyk op het ware pad kunnen helpen. —

Op dit gezegde voelde de freule van Fellenberch gansch heur lichaem door eene huivering bekruipen, want zy vreesde meer dan iets dit besluit van den ouderling, omdat zy niet, als hy, van de onschuld van Norbrecht overtuigd was.

De natuerlyke fynheid van haer gevoel, de grondige kennis welke zy, in den dagelykschen omgang met den ouderling, van zyn karakter

verworven had, de onverzoenlyke haet dien hy tegen de vervolgers zyner geloofsgenoten koesterde, deden haer daerenboven bevroeden, dat de woorden welke zy gehoord had, geene ydele klanken waren, uit de opvliegendheid en de vlammen van den eersten drift geboren; maer de ware uitdrukking van overtuiging en onverzettelyken wil. Daerom, hoe moeijelyk het spreken haer ook vallen mogt, haestte zy zich hem te antwoorden:

— Ik geloof, vader, dat wy welhaest Norbrechts vyanden zullen achterhalen, zonder aen iemand wie het zy, kennis te moeten geven van de beschuldigingen die hem worden op den hals gelegd. Ik heb u reeds meenen te bidden er aen hemzelve geen woord van te reppen; gy voelt hoe innig hem het vermoeden waeraen hy is blootgesteld, zou bedroeven, daer hy, langs eenen anderen kant, door overhaesting, ons het spoor zyner vervolgers zou kunnen doen verliezen. En ik meen, — voegde het meisje er listig by, — ik meen dat ik er reeds iets van ontdekt heb.

— Van Mansfelt?

— Zult gy aen myne bede voldoen, vader, en

noch aen Norbrecht, noch aen Lauwreys een woord zeggen van hetgene er dezen avond is voorgevallen?

— Dit zal ik, Annah; maer, om Gods wil, zeg my wat gy vermoedt.

— Een andermael, vader, als ik myn vermoeden wat vaster zal kunnen gronden. Nu heb ik rust noodig; laet my heen gaen, ik bid u. —

En Annah verdween uit de zael, zonder een verder antwoord aftewachten.

—

HET KLOOSTER TER SIECKEN.

IX

HET KLOOSTER TER SIECKEN.

Tot op het einde der vorige eeuw, waren de legers niet op eenen vasten en geregelden voet samengesteld, noch de wyze van derzelver aenwerving en bezoldiging door de wetten voorgeschreven. Ieder edelman die het bevel over een vaendel voerde wist welke som hy jaerlyks uit 's konings schatkist eischen mogt, en was, tegen betaling dezer, verplicht zich zyne eigene krygsknechten aenteschaffen en voor hun bestaen te zorgen. In de vroegste tyden der middeleeuwen, wanneer de magt der leenheeren in derzelver

volheid bestond, deed elk edelman zich door de kloekste en de sterkste zyner lyfeigenen en laten op het slagveld volgen; en indien zyne bende dan nog wat klein was, stond het in zyn vermogen ze te vermeerderen met alle de mannen, die, de dwinglandy hunner meesters vluchtende, onder de legervanen eene verzachting aen hun lot kwamen zoeken, en eenen schyn van vryheid in de woeste losbandigheid des oorlogs. Maer latertyds als de gemeenten, de eenen door het stael, de anderen door het goud, zich de vryheid hadden aengewonnen, en de lyfeigenen het slavenjuk hadden afgeschud om zich tot vrye en onafhankelyke burgers te vervormen, vermoeijelykte het samenstellen der legers] dusdanig, dat men genoodzaekt werd alle slach van landloopers en verworpelingen er in te lyven, en hierdoor ging alle regeltucht by dezelve verloren.

In tyde van oorlog bestonden zelfs de koninglyke benden byna uitsluitelyk op roof, en wen ze by vredestyd ontbonden werden, werd ook de roof door haer, als bezonderst middel van bestaen en voorspoed, voortgezet. De soldy tot dewelke zy ten velde regt hadden, onaengezien dat

ze zeer gering was, werd haer niet altoos in geld, maer veelal in laken, lynwaed, eetwaren en andere koopmanschappen betaeld.

Het eerste en natuerlykste gevolg van dezen staet van verlatenis, was, dat de krygsknechten, door de burgers gehaet en veracht, aen deze tot eenen gedurigen en ondraeglyken overlast waren en met hen in eindelooze vyandschap leefden. Het leger daerenboven maekte geen innerlyk gedeelte van den staet; zwervers uit alle koningryken, ja, uit alle werelddeelen, werden in hetzelve aengenomen, en zelden mogt het gebeuren dat een vaendel, met den naem van vlaemsch, waelsch of spaensch, niet uit mannen van alle landstreek, uit Vlamingen, Walen, Spanjaerds, Duitschers, Zwitsers, Engelschen, Franschen en bezonderlyk uit Italjanen, was samengesteld. Het bleef dus een hoop opgeraepte manschappen, zonder zedelyke verbinding, aen welke, tegelyk met de eenslachtigheid, alle gevoel van zelfswaerde, alle verkleefdheid aen vorst of staet, alle gemoedelyke belangstelling in de gebeurtenissen, ontbrak.

Het eenigste wat zy met elkander gemeens hadden, was de liefde tot losbandigheid, de dorst

naer buit. Poogde men den band der regeltucht wat al te vast toetestrikken, bood zich de gelegenheid tot roof en plundering wat zèlden aen, dan zeker mogt men zich van hunnentwege aen opstand en muitery verwachten, en dan ook gebeurde het wel eens dat er huizen, kloosters, kasteelen, dorpen, steden, ja, gansche landschappen door de boeven werden verwoest. Antwerpen in 't bezonder werd meermael door zulkdanige voorvallen met eenen volkomen ondergang bedreigd.

Op den middag van den 18den van weimaend 1567, scheen een aenzienlyk gedeelte der inwooners van de alomvermaerde Scheldestad nog uit zynen nachtlyken slaep niet opgerezen. De goede burgers hieldén de deuren en vensters hunner huizen onverbiddelyk gesloten, en het was te vermoeden dat van binnen de ketens vaster dan ooit gespannen, de grendels dieper dan ooit geschoven bleven. De straten ook waren stil en eenzaem als een verlaten kerkhof, en men had geheele wyken der stad kunnen doorkruisen zonder iemand, hetzy een dwalenden straetjongen of een zorgloozen bedelaer, tegentekomen. By dit alles straelde de zon in volle zomerpracht,

geen enkel wolkje dreef aen den trans en een aengenaem windje kwam de hitte des middags temperen.

Ongetwyfeld had een vreemdeling die op dit oogenblik in de vallende koopstad getreden ware, geen enkelen stond geaerzeld te gelooven dat de engel des verderfs reeds van nu af zyne vlerken over dezelve had uitgestrekt. De rede van het schouwspel dat zy toen opleverde, was echter niets min dan bovennatuerlyk. Vier vaendelen Walen, welke de oude heer van Mansfelt, ridder van het Gulden-Vlies, eenige maenden te voren naer Antwerpen gevoerd had, moesten op den eigen dag naer de grenzen vertrekken, en de poorters vreesden voor den gewoonlyken opstand en geweldenary.

De jonge Norbrecht van Wesenbeke alleen scheen zich weinig om de algemeene vrees te bekreunen, en wandelde vrôlyk en schier ongewapend door de straten welke van zyne wooning naer de Sint-Joris-poorte leidden. Hy was met pracht uitgedost en zyne kleederen schitterden van in goud gestikte borduersels. Aen het genoegen dat er op zyne trekken doorblonk, kon men ligtelyk gissen dat zyn vader aen de

bevreesde Annah woord had gehouden en hem onwetend had gelaten van alles wat er, eenige weken te voren, op den droefheidsvollen avond waerop hy het jawoord van Susannah da Candore verkregen had, was voorgevallen.

Norbrecht's liefde was op die weinige weken op dergelyke wyze aengegroeid en vuriger geworden, dat zy nu tot den hoogsten trap der verblinding gestegen was. Voor hem bestond de wereld uit twee persoonen; meer niet. Alles wat hem van zyne liefde niet sprak, kon in hem niet de minste aendacht opwekken. De godsdienst- en staetsoneenigheden, aen dewelke hy voorheen met ganscher ziele deel had genomen, waren hem teenemael onverschillig geworden.

Één gedacht, één gevoel had hy nog : Susannah ! — Op haer was gansch zyn denkvermogen, alle zyne driftenkracht gevestigd. Den grooten kamp tusschen plicht en geneigdheid was hy doorgestreden, en hy zou zich niet langer met zyne huisgenoten bekommerd hebben, indien hy niet gevoeld had dat hunne veiligheid van zyn stilzwygen afhing, en zy langs eenen anderen kant geen lastige hinderpael voor de vryheid zyner liefde geweest waren. Het valt

dan ligt te bevroeden dat hy noch de voortdurende bekommering zyns ouden vaders, noch de innige en verholene droefheid zyner bruid had opgemerkt. Daerby was zyn geluk zoo volkomen, lachte hem alles zoo lieflyk tegen in de toekomst, dat hy niet gelooven kon dat er nog een ongelukkige onder de zon wandelde. Zoodanig waer is het dat immer de mensch naer zyne eigene gewaerwordingen die der anderen beoordeelt.

In de nabyheid der stadsmuren, tusschen de Kipper- en de Sint-Joris-poort, verhief zich toen ter tyde een statig kloostergevaerte, het verblyf van jeugdige nonnen, en onder den naem van Ter Siecken bekend. De Herenthalsche vaert, waerin deszelfs muren baedden, de korte afstand welke het van de stad scheidde en het lachend en aengename landschap door welk het omringd was, maekten het des zomers tot het doel der wandeling, en somtyds zelfs tot den tydelyken woon van een groot gedeelte des antwerpschen adels.

Daer was het dat Susannah da Candore, met verlof der hartogin, sedert eenigen tyd de herbergzaemheid genoot en met andere freules en edelvrouwen den dag in allerlei vermaken en

vrolykheden doorbragt, en het was ook daerheen dat Norbrecht, het gevaer versmadend, zyne schreden rigtte.

Niet verre van het klooster gekomen, snelde hy eensklaps met eenen vluchtigeren tred ter zyde, en liet, als of hy van inzicht veranderd ware, het gebouw op zyne linker hand liggen.. Hy had zyne geliefde met eenige gezellinnen, een bootje dat op het water te wiegelen lag, zien intreden, en was bevreesd dat zy zonder hem de vaert mogten opstevenen. Dit was wellicht ook het voornemen der juffers geweest, want hy werd met een luidruchtig lachen bewellekomd, terwyl de Spaenjaerdin hem toeriep:

— Er is een engel in den hemel, myn schoone heer, die medelyden heeft met de zolen uwer hozen.

— Die engel, geloof ik, moet u wonder gelyken, — hernam van Wesenbeke die, zelfs in jok, geene gelegenheid om Susannah te vleijen liet voorbygaen; — maer zy, zich op eens tot hare gespelen wendende, sprak lachend :

— Hoort gy, Mevrouwen, wat schoone rol die edelmoedige heer van Wesenbeke my geven wil! Wie kan er my een spiegel leenen opdat

ik zien moge of myn gelaet waerachtig op dit van den kwaden engel van zynen schoenmaker gelykt.

— Op dit van zynen engel bewaerder veeleer toch, riep eene andere freule, mits gy van zin waert ons te voet door den jonker te doen opzoeken.

— De kwade engel des werkmans heeft de overhand gehad op zynen engel bewaerder, hervatte Susannah met eenen diepen zucht en kluchtige spytgebaerden; maer daer het spel ons mislukt, jonker, vervolgde zy op eenen kozenden toon, moet ik u zeggen dat wy u toch een plaetsken bewaerd hadden en dat gy het van nu af aen, kunt innemen. —

Op deze woorden stapte Norbrecht in den boot, zette zich aen Susannah's linker, en door riemen en zeilen voortgejaegt, ylde het vaertuigje over het gladde water heen.

Een paer uren nadien landde het vrolyke gezelschap weder aen, by de tuindeur van het klooster, en Norbrecht vergezelde Susannah in haer spreekvertrek. Weinige stonden waren er verloopen sedert dat hy, van de gedwongene stilzwygenheid verlost, waerin hy, gedurende de

wandeling door het byzyn der andere juffers, gehouden geweest was, de Spaenjaerdin weder van zyne vurige liefde onderhield, wen er op eens een gedommel dat van de stad scheen te komen, in de verte gehoord werd. In den beginne sloeg het meisje weinig acht op wat zy ontwaerde, doch daer het immer en immer nader kwam, maekte het ten laetste heure aendacht gaende, en zy sloot zich digter aen van Wesenbeke vast.

— Norbrecht, vroeg zy, myn lieve Norbrecht, hoort gy dit rumoer niet? Het is vreeslyk. Wie weet of de Geuzen in de stad geenen oploop gemaekt hebben?

— Een rumoer, myne lieve, een rumoer? Ha! ik hoor het...eenige bedronken soldaten van mynen vriend van Mansfelt die naer de grenzen trekken; anders niets.

— Hoor eens wat woest getier, welke razende kreten!

— Zoo als gewoonlyk. Kom, myn engel, bekommer u niet langer met deze nietigheden, en laet ons de korte oogenblikken die het my vergund is met u te blyven, niet nutteloos laten weg vlieden.

— Nader en nader komt het gerucht. Och God!

Norbrecht, Ter Siecken zal aengerand worden! Verstaet gy niet wat men schreeuwt? Naer het klooster! naer het klooster! schreeuwt men.

— Het geroep is ver en zeer onduidelyk, Susannah; gy laet u te ligtelyk verschrikken; de soldaten van den koning zouden immers nooit een klooster durven aenranden; en indien deze gewyde muren niet magtig waren om u voor geweld te beschutten, ben ik dan niet daer om u tot op myne laetste ademhaling te verdedigen? Maer nog eens, myne lieve, uwe vrees is ongegrond. —

De Spaenjaerdin liep angstig tot een vensterraem dat op de buitenbaen uitzicht gaf, en een vervaerlyk schouwspel trof haer oog. Een duizendtal krygsknechten liepen in wanorde, met een wild gehuil en getrokkene zweerden in de rigting van Ter Siecken, op; hunne roepen en hunne gebaerden lieten niet toe te twyfelen of zy het al of niet op het klooster gemunt hadden. Zonder een woord te kunnen uitspreken wenkte het meisjen op van Wesenbeke, die aenstonds toetrad en zich met eenen blik mogt overtuigen dat wat hy in Susannah voor ingebeelden schrik had gehouden, een werkelyk en dreigend gevaer

was. Zyn besluit was ras genomen ; eenige jonkers bevonden zich tegelyk met hem in het gesticht, en hy bereidde zich tot hen heen te gaen, om gezamentlyk den ingang des kloosters tegen dit leger roekeloozen te verdedigen, wanneer hy hierin onverhoeds door de freule verhinderd werd. Zy was dermate door de vrees voor het gevaer dat zy liep, overmeesterd, dat zy alle kalmte van gedacht verloren had, en zich buiten staet bevond de reddingkansen welke haer in dezen akeligen toestand nog overig konden blyven, te berekenen.

— ô Susannah ! riep Norbrecht haer toe, terwyl hy zich uit hare wanhopige omarming te lossen poogde, laet my gaen ! hier kan ik niets voor u, volstrekt niets ! Laet my naer de voorpoort gaen ; wie weet of het ons niet zal gelukken, die handvol zinneloozen afteweren ! Ten minste zullen wy die tegenhouden tot dat er ons hulp van uit de stad gekomen zy !... Hoe ! gy schudt neen ! gy wilt niet ? Wees niet bevreesd voor myn leven ; ik verzeker u dat het geen gevaer loopt, indien gy my niet langer werkeloos houdt ! ô Laet my gaen, Susannah ; om Gods wil, laet my gaen !

Hoe meer de jonker Susannah om zyne vryheid bad, hoe hardnekkiger ook zy zich aen hem vastkleefde. Gebeurde zulks waerlyk uit liefde tot hem, uit vrees voor het gevaer dat hy loopen kon, of was de freule, door den schrik bedwelmd, slechts voor heure eigene zekerheid bezorgd? De jonker was van het eerste gevoelen.

Het gerucht nogtans groeide intusschen meer en meer aen, en de kreten der muitelingen deden zich immer heviger en woedender hooren. Binnen luttel stonden was het gesticht langs alle zyden omsingeld, en een hardnekkige wederstand van die welke daer binnen waren, kon alleen nog hetzelve voor eene inneming bevryden. Echter schenen de muitelingen zich tot geenen onmiddelyken aenval te bereiden; de woeste kreten hielden integendeel op, en slechts de dreigende houding dezer mannen getuigde by voortduring van hunne vyandelyke gestemdheid. Ondertusschen traden eenige der bezonderste onder hen uit de rangen en vereenigden zich in eene soort van krygsraed, welks beslissing zich niet lang liet wachten.

In het klooster nu, was alles in wanorde. De

nonnekens waren meestal, met hunnen ouden priester in de kerk gevloden, en riepen daer, in vuriger godvruchtigheid, de genade des Hemels tot hunnen bystand, in. De jonkers, die allen niet als Norbrecht van Wesenbeke door de byzynde edelvrouwen wederhouden werden, maekten zich, zoo volkomen als het hun by gebrek aen zware wapenen mogelyk was, tot het afweren van eenen aenval bereid. Eenige kogelbussen, met den noodigen voorraed tot derzelver gebruik, was alles wat zy, buiten hunne eigene dolken en ligte degens, in het klooster hadden mogen aentreffen.

Terwyl zy zich onderling de plaetsen aenwezen, die het meest tot het gelukken eener wakkere verdediging geschikt schenen, werd hunne aendacht op eens gaende gemaekt door het geschal eener klaroen, dat zich aen de voorpoort liet hooren.

— Wat! wat is dit? riep een der jonkers, zenden zy ons eenen bode?

— Ik geloof ja, antwoordde een man wiens geringe kleeding een bediende verried,— ik geloof ja, heerschap; en zoo uwe edelheid het my toelaet, wil ik hem vragen wat hy u te zeggen heeft. —

De jonker die gesproken had sloeg het oog op den man die hem antwoordde, en ziende dat zyn vroom en krygshaftig gelaet de grootste onverschrokkenheid beloofde, hernam hy :

— By God! kerel, gy hebt niet ter kwader ure gesproken en gy kunt ons straks te pas komen, als er met het stael te spelen valt; maer ik wil zelf hooren wat die heeren Walen ons te zeggen hebben.

— En waerom dat, Reinold, viel een ander jonker in, ik vind het allezins geschikter dat die knecht den zendeling van de boeven ontvange. Het is gelyks of daeromtrent. —

De bediende gehield zich als of hy deze versmadende woorden niet gehoord of derzelver zin niet begrepen had, en vroeg door een venster aen den bode van wien hy gezonden was en wat hy hebben wilde.

— Ik kom, sprak deze, in name myner makkers, soldaten in dienst van zyne Katholyke Majesteit den koning van Spaenjen, die sedert zes maenden vergeten heeft ons eenen penning op onze soldy te betalen, denkende dat zyne getrouwe onderdanen hier te lande, ons uit menschlievendheid zouden gevoed en geher-

bergd hebben. Daerom komen wy, in alle ootmoedigheid, aen de goede nonnekens van Ter Siecken een ligten onderstand afbidden. Zes duizend kroonen, is niet te veel voor een schatryk klooster; en met die som gaen wy in vrede van hier.

— Ga dan ook in vrede zonder iets, myn vriend; gy weet wel dat de kloosters geen geld hebben en God in vrywillige armoede dienen. Plunder liever de Geuzen onderwege.

— De raed is kristelyk, maer hy deugt niet; de Geuzen hebben niets te verliezen. Wy zyn soldaten van den koning om de kloosters te beschermen en de kloosters moeten ons den kost geven. Daerom zeg aen de nonnekens dat zy zich spoeden ons de kroonen te tellen of wy zullen die wel weten te vinden. Wy willen een stellig antwoord.

— Daer is het! riep de spreker, en op den eigen stond loste hy eenen vuerroer op den bode, die dood ter aerde nederzonk. Eer de jonkers die binnen waren, van hunne verbazing over het gedrag van den bediende waren teruggekomen, was deze uit de zael verdwenen.

Woester dan te voren werd nu het getier

der krygsknechten rond het gesticht; niet alleen om geld was het nog, het was om wrake dat zy riepen, en er bleef tot redding der kloosterlingen geen ander middel overig, dan een duchtige tegenweer. Op eens werd Ter Siecken, langs alle zyde bestormd. Een ontzettend schouwspel was het, een duizendtal verwoede en zwaergewapende mannen tegen zulk een gering gebouw, als het klooster was, te zien inloopen, en met rede mogt men gelooven, dat het gesticht by de eerste pooging van deze verwilderde menigte tot puinen zou geslecht zyn geworden. Zulks echter gebeurde niet. Buiten verwachting hadden de belegerde jonkers, hunne magt zoo wel weten te verdeelen, hunne geringe verdedigingsmiddelen zoo wel weten te benuttigen, dat de aenvallers, langs alle kanten manlyk ontvangen, met verlies van velen onder hen, moesten terugwyken, en hunne vyanden eene wyl lieten ademhalen.

De mislukking van den aenval der waelsche vaendels was het natuerlyk gevolg van derzelver woede geweest, daer zy, door deze vervoerd, niet berekend hadden dat, hoe magtig in tal zy ook waren, zy nimmermeer zonder ladders of

grof geschut, tegen steenen muren en yzeren poorten iets vermogten. Ook klonk er nu door gansch de bende het geschrei: «Ramei de poort! Ramei de poort!» En een zware beukenboom, op weinige stonden van kruin en wortels beroofd, werd door een vyftigtal manschappen in de rigting der voorpoort gedragen.

Deze middel verydelde allen tegenweer, en de jonkers hadden reeds besloten hun leven zoo duer zy mogten te verkoopen, zonder de zael in dewelke zy vergaderd waren, te verlaten, wen de bediende op nieuw onder hen verscheen.

Pas had Reinold van Achterwyk, de jonker die zelf den bode der krygsknechten had willen ontvangen, dien man zien binnen komen, of hy liep tot hem met getrokken degen en poogde hem op staenden voet te doorbooren; maer de onbekende had deszelfs beweging gezien. Zynen krachtvollen arm als een wapen gebruikende, keerde hy zonder moeite het moordtuig af, dat op zyne borst gerigt werd, en zynen aenvaller by den arm vastgrypende, dwong hy hem met reuzengeweld, tot onbeweeglykheid.

— Myn heerschap, sprak hy kalm en schertsend, gy lacht er mede my met zulk poppengoed

te willen dooden; een man en mannenwapenen zyn hiertoe noodig. Maer gy kunt beter uwen tyd besteden, — voer hy voort, zich tot de gansche vergadering wendende, — de boeven bereiden zich om de poort te rameijen; ik heb besloten die te verdedigen en myn post reeds gekozen; indien gy waerlyk mannen zyt, gaet dan beneden, schaert u voor den ingang en dryft de eerste aenvallers terug. —

Op deze woorden stapte hy de zael uit, en liet de jonkers meer dan ooit over zyne stoutheid verbaesd. Een oogenblik later trad hy terug en riep tot de edelheeren:

— Is er iemand onder u die jonker van Wesenbeke uit de handen van Mevrouw da Candore wil gaen verlossen? Het is een stryder te meer! —

Intusschentyd hadden de boeven alles tot eenen tweeden storm bereid, en pas was de onbekende voor goed uit de zael verdwenen, of de jonkers voelden onder den schok des stormboks op de poort, het gansche gebouw tot in zyne grondvesten beven. Doch op denzelfden stond, en dit verwonderde hen ten hoogste, hoorden zy een erbarmelyk gekerm onder de aenvallers

opstygen. Eene groote hoeveelheid brandende pek, met gloeijende steenen gemengd, uit den wachttoren op de rameijers nedergestort, had zich aen hunne kleederen vastgekleefd en die in lichtelaeije vlammen gezet. Wie onder hen door het geweld der steenen niet gedood of verminkt was, ging zich, half verkoold, in de wateren der Herenthalsche vaert werpen en in dezelve eene verzoeting aen zyne martelpynen zoeken.

Schoon de voorpoort onder den schok van den zwaren stormbok opengesprongen was, dorsten de krygsknechten den inval niet wagen, de brandende lyken hunner makkers verschrikten hen, tegelyk dat zy hunne woede tot den hoogsten graed der razerny kwamen dryven; hierby daerenboven deed zich de vrees nog op, op dezelfde wyze als de rameijers ontvangen te worden; trouwens, men wierp, als om hen te tergen, van tyde tot tyde eenige steenen en vurigen pek uit den wachttoren, neêr. Ook de jonkers, door den uitslag van den verdedigingsmiddel des onbekenden bemoedigd, waren op het voorhof gekomen en hadden zich daer langs beide zyden des ingangs, in geslotene gelederen geschaerd. Allen waren verheugd omdat men

nu den tyd gewonnen had om onderstand uit de stad te erlangen, en allen, Reinold van Achterwyk zelf niet uitgezonderd, juichten nu uit ganscher harte den onversaegden vreemdeling, als hunnen redder, toe.

Het klooster nogtans was niet ontzet; verre van te vertrekken, hakten de spitsboeven op nieuw een aental beukenstammen, tot zooveel gevaerlyke stormbokken, ter neder, en terwyl de edelheeren met een blyder oog, een deel der krygsknechten in de verte in verslagene onwerkzaemheid zagen, was er een ander deel, door de vaert wadende, de tuindeur gaen bestormen, aen dewelke een uer pas geleden Susannah da Candore met heur gezelschap was aengeland. Weldra sprong deze open en liet den aenvalleren den toegang tot het klooster vry.

Afschuwelyk was de verwoesting welke er nu in het gesticht door de wraekgierige krygsknechten werd aengerecht. Alle vertrekken werden ingeloopen, alle schatten geplunderd; zelfs de priestergewaden en de heilige vaten werden verbryzeld en geroofd. Geene genade werd er geschonken. De jonkers sneuvelden meestal, na eenen ligten en onvermogenden tegenweer, op

het voorhof; en de kerk, in een rookend bloedbad veranderd, werd opgepropt met de lyken der verkrachte edelvrouwen en nonnen.

Verre van by het plegen dezer gruweldaden te bedaren, scheen de woede de boeven allengs meer en meer aentegroeijen. De man die, door het dooden des bodes, tot derzelver onsteking oorzaek gegeven had en derzelver ellendigste slagtoffer worden moest, had men vruchteloos poogen te ontdekken. Met wreede ongeduldigheid, wachtte de menigte op de terugkomst der mannen ter zyner opzoeking uitgezonden, wen een gerucht als dit van een hardnekkig gevecht, zich in eene der bovenzalen hooren liet. Het meestendeel der krygslieden, denkende dat men den man ontdekt had en hopende in zyn bloed hunne wrake te mogen blusschen, snelden hunne makkers ter hulp.

Hunne verwachting nogtans werd te leur gesteld. Niet den stouten verdiger van het klooster vonden zy met hunnen, handgemeen. Een jongeling in zwierige hofkleedy, verdedigde den engen ingang eener celle, in welke er eene jeugdige edelvrouw in bezwymdheid lag. Zyn moedig hoofd, in tegenspraek met zyne verwyfde uit-

rusting, scheen dit van eenen verwoeden en ongetemden leeuw en zyn arm, als door eene bovennatuerlyke kracht gespierd, dwong de plunderaers hunnen kring steeds meer en meer te verbreeden. Menig krygsknecht die zich onder het bereik van deszelfs ligten degen had durven wagen, had reeds zyne stoutheid met den dood geboet, en het meestendeel der aenvallers was bereid dezen nutteloozen kamp optegeven, wanneer het overig der boeven ter hunner hulp, door de breede gangen opgestoven kwam. Van dit oogenblik werd allen tegenweer voor den jongen edeling onmogelyk. Daer de achterste rangen der muitelingen het gevaer dat eenige hunner makkers liepen, niet konden berekenen, en daerenboven zeer nieuwsgierig waren om van naderby te zien wat er omging, drongen dezelve met zulk een geweld tegen de celdeur op, dat de verdediger derzelve binnen luttel oogenblikken overrompeld werd, en, door duizend voeten vertrapt, op den grond uitgestrekt bleef liggen.

Het scheen echter dat de overwinnaers over hunnen zegeprael meer schaemte dan blydschap gevoelden, want geen vreugdegeroep begroette

den val des moedigen jongelings, en,—iets wonders, — heerschte er zelfs spoedig eene doodsche stilte onder deze bloeddorstige schaer. Men had de edelvrouw gevonden en haer bezit werd onder eenige der voornaemsten het voorwerp van eenen hevigen twist.

— Sangue di Dio, riep een Italjaen, ik ben de eerste in de kamer gedrongen, en het schepsel is myn, uit regt van viktorie.

— Gy liegt als een ketter, Giacomo, antwoordde een Engelschman, gy hebt uw paert van den buit in de kerk gevonden, en aen my is het dat het vrouwmensch toekomt. Niet waer Diëgo?

— Wat? schreeuwde de Spaenjaerd, wat zegt gy, rosse waterhond? Denkt gy dat de freules uit myn vaderland voor ongelekte beeren geschapen zyn? Ik zeg u, Carajo! dat er niemand anders dan een Spaenjaerd dat beeldeken hebben zal, en die Spanjaerd heet Diëgo de las Sierras.

— Vriend Diëgo, hervatte een zwaerlyvige Luikenaer, gy hebt geen ongelyk dien onbeschoften Engelschman zyne zalige les optezeggen, maer uw spaensche hoogmoed zal goed vinden dat ik die *binamée* my toeëigen, mits ik

van zin ben, ingeval van weigering, dit endtje stael voor mynen advokaet te gebruiken. —

By deze woorden stak hy zyn reuzenzweerd, ten teeken van geweldige bezitneming, over het roerlooze meisje, en zyne mededingers maekten zich veerdig om hunne eischen ook met daden, instede van woorden, te verdedigen, wanneer op eens het vreesgeschreeuw : « de Hartsiers van Madame! de Hartsiers van Madame! » tegen de kloosterwanden opdreunde, en als een magtig tooverwoord, de opgehitste driften der twistende boeven tot bedaren bragt.

Allen verlieten nu in aller yl het vertrek; trouwens zy wisten dat er tegen de Hartsiers of krygslieden van de lyfwacht der hartoginne van Parma, geen stryd te wagen was. Meer in getal, waren zy daerby nog beter gewapend en voor de kloeksten by de kloeken des legers bekend. Ieder dan zorgde voor zyne eigene veiligheid en degene des buits welken hy gemaekt had, en vluchtte Ter Siecken om zich in het open veld aen een gewissen dood te onttrekken.

Eenige stonden nadien, kwam Karel van Mansfelt met ettelyke dezer ruiters voor het klooster, terwyl zyn vader, aen het hoofd van een aen-

zienlyker gedeelte, de vluchtelingen in het open veld vervolgde. De bediende naer wien de woestelingen vruchteloos gezocht hadden, begeleidde hem, en bragt hem onverwyld naer de celle, waer Norbrecht van Wesenbeke zieltogend, nevens de bezwymde Susannah, in zyn bloed te baden lag.

—

DE ZIEKEDIENSTER.

X.

DE ZIEKEDIENSTER.

Wanneer 's anderendaegs de dageraed aen de kimme ontgloorde en de nog slapende stad, by den glans zyner eerste stralen, ontwaken zag, zat Annah van Fellenberch, eenzaem en treurig, in een klein vertrek dat tot Norbrechts slaepkamer geleidde. Op 's meisjes wezen was het zichtbaer dat zy den voorloopen nacht in slapeloosheid en geween had doorgebragt. De levendigheid harer kleur was onder eene matte tint verdwenen, de fynheid haren trekken was verminderd, de gloed harer bekoorlyke oogen

verwelkt en uitgedoofd, en krachteloos hing haer geplooide lichaem in den breeden leuningstoel.

Niet alleen de dierlyke vermoeijenis der nachtwake had deze kenteekenen der afmatting op het gelaet van de jonkvrouw gedrukt. Alle de folterende gevoelens welke het menschenhart kunnen breken, hadden haer tegelyk overvallen, en tusschen de verschillendste driften was er in heuren boezem een onbeschryfelyke stryd ontstaen. Indien zy, niettegestaende het dubbele narigt van Van Mansfelt en van den ouden Wesenbeke, over Norbrecht's gedrag eenige onzekerheid had kunnen bewaren, en in dezelve, als in eene laetste strael van hoop, eenig genoegen had mogen vinden, was haer nu zelfs die bittere troost ontzegd. Een hoofdman der Hartsiers had Norbrecht in het vaderlyk huis terug gevoerd, en aen het meisje van alles wat er in Ter Siecken was voorgevallen, een onbewimpeld verhael gedaen.

Vreeslyk zeker en verplettend was de gewaerwording welke Annah by deze beslissende getuigenis onderging. Alle hare liefdedroomen, alle hare droomen op geluk en vrede, zag zy op

den eigen stond verzwinden, en het was haer in heuren boezem als werd er alle genietingskracht in uitgeroeid, als werden op eens alle de banden die haer aen het leven, aen de wereld vastklemden, geweldelyk van een gescheurd. Loodzwaer prangde de lucht op heure ademlooze longen, en wellicht zou zy onder dezen laetsten slag van het noodlot bezweken zyn, zoo de stervende Norbrecht heur hart niet op een andere wyze getroffen had, en haer, om zoo te zeggen, geene tastbare rede van droefheid had aengeboden. De menschenziel is een eeuwig raedsel, ondoordringbaer, onbeseffelyk: onmagtig tegen eene enkele smart, wordt zy der wanhoop ten buit, en voelt deze slechts onder vermenigvuldigde slagen, onder treffender, onder bitterer rampen verdwynen, even als het lichaem onder de werking van twee tegenstrydige giftstoffen gezond blyft.

De liefde, hoe zuiver en belangloos die moge schynen, is een zelfzoekende en baetzuchtige drift, die immer uit eene vurige begeerte tot het bezit van het beminde voorwerp geboren wordt en altoos met dezelve gepaerd gaet. In edele gemoederen nogtans wordt die drift zoodanig door

zyn eigen gloed gelouterd, dat hy den mensch die hem gevoeld tot de hoogste opoffering, tot de diepste vergetelheid van zichzelve bekwaem maekt. Zoo was het met de liefde van Annah gelegen, en by Norbrecht's doodstryd nam het goddelyke deel der menschelyke natuer de bovenhand in 's meisjes hart. Niet den meineedigen bruidegom zag zy in den zieltogende; den getrouwen, den liefderyken minnaer waende zy in hem aenteschouwen, en nooit had zy voor hem eene gloeijender, eene oneindigere liefde in hare borst ontwaerd. Door een gelukkig toeval was zy alleen onder alle heure naestbestaenden, by de wederkomst des gekwetsten tegenwoordig geweest, en de bezonderheden van het gevecht waren zelfs aen de vertrouwdste dienstboden onbekend gebleven. Deze omstandigheid had Annah zich ten nutte gemaekt om aen den ouden Wesenbeke en tegelyk aen Lauwreys, de kennis van dit rampvolle geheim te ontrekken. Daerby had zy zich met eenen onweêrstaenbaren wil, als eenige ziekedienster opgedrongen, en niemand, na de eerste verzorging, tot het vertrek van Norbrecht toegelaten.

Wanneer men by haer, gedurende den nacht

naer 's jonkers gesteltenis gevraegd had, was : « hy sluimert zacht, » haer eenig antwoord geweest, en echter had de lenigende slaep de sponde des jonkers niet bezocht.

Reeds diep in den morgend was het, eer de geneesheer die Norbrecht's wonden daegs te voren verbonden had, tot den zieke terugkwam. Het was een stokoude man, wiens zilveren hairlokken van onder eenen breeden hoed, golvend op eenen zwarten mantel nederrolden. Een gryze baerd daelde, lang en prachtig op het midden zyner borst, en zyne hand leunde bevend op eene rykbesneden gaenkruk. Alleen zyne gitzwarte oogen glommen helder en met meer dan jeugdigen gloed, onder zyn diepgerimpeld voorhoofd, en getuigden dat de jaren die zyn lichaem geplooid hadden, onmagtig waren geweest om zynen geest te krenken. De oude Wesenbeke begeleidde hem. By hunne nadering was Annah uit heuren zetel opgestaen.

— Wel freule, hoe vaert onze lieve zieke? — sprak de geneesheer van zoo verre hy de jonkvrouw vernemen kon.

— Zeer wel, heer doctor, — hernam het meisje, eenen wantrouwigen blik op den spreker

werpende en hem van het hoofd tot de voeten, met eene soort van angstvallige verslagenheid onderzoekende, — zeer wel. Het verband zyner wonden is niet los gegaen, en de speceryen welke gy hebt voorgeschreven, heeft hy nauwkeurig genomen.

— Best, myn kind, allerbest! Laet ons nu zien hoe hy zich bevindt. —

Annah plaetste zich voor den ingang van het slaepvertrek :

— Vader, sprak zy, zich tot van Wesenbeke wendende, ik heb den heere doctor eenige narigten medetedeelen, en wenschte met hem een oogenblik alleen in gesprek te blyven. —

De ouderling aenzag zyne nichte met verwonring; want aen zulk eenen toon, die schier aen den bevelende grensde, had het eerbiedig meisje hem niet gewend. Deszelfs ongewoonheid nogtans, scheen hem te doen gelooven dat Annah niet zonder wigtige reden gesproken had, en hy verwyderde zich op den eigen stond. Eene wyl na zyn vertrek, bleef zy sprakeloos en weifelend den geneesheer aenstaren, als of het besluit dat zy genomen had, haer te zwaer viel; doch eindelyk hernam zy met eene zoete en vleijende stem :

— Eilaes! heer doctor, ik heb mynen oom de waerheid over den staet van zynen zoon, niet durven bekennen. Ik weet hoe teder hy Norbrecht bemint, en hoe doodelyk zyne droefheid zyn zou, indien ik geenen moed genoeg gehad had om hem te bedriegen.

— Gy hebt niet kwalyk gehandeld, myne dochter; de strengste zedeleer zou uwe onnoozele leugen niet veroordeelen.

— ô Mynheer, myn geweten is gerust, het doet my geen verwyt, — hernam de jonkvrouw, haer aengezicht onder heure handen verbergende, terwyl heete tranen tusschen hare fyne vingeren heen lekten. Na eenen stond ging zy snikkend voort:

— ô! Het is alles niet wat ik u te zeggen heb, Mynheer! Myn geluk of myn ongeluk is, met dat van Norbrecht, in uwe handen; van een enkel woord uit uwen mond hangt het af. Neen! het is niet alleen om den gekwetste te verzorgen dat ik gansch den nacht in dezen zetel doorwaekt heb, dat ik alle medehulp heb geweigerd! Mogelyk had vreemde bystand hem nuttiger dan de myne geweest: maer een erger lot dan de dood, de vloek eens vaders, hangt over het hoofd

van Norbrecht, indien ik hem verlaten moet!

— De zieke is door de wondkoorts aengedaen, sprak de geneesheer koelbloedig.

— Ja, viel Annah spoedig in, ja de wondkoorts; eene vreesselyke, eene brandende wondkoorts die hem doet ylen en by elken stond afgrysselyke woorden op zyne lippen brengt. Die woorden, Mynheer, mag zyn vader, mag zyn broeder niet hooren, en u heb ik eene bede te doen. ô Beloof my, beloof my met heiligen eede dat gy nimmer aen wie het zy, herhalen zult wat gy uit den mond van den gekwetste zult vernemen, dat gy nimmer zyn geheim tegen hem zult gebruiken, nimmer den vloek eens vaders over zyn hoofd trekken!

— Waerom wilt gy my deze belofte afpersen, myne dochter? Uwe bevreesdheid is overdreven; de woorden van eenen ylhoofdigen zieke hebben geene beduidenis.

— De woorden van *dezen* ylhoofdigen zieke hebben eene beduidenis, Mynheer, eene beduidenis die *gy* verstaen zult... Want ik weet wie gy zyt! ik weet dat gy onder de monikskap geleerd hebt de wonden te heelen en de ziekten te genezen, ik weet dat gy vogelvry zyt verklaerd

en dat die gryze lokken uwe gitzwarte hairen verbergen; ik weet nog dat gy mynen oom wantrouwen tegen zynen zoon hebt willen inboezemen. — Ho! treed niet verschrikt achteruit! Ik ken uwe daden, gy ziet het; maer uwe inzichten ken ik ook, en die zyn heilig en regtveerdig. Daerom vrees niets van my, en geloof dat wie een geheim ontdekken kan, ook een geheim kan bewaren.

— Waerom zou ik vreezen, myne dochter? Gy hebt het gezegd, myne inzichten zyn heilig en regtveerdig, en slechts de dwang der noodzakelykheid, heeft my met een wakend oog de voetstappen van uwen bruidegom doen gadeslaen. Zyn geheim is het myne niet alleen, het is dat myner broederen, dat van allen die door hetzelve gevaer loopen; en de belofte welke gy my afvergt, moet ik u weigeren.

— Moet gy my weigeren!... —

Annah zweeg eene poos. Hare bittere snikken beletteden haren mond eenen klank te vormen, en hielden elk woord dat zy spreken wilde, in haren gorgel terug. De gewaende grysaerd zelf, hoe streng ook zyn leerstelsel schynen mogt, bleef by 's meisjes lyden niet ongevoelig, en vruchte-

loos beproefde hy van zyn ernstig gelaet de kenteekens van innig medelyden te verdryven. Een weemoedstraen blonk onder zyne wimpers. De jonkvrouw zag het en hervatte moed :

— Neen ! gy zult my niet weigeren, gy zult myne bede niet afslaen ! hernam zy. Wat zou het u baten een ellendig meisje nog dieper in de ellende te dompelen? Ik heb oneindig geleden, Mynheer ; meer geleden dan de verdoemden in de vlammen der helle. Ja, meer dan een menschenmond mag uitdrukken, en dit alles door Norbrecht's schuld. En ik ben het die voor hem by u om vergeving kom smeeken, by u, aen wien hy niets misdaen heeft !

— Ik prys en bewonder uw gedrag, myne dochter, maer ik mag het niet navolgen. Ik ben als herder gesteld over Israël's kudde, en over dezelve ben ik rekenschap schuldig aen mynen goddelyken Meester, die my gezegd heeft : « Gy zyt myn getuige ende myn knecht, dien ik uitverkoren hebbe opdat gy het wetet, ende my geloovet ende my verstaet : gy zult deze zaden wannen, ende de wind zal ze wegnemen, ende de stormwind zal ze verstrooijen, maer gy zult u verheugen in den Heere, in de Heiligen Israëls zult gy u roemen. »

— Er staet ook geschreven : « Dat er blydschap zal zyn in den Hemel over éénen zondaer die zich bekeert, meer dan over negenennegentig regtveerdigen, die de bekeeringe niet van noode en hebben... » En wat vreest gy daerenboven van mynen bruidegom, Mynheer? Waerom vervolgt gy hem zoo hardnekkig? Welk eene euveldaed, welk een vloekbaer schelmstuk heeft hy begaen?

— Zyne misslagen zyn u bekend, myne dochter, en zyne schelmstukken hoop ik te voorkomen. Een woord van my, hebt gy gezegd, kan den vloek eens vaders over zyn hoofd trekken; een woord van hem kan de kudde die my is toevertrouwd, tot den brandstapel geleiden. — Neen, ging de man voort, meer tot zich zelve dan tot de freule sprekende,—neen, de inspraek van myn hart mag ik niet gehoorzamen! Myne zending is lastig en myn weg is moeijelyk om te bewandelen; maer de Heer heeft tot my gesproken : « Wees in de stormen onwrikbaer als de rots by het strande; laet u door de gevaren niet ontzetten; want vreesselyk zyn de beproevingen der regtveerdigen die my dienen. » En de Heer zal my bystaen; Hy zal het hart spra-

keloos maken, en het woord aen den geest geven, opdat ik als een nuttig werktuig worde voor zynen eeuwigen wil.—

Terwyl de man sprekende was, had Annah de wanhoop in haren boezem voelen dalen. Door het voorbeeld hares ooms en dit van een aental zyner geloofsgenoten met wie hy in vertrouwelykheid leefde, had zy geleerd tot hoe verre de geestdryvery in sommige karakters, de natuer kan doen verstommen en het hart voor alle menschelyke gevoelens sluiten. Hare levendige beeldingskracht had haer een tafereel van helschen schrik voorgemaeld. Norbrecht zag zy, die, stuiptrekkend onder den vloek zyns gryzen vaders, haer het laetst vaerwel toesnikte, en om redding bad.

Dit gezicht bezielde haer met eenen mannelyken moed. Niet langer bleven heure wangen bleek en mat, heure oogen uitgedoofd en levenloos; de kleur der jeugd kwam weder op hare trekken, heur blik hechte zich stout en wilvol op Norbrecht's vervolger, en, met eene stem die van heur ernstig besluit getuigde, sprak zy:

— Ik weet wat gy wilt, Mynheer, en wat gy vreest. Gy hebt uw hart voor het medelyden

gesloten, gy hebt u over myne ellende niet erbarmd, gy hebt geene genade gehad voor eenen verdwaelde, gy hebt myne smeeking verworpen; open dan uwen geest, en luister op myn bevel; want ik wil niet langer bidden waer ik bevelen mag. Hier op dit Heilig Schrift—en zy wees op de nachttafel een open boek — hier op dit Heilige Schrift, zult gy my zweren nooit over hetgene gy van Norbrecht weet, over hetgene gy van hem voortaen nog weten mogt, met iemand anders dan met hem zelve te spreken.

De geneesheer, die wellicht zag dat alle pooging op overtuiging of op gebruik van geestelyk gezag, by 's meisjes geestvervoering zou mislukt zyn, mompelde eenige woorden en wilde heen gaen; doch zy, hem geweldelyk by den arm vattende, dwong hem in het vertrek te blyven, en sprak rasser:

— Een oogenblik! een woord nog, Mynheer! en dan zult gy beslissen. Ik heb u gezegd dat ik weet wat gy vreest, dat ik den schrik ken aen welken gy mynen Norbrecht wilt opofferen. Gy beeft voor uwe geheimen; gy siddert by het gedacht dat de Spaenjaerdin die hy bemint, hem tot eenen verrader maken kan, hem uw leven

en dat uwer broederen met eenen zoen kan afkoopen, en gy hebt gelyk. Heden eerst heb ik geleerd waertoe de drift ons dwingen kan; en ik zeg het u in der waerheid, gy hebt gelyk van te vreezen, te beven, te sidderen. Maer hoor my, en oordeel wat u te doen blyft: het gevaer dat Norbrecht u loopen doet, is onzeker; mogelyk bekreunt de Spaenjaerdin zich met zyne gevoelens niet; mogelyk kan hy zyn hart beletten aen zynen mond te gebieden. Een ander gevaer is u nakend; ik ken uwen naem, uwen woon, uwe byeenkomsten, uwe grondbeginsels, uwe middelen... en ik zwere by God en by het graf myner moeder, dat, zoo gy my op staenden voet, daer, op dien open Bybel, geen eeuwig stilzwygen belooft, ik aenstonds naer den Hoofd-Inquisiteur heensnel, om hem van niets wat u betreft onwetend te laten. Beslis nu spoedig; myn boezem brandt; ik heb geenen tyd om te wachten! —

De gewezen monik stond als door den bliksem getroffen, en sprak geen woord. De jonkvrouw leidde hem tot den opgeslagen Bybel en voer driftig voort:

— Ik heb u gezegd dat ik geen tyd heb, Mynheer; beslis dan spoedig. Gevaer voor gevaer;

zeker of onzeker naer uwen wil. Zweert gy Norbrecht's geheim voor eeuwig in het diepste van uwen boezem te begraven? — En Annah trok hem altoos naer de nachttafel heen.

De man had haer onwillig gehoorzaemd; hy hief zyne regterhand boven het goddelyk boek:

— Dit zweer ik, sprak hy, op diepontroerden toon, by God en myner ziele zaligheid! —

Eene strael van hemelsche vreugde glom eenen stond op Annah's wezen; maer weldra verscheen er hare eerste verslagenheid op terug, en een vloed van tranen kwam hetzelve bevochtigen. Ootmoedig knielde zy, op eens, voor den monik ter aerde, en bad hem, met nederige woorden, om vergeving voor hare vermetelheid. Deze ligte haer weenend van den grond.

— Myne dochter, sprak hy, gy hebt myne besluiten verydeld. Duister en vol wonderen zyn de wegen Gods. Dat zyn heilige wille geschiede. —

Beide traden de kamer van den zieken binnen.

Hier wachteden Annah nieuwe folteringen. Zy had, ja, Norbrecht gered uit een gevaer voor welk hare vroomheid meer dan voor den dood ysde, en dit was eene hemelsche leniging in hare smart. Maer de overdrevene gisting van

alle hare driften, de meer dan menschelyke kracht welke zy had blootgelegd, hadden haer uitgeput en heuren wil gebroken. Van alle ziel- en geestvermogens, bleef de vatbaerheid voor smart haer alleen overig. Hare beenen beefden, en plooiden onmagtig onder het gewigt des lichaems, haer doodbleek hoofd hing moedeloos op de regter schouder en zy scheen eene verwelkende bloem op eenen geknakten stengel.

Lang staerde zy op den gekwetste. De wondkoorts had hevig zyn zenuwstel aengedaen, en blakend lag hy daer met verwilderde oogen en styf gespannen spieren. Zyne ademhaling was moeijelyk en stenend; verwarde woorden rolden by poozen hol en reutelend uit zynen mond, en de monik, die nu ten volle de rol van geneesheer had aengenomen, blikte hem in het oog, terwyl hy nauwkeurig de slagen van deszelfs polsader telde.

— Gy ziet het, Mynheer, sprak de jonkvrouw, myn bruidegom moet sterven; alle hoop is verloren. Dezen nacht heeft hy nog klaer en duidelyk gesproken, maer hy heeft my niet herkend.

— Wees gerust, myne dochter, de jonker is niet doodelyk gewond. De rust en eene aderla-

ting zullen die vervaerlyke ylhoofdigheid verdryven; doch zyne herstelling zal traegzaem voortgaen, de kneuzingen welke zyn lichaem bedekken, zyn zwaer, en zullen hem veel doen lyden. Mogt deze les hem nuttig worden!

— ô Susannah! riep de zieke, myne lieve, myne goddelyke Susannah! —

De monik bezag het meisje met eenen doordringenden blik. Een zilte traen biggelde over heure wang, haer aengezicht bleef zonder uitdrukking.

— Dit heeft zoo den ganschen nacht geduerd, zuchtte zy. — Norbrecht ylde voort:

— Zy komen om het klooster te plunderen! neen! neen! om u te schaken, om u weg te voeren! Geld! geld! wat is geld?... Susannah willen zy my afnemen! — Gy zegt dat ik myne nichte bemin! Ja zy meent het! Neen! zy meent het niet — het 'is myne nichte... Weet gy niet, in het steekspel? zy heeft my niet bezien, niet waer? Maer hoor... Neen! neen! dat mag ik u niet zeggen; zy zouden mynen vader verbranden! Oh hy is zoo goed myn vader!... Myn degen! myn degen! daer zyn zy! Hulp, makkers, hulp! redt Susannah!... By God! daer ligt gy,

beest! Satan hebbe uwe ziel. Satan! Satan!... Ja, ik ben verdoemd, voor eeuwig verdoemd! Ik bemin u, Susannah! kom! kom met my; in de hel kunnen wy ook zalig zyn... nnah vervolgt ons! ras! kom sneller voort, ik wil heure tranen niet zien!... Wat! schittert ginder ver? Een brandstapel — ho! en myn vader ligt er op! —

Een schreeuw ging op uit Norbrecht's borst; zyne woorden bleven eenen tyd onverstaenbaer en flauw. Allengskens nogtans kregen zy derzelver eerste duidelykheid weder. De blik des moniks vestigde zich beurtelings op Annah en op het ziekbed.

Het meisje trad nader by Norbrecht en hem eene drinkschael biedende, fluisterde zy hem zachtjes toe:

— Daer, beminde, proef van dit; het zal uwen dorst verslaen, uwe longen verfrisschen.

— Wat! wie spreekt er tot my? Zyt gy het, Susannah? Uwe hand biedt my den drank des levens in den beker der liefde. Geef, geef spoedig! Ha! wat zalige koelte! Goddelyk zyn uwe giften, Susannah!... Kom laet my uwen gordel omvatten, op uwe borst alleen kan ik zalig rusten. Van uwe hand wil ik alles ontvangen;

uwe hand is gezegend! — En hy bedekte met vurige zoenen de vingers welke de drinkschael vasthielden.

— Het heeft u goed gedaen, Norbrecht; ik wil u nog wat halen. —

Met de kalmte der dood op het gelaet volde het meisje andermael den beker, en trad terug by den zieke, wiens zachte stemming met even zooveel snelheid als de pas verdwenen schrik, verzwonden was. Op het oogenblik dat Annah zyne bedstede naderde, rees de jongeling overeind, en staerde met verglaesde en blikkelooze oogen rond het vertrek, terwyl zyn wezen de uitdrukking van het diepste afgryzen aennam. De jonkvrouw reikte hem echter de drinkschael toe.

— Ha! vervloekte Fellenberch, riep hy, haer vreesselyk terug stootende, ik had het lang gevoeld dat gy tot myn onheil geboren waert!... Neem den beker niet aen, Susannah! het is een giftkelk, dien zy u biedt. Ziet gy niet wat al slangen haer om de lenden krinkelen? Berg u achter my, dat zy u niet zie; zy heeft eenen blooten dolk in heure hand. Spoed u; ik zal zeggen dat gy vertrokken zyt!... naer Spaenjen gereisd...

Het meisje liet de drinkschael vallen.

— Zie, zy verdwynt, een nevel omgeeft haer... zy heeft vleugelen... is weg in de wolken... Gered! gered! zyt gy, Susannah! ik heb u gered, kom in myne armen! — Norbrecht sloeg zyne armen in het wilde rond; hy omvatte zyne bruid by den gordel en hield haer eene lange wyl aen zyne borst gekneld. De monik bleef spraek- en werkeloos.

— Wat aengename dag zal de dag onzes huwelyks zyn! Ik zal my mynen vader moeten ontstelen. Myn broeder zal ons vervolgen; maer wy zullen naer Andaluziën vluchten... Weet gy, Susannah, welke toekomst zy my bereiden? Ik zal het u toch zeggen, Susannah! Ja, zy willen my aen myne nichte binden, aen dit koude en bleeke schepsel! Zy willen my met de maen doen verstyven, als ik de echtgenoot der zonne kan worden! Belachelyk, hein! Afgrysselyk! Weg met Annah! voor eeuwig weg! — En hy stiet haer met verachting van zich. —

Een stond nadien liet hy weder zyn hoofd op den donzen peluw dalen, en, in halve sluimering, ging hy voort:

— Hoe zachtjes wiegelt het bootjen op de

baren der vaert!... Hoe heilvol een lot nevens u op de bankė te zitten... De warmte van uw lichaem verzaligt het myne, Susannah! Zie! hoe schoon is natuer in heur zomergewaed! Groen zyn de boomen; de weiden en velden zyn groen, en gloeijend kaetsen de golven de stralen der zonne terug. Gy, myne lieve, gebiedt aen myn hart; gy zyt de godinne der schoonheid; zonder u was natuer duister en ontzield voor myn oog. Gy zyt de kern der schepping, het meesterstuk van God op onze aerde!... Geen woord meer! verstaet gy! geen enkel woord meer van dit meisje!... Hoor de klaroen! Ha! hoor het geschal des oorlogs, de muitelingen zyn daer!... Wat ben ik blyde!... Gy wilt my niet gelooven als ik u zeg... Nu zult gy zien... ik ga voor u sterven; dan zult gy my wel gelooven, wanneer ik u myne liefde kom zweren... Duizend tegen my, ik tegen duizend! Het is niet te veel!... Ik wil my onder hunne lyken begraven!... ik... —

Er werd aen de deur geklopt.

— Dit heeft zoo den ganschen nacht geduerd, herhaelde het meisje.

— Kind, sprak de monik; uwe zelfsopoffe-

ring is meer dan menschelyk. God heeft u tot een voorbeeld onder de geloovigen gemaekt. — En de deur openende voer hy voort tot den ouden Wesenbeke : — Niemand dan die jonkvrouw zy by den zieke toegelaten ; zyne behoudenis hangt er van af. —

Beide vertrokken en lieten Annah met hare droefheid alleen.

—

DE VERZOENING.

XI

DE VERZOENING.

Nog een paer dagen verliepen er eer Norbrecht's ylhoofdigheid, met de aenvallen der wondkoorts, een einde nam. Getrouw aen hare schrikkelyke taek, had Annah, geen oogenblik het ziekebed verlatende, zonder medehulp of troost, de eindelooze nachten doorwaekt. Ysselyk was heur lyden geweest, en meer dan eens had zy uit het gebed alleen de sterkte mogen putten om in haer voornemen te volharden en onder de zware beproeving niet te bezwyken.

Zy had nu ook het zich voorgestelde doel

bereikt, en ten loon heurer zelfsopoffering, het geheim hares bruidegoms voor ieders oor mogen verhelen. Noch de oude Wesenbeke noch zyn zoon Lauwreys hadden de beweegrede van Annah's gedrag kunnen verdenken, dewyl de geneesheer, in nakoming van den gedanen eed, hun verzekerd had, dat enkel de noodzakelykheid van den gekwetste aen alle roerende gewaerwording te onttrekken, er oorzaek toe gaf.

Norbrecht zelve wist niets van alles wat er na de verovering van Ter Siecken gebeurd was, en wen hy by het krieken van den vierden morgen, uit eenen langen en verkwikkenden slaep oprees, dwaelden zyne blikken eenigen tyd langzaem en verbaesd op de voorwerpen die hem omringden, tot dat zy zich ten leste met eene onderzoekende strakheid vestigden op het edele meisje dat hy voor zyne bedsponde staen zag:

— Waer ben ik, sprak de zieke met eene flauwe en afgebrokene stem — waer ben ik? Ik voel myn hoofd zoo verward, myn lichaem zoo zwak; alles draeit rond my heen; myne oogen schemeren. Ben ik in myne slaepkamer of word ik door myne zinnen bedrogen! Zyt gy het, Annah, die dáér voor my staet?

— ô Myn God! riep het meisje met eenen blydschapvollen kreet, — ô myn God! Hy is gered! Ik dank U! — en tranen van vreugde ontsprongen haer oog:

— Ik ben zoo afgemat, Annah. Ben ik ziek geweest? Elk lid doet my zeer; wat beteekenen alle die zwachtels rond myn lyf?

— Nu verstaet gy my; niet waer? Nu hoort gy my. De Hemel zy gedankt. Geheugt het u niet Norbrecht? Over eenige dagen zyt gy, gekwetst en buiten kennis, naer hier gevoerd. —

Al het gebeurde schoot den jongeling nu eensklaps te binnen. Zyne wandeling met Susannah, de aenval van Ter Siecken, de onversaegdheid met dewelke hy de Spaenjaerdin had verdedigd, zyn val en zyne vertrappeling onder de voeten der woeste krygslieden, dit alles geheugde hem, doch verder gingen zyne herinneringen niet. Te vergeefs poogde hy derzelver afgesneden draed weder aen een te knoopen, eene onaenvulbare gaping bleef er tusschen dezelve bestaen.

Hoezeer echter zyn geheugen verward en duister was, hadden toch zyne denkbeelden kracht en klaerheid genoeg verkregen, om hem op weinige stonden al het gevaerlyke van zynen

toestand te laten inzien; daerom, hoe hevig hem ook het lot van Susannah da Candore ontrustte, besloot hy geen enkel woord van haer te reppen, en hy hernam :

— ô Geef my een weinig te drinken, myne goede nichte, ik heb grooten dorst — en nadat de jonkvrouw aen zyne bede voldaen had, ging hy voort. — Myn blik wordt helderer, Annah; ik zie dat gy sterk geweend hebt... God! wat zyt gy bleek! Wat schynt gy vermoeid! Mogelyk hebt gy hier dezen nacht gewaekt, zeg?... Gy weent, Annah; waerom weent gy?

— Ik ween van blydschap, Norbrecht, omdat ik zie dat gy waerlyk gered zyt... Ach! hoe zal uw vader, hoe zal Lauwreys verheugd zyn, by het hooren van zulk een gelukkig nieuws! Wacht een oogenblik; ik ga het hun aenkondigen en ben aenstonds terug. —

En de freule, hare tranen droogende, verliet het vertrek.

De vreugde van den ouden Wesenbeke en zynen anderen zoon was groot om Norbrecht's herstelling, die voorts van dag tot dag toenam en weldra alle vrees voor hervalling verdwynen deed. Nogtans waren er eenige maenden ver-

loopen, en de herfst was dáér, eer de jongeling alle zyne krachten herwonnen had. Intusschentyd had er zich, zoowel in zyn gevoel als in het lot van het vaderland, eene groote verandering opgedaen.

Wy hebben het reeds gezegd, de jonge Wesenbeke was een man in wien een zwak karakter zich met onstuimige en ligtontvonkende driften paerde; maer wiens onbedorven hart door alles wat groot en edel is, geroerd kon worden, en eene aenhoudende ophitsing der driften noodig had om in het kwaed te volharden. Zyne genezing was op verre na niet volkomen, wanneer hy reeds, door de gestadige zorg en de verkleefdheid zyner nichte getroffen, zyne liefde voor de Spaenjaerdin voelde verminderen, namate hy zyne dankbaerheid voor Annah zag aengroeijen.

Op eenen zoelen zomeravond, wandelde hy met haer alleen in den tuin. Hy was zeer zwak en door het voortdurend lyden uitgeput; doch zyn vermagerd wezen had aen ernst en uitdrukdrukking gewonnen wat het aen lieflykheid kon verloren hebben. Zyne regter hand leunde op den arm van zyne nichte en telkens dat hy zyn

oog op haer liet dalen, scheen hy aen eene innige aendoening ten prooi. Bywylen verborg hy eenen traen die onder zyne wimpers biggelde.

Aen het einde des tuins stond een klein looverhuisje dat door Annah geliefdkoosd werd. Meer dan eens was zy daer de verydeling van alle heure geluksdroomen gaen beweenen, en meer dan ooit was hetzelve haer duerbaer, nu dat er de sombere tint van het najaer, met zyne geelende en ryzende bladeren, met den stand harer ziele overeenstemde. Daer was het ook dat zy haren bruidegom by trage schreden heengeleidde.

Beide zetteden zich neder. De aendoening des jonkers scheen stond by stond grooter te worden en tot een waerlyk lyden over te gaen. Hy bleef stom en roerloos met het hoofd op de borst gebogen, en voor hem die Norbrecht kende, was het zichtbaer dat eene dier schokkende bevechtingen zyner driften hem ging aentasten. Eensklaps sidderde zyn lichaem als onder eene magnetische aenraking. Hy stuerde een langen en hardnekkigen blik in de oogen van Annah die ter zelfdertyd met eene hemelsche uitdrukking

van liefde en medelyden op haren bruidegom nederzag.

Norbrecht bragt zyne twee handen gevouwen vooruit als iemand die gaet bidden, en riep met eene stem vol berouw en vurige smeeking.

— Annah! myne bruid! gy zyt een engel des Hemels, en ik, ik ben een ongelukkige die niet weerd is u van verre te zien. Gy weet het niet, neen! Gy zyt te goed en te zuiver om my te kunnen verdenken, maer ik heb groote misslagen begaen. Een helsche drift heeft my verblind, ik heb aen eene andere vrouw woorden van liefde gesproken; want ik kende den schat niet dien ik versmaedde, ik wist niet welk een hart er in uwen boezem klopte, welk een engel ik verre van my stiet. Ik aenzag u als een kind dat de liefde niet kon begrypen, dat my als een broeder beminde, meer niet; en ik verliet u zonder wroeging. —

Annah, ofschoon Norbrecht haer sedert eenigen tyd vriendelyker en vertrouwelyker geweest was, verwachtte zich niet op eene zoo openhartige bekentenis zyner ontrouw, en de vreugde glom te gelyk met de verwondering op heur gelaet. Zy poogde eenige woorden te stameren, doch de jongeling hernam:

— ô Annah! vervloek my nog niet; jaeg my nog niet uit uwe tegenwoordigheid! Hetgeen ik u zeg is wreed, ja; het moet u uw harte breken; maer het is ook vernederend voor my, u myne feilen te moeten bekennen. En dit moet ik; myn geweten wordt te diep gefolterd, myn boezem is te benauwd in uwe tegenwoordigheid. Ik ben een verworpeling, een eedbreker, ik ben een misdadige tegen u, en uwe vergiffenis heb ik noodig om een weinig rust te vinden. —

Tranen van engelenzaligheid sprongen uit 's meisjes oogen, en terwyl zy eenen blik van verzoening op haren bruidegom sloeg, snikte zy:

— Norbrecht! Norbrecht! spreek my niet van vergiffenis! Ik bemin u en ben te gelukkig. Alles, alles zy vergeten!

— Neen zoo niet, zoo niet, hernam de jonker, gy moet myne misdaed kennen eer gy die vergeven kunt. Gy weet niet tot hoe verre myne ontrouw gegaen is, gy weet niet hoe diep ik huichelde wanneer ik u van liefde sprak. Wat myn mond tot u zegde, zegde myn hart tot eene andere, dat weet gy niet; dat ik een valschaert en een bedrieger geweest ben, weet gy niet!

— Zwyg, zwyg, Norbrecht, ik weet alles. Ik heb uwe liefde voor de Spaensche gekend. Reeds eenmael, in uwe wondkoorts, hebt gy my die droevige biecht gesproken; verbryzel nu myn hart niet weder. Gy bemint my, zegt gy, en ik geloof u; maer zwyg, zwyg, laet ons alles vergeten.

— Gy wist het, engel! en gy hebt my niet verlaten, gy hebt my niet vervloekt en veracht! riep de jonker, zich voor Annah's knien werpende, — gy hebt my bygestaen, my verzorgd, my gediend, my bemind. Gy hebt goede en troostende woorden gevonden, voor my die u rampzalig maekte, die uwe liefde met ontrouw, uwe verkleefdheid met verlatenis beloonde! ô Annah, ik mag u niet meer beminnen, u aenbidden moet ik, want God zelve is niet barmhartiger dan gy.

— Ja, gy hebt my doen lyden, oneindig doen lyden, Norbrecht; maer gy hebt het gezegd, ik was een kind voor u, en gy wist niet hoe innig, ik u beminde; daerom klaeg ik niet, heb ik u niets te vergeven. Zie myne tranen, zie myne vreugde, en heb dank, gy die met een woord myn geluk hersteld, myne folteringen betaeld hebt. —

De jonge Wesenbeke drukte eenen vurigen zoen op Annah's lippen. Eenen tyd bleven zy beide stilzwygend op elkander staren en een zalige lach kiemde bywylen tusschen hunne betraende blikken. Lang stonden zy daer en vormden een roerend tafereel; zy schenen als twee engelen Gods in beschouwing zyner Almagt. Hun gelaet, voor weinige stonden door smart en nawee zoo droef versomberd, ontwelkte nu onder den glans dier onvermengde zaligheid welke het ellendige menschdom zoo zelden smaken mag. Wellicht zweefden hunne zielen, der aerde ontvloden, in dien zuiveren kring van ligt en genot in welken ons geen wereldsch lyden meer naken kan. Norbrecht was de eerste die het stilzwygen brak:

— Engel, sprak hy, ô zeg my nog eens dat myne ooren my niet bedriegen, dat ik in geene droomwereld leef; want nauwlyks durf ik aen uwe woorden geloof slaen. Ik heb u beleedigd, zwaer en onvergeeflyk beleedigd; ik heb het geluk, de rust van u gansche leven in de waegschael gezet, en dit om aen eenen valschen en onbezonnenen drift te gehoorzamen, en gy, gy wreekt u met my meerder liefde, meerder zelfs-

opoffering te betoonen. De lange dagen myner krankheid hebt gy nevens myne ziekebed doorgebragt, met my te dienen, my te troosten; en... geen woord, geen enkel woord, geen teeken heeft uwe eigene boezempyn verraden.

— Ik bemin, ô ik bemin u, myn bruidegom, zuchtte het meisje.

— Ik zag wel dat uw wezen ernstiger werd, uwe houding statiger, ik zag wel dat uwe wangen verbleekten en dat uwe trekken by stonden de uitdrukking der smart aennamen; maer die stonden vloden heen met de snelheid eener bliksemstrael, en de gedachte dat gy u om myne ziekte bedroefdet, verbande by my alle verdenken op eene diepere kwael. ô Myne bruid, hoe goddelyk, hoe schoon zyt gy! Hoe klein en verachtelyk ben ik nevens u! Gy hebt my vergeven, ja; maer my zelven heb ik nog geene vergiffenis geschonken; voortaen hoort myn leven u toe, u alleen, uitsluitelyk toe; en dan slechts zal ik zonder wroeging uwe liefde genieten, wanneer ik u elken stond van lyden met dagen van vreugd en genoegen zal vergoed hebben.

— ô Myn Norbrecht, denk niet langer aen

het verleden; vergeet die tyden van ongeluk, zoo als ik die vergeten zal, en wees als te voren mynen bruidegom en mynen beschermer.

— Gebied en ik zal gehoorzamen, myne lieve; maer laet my myne zonden boeten, laet my u toonen dat myne liefde tot u uit geene ydele woorden bestaet, opdat ik uwer genade weerdig worde, en uwe edelmoedige vergiffenis moge verdienen. —

Annah verviel by deze woorden in eene diepe mymering, en werd droef als of zy zich plotselings iets herinnerd had dat haer tot den kring der aerdsche ellenden wederriep. Norbrecht verraste dien zweem van droefheid op heur wezen, en in zynen drift opgetogen, ging hy voort:

— Neen, geloof niet dat myne liefde eene tydelooze vlam zy, geloof niet dat ik ooit in myne dwaling hervallen kan; dat ik u ooit verlate!... Het is uw lichaem niet, uwe ledenschoonheid, de bekoorlykheid van uw gelaet dat ik in u lief heb; myne liefde tot u steunt op de onvergankelykheid: uwe ziel is het die tot de myne gesproken heeft, en het gevoel uwer volmaektheid, woont dáér in het diepste van myne borst. Ik had de leugen voor de waerheid genomen; ik had

naer de stemme der zinnen geluisterd, wen ik geloofde de inspraek van het hart te hooren. Neen, Annah, dit is u nooit ontrouw geweest. Nu voel ik het. Myne liefde tot u is innig, zy boezemt my geene goddelooze gedachten in; my dunkt ik ben grooter sinds ik u bemin; terwyl ik my elders vernederd, klein en lafhartig gevoelde. ô Wees niet bekommerd voor de toekomst! myne liefde, ik zweer het, is onmetelyk en eindeloos. —

Het meisje ligtte haer hoofd op en drukte vurig de handen des jonkers, doch heur gelaet bleef beneveld.

— Ik geloof u myn bruidegom; myn hart heeft my lang gezegd dat gy de waerheid spreekt; maer ik ben min gelukkig dan daer even. Ik durf u niet zeggen wat my op den boezem ligt; gy zoudt wellicht denken dat ik nog kinderachtig ben, en bygeloovig. Ik heb als een voorgevoelen dat my yzen doet.

— Waerom aen ongeluk en wederspoed denken, myne lieve? De tyden zyn slecht, wel is waer, en onze overtuiging in zaken van geloof, onze liefde tot vryheid en vaderland, onze haet tegen Spaenje, onze afschuw voor gewetens-

dwang, dit alles kan, ja, het ongeluk over ons huis trekken, maer dan toch scheiden wy niet, wy vluchten samen of...

— Wy sterven samen, wilt gy zeggen. Ja, Norbrecht, zonder u ware de dood my bitter, en het leven onlydelyk. —

Deze woorden had het meisje met vurige vervoering uitgesproken; doch by het woord: DOOD werd zy door eene koude huivering overvallen, en het kenmerk der innige droefheid, drukte zich weder op heur gelaet. Het scheen als of zy in hare ziel tegen een onbekend gevaer worstelde. Eindelyk vroeg zy aen Norbrecht:

— Weet gy wie uw eerste geneesheer geweest is?

— Ja, Annah, vader heeft het my gezegd. Het is een bekwaem en verstandig man, en droevig is het dat andere zaken hem zoo spoedig elders hebben geroepen. Zonder dit ware ik nu mogelyk te volle genezen.

— Ja, Norbrecht; maer tot hoe verre zoudt gy hem uw geheim durven toevertrouwen, zoo hy u beloofde het niet tegen u te gebruiken.

— In dit geval zou ik hem zonder terughouding in myn hart laten lezen. Myn betrouwen

in hem is onvoorwaerdelyk, grenzeloos, omdat hy streng is in het nakomen der goddelyke wetten en strenger nog in het volbrengen zyner beloften.

— Kom, Norbrecht, geef my uwen arm. Ik hoor de stem van uwen vader en van Lauwreys die tot ons komen. —

De jongeling vatte nu den arm zyner bruid en stapte uit het looverhuisje met het hoofd opgeheven en fier. Hy bragt de fyne vingeren zyner Annah voor zynen mond en liet zyne lippen bevend en brandend er op rusten. Het meisje trok hare hand met eenen grimlach terug, en spelenderwyze dwong zy haren bruidegom tot zynen vader vooruit te gaen. 's Meisjes gelaet was nu teenemael verhelderd. Daer heur voorgevoelen, enkel uit bevreesdheid voor het geheim haers bruidegoms ontstaen was, was dit nu ook uit heuren geest verdwenen, en voor het eerste mael sinds lange weken, mogt zy vry en onbedwongen ademen.

Sedert dien dag was de freule van Fellenberch de gelukkigste bruid op aerde. Norbrecht kreeg allengskens met de gerustheid des gemoeds ook de gezondheid des lichaems terug. Annah had

hem al het gebeurde verhaeld; voorts werd er aen van Mansfelt of aen Susannah da Candore niet meer gedacht en zoo het meisje haer vorig lyden niet gansch vergeten had, dan toch, verre van heuren boezem met treurigheid te vervullen, was deszelfs geheugenis haer eene vreugde te meer.

—

DE ZENDING.

XII

DE ZENDING.

Het najaer was nu verre gevorderd, de kruinen der boomen werden kael, en de geele bladen kraekten onder de voeten des wandelaers in het Grimbergsche woud. De avond begon te vallen en nooit had de natuer een statiger en grootscher tafereel aen het oog eens dichters geboden. De dalende zon schoot uit het westen hare laetste stralen op de toppen der reuzeneiken en der verhevene beukenstammen, en verhelderde met hare vurige tinten derzelver sombere kleur, die, trotsch en krachtig, op het zilver der ryzige

berken uitloste. Langs alle zyden verspreidde zich, traegzaem en ongevoeliglyk, dat weifelig nadaglicht, dat de voorwerpen met eenen doorschynenden wasem omsluijert, derzelver hoekige vormen verzacht, versmelt en, onder duizend tooverachtige toonen, voor het oog ontsteelt.

De reiziger die op dit uer, met een vry en kommerloos gemoed, de heirbaen die door het woud liep, gevolgd had, had zich gewis den wellust niet kunnen ontzeggen, dit treffend schouwspel in alle deszelfs pracht te genieten, en zynen blik te laten dwalen op die levende en oneindige tafereelen, welker kleur en vormen zich by elken stond afwisselden.

Nogtans sloeg de eenigste mensch die men in het bosch mogt aentreffen niet de minste acht op wat hem omringde. Hy droeg de uitrusting van een spaenschen hopman, met den rooden linstrik aen den spitsigen hoed, en scheen zich meer te bekreunen met zyn klein en krikkel ardennenpeerd op eenen regelmatigen reisstap te houden, dan met het gadeslaen van het glansend verschiet, dat zich langs alle zyden rond hem opdeed. Van tyd tot tyde wendde hy wel eens zyne oogen tot het westen en dan weder tot

het noorden; doch telkens gaf zyn fronsend gelaet blyken dat deze beschouwing hem meer onrust dan genoegen, baerde. De zon ging achter de kimme verdwynen; langs den noorderkant des wouds drongen zwarte wolken zich dreigend ten hoogen, en die zoele wervelwind, welke zoo dikwyls de voorbode der hachelykste onweders is, ligtte de vale bladeren van den grond om die, in phantastische kringen, door elkander te jagen.

Eenigen tyd nog vervolgde de ruiter zynen weg, zonder zyn draver tot eene snellere vlucht te dwingen; maer op eens werd hy gewaer dat de wind gestild was en er geen enkel bladerken in het bosch meer bewoog:

— Ho! ho! sprak hy, ik zie dat het ernst is. Het onweder en de nacht zullen eer dan ik te Vilvoorden zyn. Hiervoor moet gezorgd... —

En zynen mantel omhangen hebbende, stak hy zyn peerd nydig met de sporen in de heupen. Het dier steigerde, doch wilde niet voort... Een monik had het by den teugel gevat.

— Wat is dit, riep de ruiter woedend, wat is dit! Wie my durft aenranden, durft het nooit ongestraft, — en een pistool aen zynen

zadel grypende hield hy het op den aenvaller gerigt. — Los den teugel, ging hy voort op barschen toon, los den teugel of gy zyt een man des doods! —

De monik antwoordde niet. De kap die zyn aengezicht bedekte, van zyn hoofd afrukkende, staerde hy met eenen strakken blik op het oog des ruiters, en bleef gerust en onbeweeglyk voor het dreigend wapen.

Niet eer had de jonge krygsman het gelaet des geestelyken beschouwd of hy sprong uit den zadel, wierp zyn moordtuig verre van zich, en wilde zyn vyand van zoo even om verschooning bidden. Deze deed met de hand een teeken tot stilzwygen, en hem by den arm vattende, leidde hy hem in eenen engen, hobbeligen weg welke zich, by menige kromming, in het kreupelhout verloor, en nauwlyks by dage moest bruikbaer wezen.

De monik echter moest met dit pad zeer wel bekend zyn, dewyl hy by dien duisteren en zwaer bewolkten onweêrsnacht, moedig en zonder aerzelen op hetzelve met den jongeling heen stapte. Groote regendruppen kletterden reeds op de blaren en herhaelde bliksemstralen

spleten by stonden de grauwe en akelige lucht, wanneer beide mannen eene achter de boomen verborgene hut binnentraden.

Deze wooning was niets minder dan aengenaem en gemakkelyk. Uit leem en takkebossen gevormd, had zy het voorkomen van eenen grooten byekorf en was in twee schier gelyke plaetsen verdeeld. Eene derzelver stond ledig. In de andere brandde tegen eene yzeren plaet een hevig vuer, welks rook langs den wand opklom tot eene opening die tegelyk tot schoorsteen en tot venster verstrekte. Een mossen rustbed, eene ruwe tafel en eenige berden stoelen, was alles wat er voorts in dit vertrek te vinden was.

Tot nu toe had de monik geen woord gesproken en de reiziger, hoe nieuwsgierig hy ook wezen mogt, had hierin zyn voorbeeld nagevolgd. Nu echter, wierp hy eenen ondervragenden, ofschoon eerbiedvollen blik op zyn geleider en scheen hy tot spreken gereed. Deze voorkwam hem:

— Ziet gy myne ellende, heer Norbrecht! Ziet gy hoe eenzaem, hoe verlaten ik hier leef? Sinds drie maenden heb ik geen oogenblik ruste genoten; men heeft my met bespieders omsingeld,

men heeft my vervolgd als een wild dier, als een razende hond. Ik heb my in de kloven der rotsen verborgen, in de diepste wouden heb ik my begraven, en overal hebben de bloedhonden myn spoor gevolgd, overal myne schuilplaets ontdekt. Acht dagen nu verbergt my die hatelyke monikspy, dit kleed van afgodendienaer dat op myne schouderen brandt; en morgen mogelyk zal het my niet langer tegen vervolging mogen bewaren. —

De spreker las innig medelyden en ontroering op het gelaet van den jongen Wesenbeke, en op nog bitterder een toon ging hy voort:

— Uwe ziel is door myne ellenden geraekt; wat myn lichaem lydt mag u ontroeren. En toch dit is niets. Denkt gy dat de honger alleen myne wangen vermagerd hebbe en myne oogen uitgehold? Denkt gy dat myne hairen alleen uit broodsgebrek vergrysd zyn? Ho! dan bedriegt gy u! Weinigen kunnen beseffen wat ysselyk eene pyn er in mynen boezem blaekt. Een vader slechts die alle zyne kinderen in eene akelige woesteny heeft moeten verlaten, zeker dat zy aen den wreeden klauw des tygers bleven blootgesteld, kan begrypen welke onzeggelyke folterin-

gen myne borst verscheuren. Ja, myne kinderen staen in de woesteny, de tyger des wangeloofs huilt en waert om hen heen, en ik, ik de tolk des Heeren, de vader die over hunne veiligheid waken moet, ben verre van hen; het brood der leering kan ik met hen niet deelen, geenen troost meer heb ik voor hun in hun lyden; ik kan de zwakken niet meer onderstennen, de sterken tot volharding aenmoedigen! Ho! vervloekt zy Alba, vervloekt zy Spaenjen!

— Vervloekt zy Alba! vervloekt zy Spaenjen! herhaelde Norbrecht met vurigen drift.

—Vervloeken en enkel vervloeken kunnen wy nog, voer de prediker treuriger voort, want het kwaed heeft de overhand, onze oude kracht is verydeld, en de Belg bukt gedwee den nek onder het schandejuk der tyranny!

—Niet gedwee, vader! neen, met brandenden haet, met heilige woede voelen wy den geesel des dwingelands, en onze krachten zyn niet uitgeput. Meer dan eens beefde de Romer voor onze vaderen! Denk, ons hart klopt nog vurig en onverbasterd onder de prikkeling van hun heldenbloed!

—Waer zyn uwe mannen? Wie is er groot on-

der u die nog niet gevallen zy? Oranjen, Nassau, Hoogstraten, Brederode, zwerven als ballingen op duitschen bodem; Egmont, Hoorn, van Stralen, Batenburg, liggen gekerkerd; sedert lang is van Mansfelt een verrader, en Toulouse vond op het slagveld eenen roemryken dood!... Het woord dat eens gesproken werd, is nu volbragt. « Uwe mannen zullen door het zweerd vallen, ende uwe helden in den stryd; en de Heere zal de menschen verre weg doen, ende de verlatinge zal groot wezen in het binnenste des lands! » Ga en wandel door de velden: in stede van den rustigen landman die zynen akker bebouwt, staert het oog met schrik op gewapende boeven die de hutten verbranden, de maegden verkrachten en de vruchten der aerde vernielen. Wandel door de steden en zie: waer zyn de vrome burgers, de blyde arbeiders, de gulle meisjes, de vrolyke en gelukzalige kinderen Brabant's? Waer is nog werkzaemheid, voorspoed, beweging en leven. De straten zyn eenzaem en verlaten, de groote plaetsen zyn tot woestenyen geworden, en de huizen zyn ledig en doodsch als of er de pest heuren woon in gevestigd had! —

Norbrechts oog werd brandend by het tafereel van schrik dat de prediker hem ontrolde; hy knarsetandde en zyne hand wrong met nydigheid op het gevest zyns degens; doch hy sprak geen woord.

Met eene heesche en dorre stem, als of elke sylbe die hy voortbragt hem den gorgel scheurde, vervolgde de monik:

— Niemand durft de straten doorkruisen en een biddend oog ten hemel slaen; want de steenen hooren, zien en verraden, en de zucht der droefheid is een doodsvonnis voor hem aen wiens borst hy ontsnapt! In name van den God van genade worden onze broederen by honderdduizendtallen gedood. Overal ryzen galgen en houtstapels! Hangen, worgen, onthoofden, rabraken, vierendeelen, verbranden, is de dagelyksche bezigheid van Spaenjen's landvoogd. De pynbank is de prediker die onze broederen bekeeren moet!... Het vaderland is in doodstryd. Onze regten zyn onder de voeten van Alba vertrapt; het boek onzer oude vryheden is door de beslissingen des bloedraeds vervangen. Der edelen eedverbond, dat bolwerk van Neêrlands vryheid, is verbroken, deszelfs hoeksteenen zyn tot

puinen verbryzeld en duizende onzer broederen dragen in verre streken hun geloof, hun ongeluk, hunne kunst. —

Hier brak de stem des sprekers op eens af en versmolt in een dof gegil als dit van iemand die den adem in zyne borst voelt versmachten. Met eene stuiptrekkende beving kruiste hy de armen op zyne borst, en doorwandelde eenen tyd het vertrek met lange en verhaeste schreden, terwyl zyn strakke blik vlammen schoot, als wilde hy in het diepstverborgene der toekomst pylen. Eindelyk scheen hy een weinig te bedaren en hy hernam op eenen droefheidsvollen toon :

— Margareta van Parma was wreed, ja; maer heure wreedheid was als de zoetaerdigheid van het onnoozele lam, by de onmenschelykheid van haren opvolger. Nu treurt zy alleen en vernederd op het hof te Brussel. Heur gezag is verydeld, heure magt te niet. Alba gebiedt alleen, en de grooten omringen hem omdat er geschreven staet : « Uwe vorsten zyn afvalligen ende medegezellen der dieven ; een ieder van hen heeft de geschenken lief ende zy jagen de vergeldingen na. » Nergens vinden de geloovigen troost; nergens versterking. De tempels des

Willems-Fonds.

De heeren inteekenaren voor het Willems-Fonds worden verzocht zich te vereenigen, op Zondag 23 dezer, ten 10 ure des voormiddags, in de Vergaderzaal der Maetschappy: De Tael is gansch het Volk (hotel van Kortryk), ten einde tot de benoeming van het definitief Bestuer van gemeld Fonds over te gaen.

Gent, den 19 february 1851.

Mr Snellaert

Heeren zyn verwoest, en de verklikking zweeft door de lucht als eene onzichtbare kwael. De vriend durft de hand zynes vriends niet meer drukken of hem het geheim zynes harten openbaren; de vader vreest zynen zoon en de dochter is voor hare moeder vervaerd.

— Hy die God vreest, vreest noch den dood noch de martelpynen, hernam Norbrecht met vervoering; myn bloed zy tot den laetsten druppel, myn leven tot de laetste ademhaling der heilige zake der waerheid toegewyd. —

Deze woorden oefenden een zonderling uitwerksel op den leeraer. Hy bleef nu voor de jongen Wesenbeke staen en zag hem starrelings in de oogen. Een lach, die tegelyk van medelyden en van twyfel getuigde, zweefde schier onzichtbaer om zynen mond. Norbrecht beefde onwillig onder dien strakken en stralenden blik die in het innigste zyner ziele te dringen scheen; het stilzwygen des gewaenden moniks deed hem zeer, en hy voelde zich van eene zware drukking ontlast wanneer hy deszelfs stem hem hoorde toeroepen:

—Dood en martelpynen zullen u niet vermannen, zegt gy! Dit hoefdet gy niet te zeggen, ik

weet dit. En nogtans ben ik verheugd omdat men my van uwe zending onderrigt heeft. Gy moet naer Brussel om Antwerpen's burgemeester te verlossen, om Van Stralen's wachters om te koopen en hem de poorten van Treurenburch te doen openen. Dit is wel, zeer wel! Het is eene heilige taek; doch gy zyt de man niet dien men met derzelver volbrenging had moeten belasten. —

Norbrecht's gelaet werd purperrood en eene strael van gramschap schitterde in zyne oogen. Hy wilde spreken; zyn geleider liet hem zulks niet toe:

— Ho! denk niet dat ik u met lafheid en en bloedaerdy wil beschuldigen! Neen dit niet! Onverbleekt en zonder beven zult gy de mond van een vuerroer op uwe borst voelen drukken; het zweerd dat dreigend boven uw hoofd hangt, zult gy in zynen val tegenlachen; by de folteringen der pynbank, by het uitrekken uwer ledematen, by het kraken uws gebeenten zult gy gewyde liederen zingen, dit weet ik. En toch... gy zyt geen man! —

De jonge Wesenbeke staerde op den stoutmoedigen spreker met een gram en tergend

oog, dat als een dwaellicht in het duister flikkerde; want het houtvuer was nu verteerd, en slechts nog luttel vonkende kolen verspreidden hier en daer heure spookachtige schemertint. Buiten wies het onweêr immer aen, en op dien stond zelven, drong er eene verblindende bliksemstrael in het vertrek. 's Jongelings wimpers bewogen niet. Statig en met onbevreesde stem, hervatte de schynbare monik:

— Ja zelf Godes bliksem kunt gy tarten, en toch, gy zyt geen man! Gy, die u voor den blik eener vrouw magteloos en ontzenuwd gevoelt; gy die Spaenjen durft vervloeken, en goddeloos voor de vrouwen uit Spaenjen nederknielt; die voor Gonzalez' beulen bestand zyt en aen de wenken van Gonzalez' bespiederinnen gehoorzaemt! —

By dit regtstreeks verwyt steeg de woede des jongelings ten top en verdoofde in zyne borst de diepe eerbied welken hy den spreker toedroeg:

— Prediker, huilde hy, prediker, zwyg! Wat gy zegt is valschheid, wat gy geloofd is leugen! Eene ylhoofdigheid, eene wondkoorts zyn uwe getuigen!

— Zoon, — viel de leeraer in, op eenen wee-

moedigen en dan toch gezagvollen toon,— onzalig is de mensch die zyne daden voor zichzelven niet bekennen durft en over zyne geheime gedachten moet blozen. Wilt gy dat ik u alles verhale, alles wat u sedert den droevigen dag der intrede van Margareta, wedervaren is? Wilt gy dat ik u zegge waerheen gy gegaen zyt wen gy uwen broeder verlaten hebt? Dat ik de woorden herhale welke gy in het steekspel tot eene Spaenjaerdin hebt gesproken? Dat ik u zegge hoe Susannah da Candore u, met slangenkracht, in Ter Siecken heeft vastgekluisterd? Hoe ik ,.... ik zelve hoort gy! den aenval heb verzekerd, opdat de wolven zich onderling verscheuren zouden?.. Wat spreekt gy my van wondkoorts en van ylhoofdigheid! Ik heb uwe wegen ALTOOS bewaekt omdat gy alle onze geheimen kendet, en ik in myne ziel overtuigd was dat uwe goddelooze driften u onwederstaenbaer beheerschten. —

De prediker zweeg eene lange wyl als of hy op Norbrechts antwoord gewacht had; doch deze had zich op eenen stoel laten nederzygen en bedekte zwygend zyn ten gronde geslagenen blik met de palmen zyner handen. De monik 's jongelings neêrslagtigheid ziende, voelde

allengskens zyne vrome verontweerdiging in medelyden verwandelen. Als of hy, echter, in deszelfs moedeloosheid en schaemte behagen geschept had, liet hy nog eenen geruimen tyd verloopen, voor aleer hy hem zachtjens toesprak :

— Norbrecht, myn zoon, gy hebt gezondigd met de waerheid te willen ontkennen ; gy hebt my aen de opregtheid uws gemoeds doen twyfelen; en nogtans was het slechts om my van uwe bekeeringe te overtuigen, om my van uwe betere gevoelens te verzekeren, dat ik u op deze harde beproeving gesteld heb. Waerom hebben ydelheid en hoogmoed de overhand behaeld in uw gemoed? Waerom hebt gy my niet gezegd : « Vader, ik heb gezondigd, ik ben eenen tyd verleid geweest door den duivel en het vleesch, ik ben een zwakke mensch, en hebbe volgens de zwakke menschheid gehandeld; maer nu heeft God my met zyne kastyding gezegend, en in de ziekte mynes lichaems heb ik de gezondheid myner ziele gevonden. » Hadt gy my zoo toegesproken, myn zoon, dan had ik aen uwe zielenkracht geloofd. Ja, hy die zynen hoogmoed overwinnen kan, kan ook de woede der vleeschelyke driften beteugelen....

Uwe bruid, Norbrecht, is eene heldinne! Wat er by de menscheid klein is en wormachtig, vindt geenen toegang tot hare borst. Terwyl gy, in uwe wondkoorts, uwe liefde voor eene Spaenjaerdin uitbrulde, en Annah's naem met smaed en laster overlaedde, terwyl gy haer ongehoord martelde, stond zy als een beschermengel voor uwe sponde; vond zy mannenkracht om uw schandgeheim te bedekken en dwong my zelven tot eenen eed die my tegen uwe zwakheid schier onmagtig maekt.

— ô Ik bemin haer! ik bemin haer uit den grond myns harten, riep de jonker met tranen, ik bemin haer omdat zy groot en rein is!... Om hare vergiffenis heb ik op myne knien gebeden, en op den dag dat ik die verkregen heb, heb ik ook by God genade verworven. Myn boezem was zoo vol van wroeging en naberouw... Ho! vader, waerom hebt gy die oude wonde aengeraekt.

— Omdat ik u tegen uwe eigen broosheid wil wapenen, myn zoon. Gy betrouwt op uwe sterkte en dit betrouwen is een verschrikkelyk gevaer. Gy hebt nooit gelogen. De Spaenjaerdin hebt gy bemind in de waerheid uwer driften en in

de zuiverheid uws harten bemint gy uwe bruid. Maer beter dan u zelven, zyt gy my bekend; geloof my ; uwe driften zyn niet getemd, en verre van het gevaer slechts vindt gy de veiligheid.

— Myn besluit staet vast. Nimmer, nimmer zal ik de Spaensche wederzien.

— En gy zult wel doen, myn zoon. Niet alleen als Spaensche, als eene vyandin van de waerheid, als een werktuig des duivels om u te verderven moet gy haer schuwen; zy is erger nog. Zy is eene bespiedster van Gonzalez; hare liefde tot u was enkel goochelspel, louter schyn, om met onze geheimen bekend te worden. Karel van Mansfelt is haer boelschap.... —

Niet eer had de prediker deze woorden geuit, of de jonker ligtte weder het hoofd met fierheid op, en, eenen sprankelenden blik op zynen geleider slaende, riep hy hem toe met eene stem welke een diep gekwetst gevoel verraedde.

— Geene lastertael, geene leugen is er noodig om my van Susannah te verwyderen; maer weet, prediker, dat zoo er een verrader is, tusschen ons beide, ik, niet zy, dien naem verdien. Myne liefde voor Annah is onuitsprekelyk, oneindig, en nogtans is myn geluk niet volkomen,

omdat ik de Spaensche redeloos, ja, laffelyk verlaten heb. Wie zegt u dat zy nu om my niet weent, zoo als Annah eens geweend heeft?...Zy bespiederin! Zy boelschap van Van Mansfelt! Ah! dit gaet de boosheid der duivelen te boven! —

De gewaende monik trok langzaem een gevouwen papier uit zyne tesch, ontplooide het met bittere kalmte en sprak op eenen tragen en drukkenden toon:

— Zie hier wat Susannah da Candore in haren boezem verborg, op het oogenblik dat Mynheer Norbrecht van Wesenbeke, by zyn eerste bezoek in de abtdy van Sinte-Michiel, in hare kamer trad!

AEN DE EDELE BURGGRAVINNE VAN CANDORE.

« Freule,

» De vyanden van onzen heiligen Godsdienst werken yveriger dan ooit tot het verspreiden van hunne helsche en verdoemelyke kettery. Het is de pligt van allen waren kristen hunne aenslagen te helpen ontdekken, en ieder is op straf van den vreesselyken ban onzer Moeder de

Heilige Kerk, gedwongen denzelven te volbrengen. God verbiedt zelfs hiertoe de middelen niet die in een ander geval oneerlyk zouden schynen. Daerom verzoeke ik u, in name der bedrukte kerk Christi, de liefde van eenen vlaemschen jonker, met name Norbrecht van Wesenbeke, te willen aenmoedigen. Zyn gezin is ons aengeklaegd, als met valsche kettery besmet, en aenzienlyk onder de gedoemde Geuzen.

» Daer het echter niet met dwang maer wel met goedheid is dat wy geloovigen tot het nakomen hunner pligten willen vermanen, ben ik gemagtigd u, als vergeldinge voor uwen yver, uw een aenstaende huwelyk met den hartog van Sierra-Fuoca, voortestellen.

E. Gonzalez. »

Zeggen wat er by het lezen van dezen brief in de ziele van Norbrecht omging, is niet mogelyk. De onlydelykste twyfel vatte hem met hevigheid aen; zyn lichaem rilde, zyne beenen plooiden onder hem, zyne vuisten krimpten stuiptrekkend te samen, zyne hairen rezen te berge, zyne ademhaling werd angstig en moeijelyk. De zuivere en beminnende jongeling was ver-

dwenen. Een stond had alle geloof in hem verbryzeld. De prediker of Susannah had schandelyk met hem gehuicheld. Was de leering aen welke hy geloofde valsch? Was hy maenden lang de speelpop eener bespiedster en eens wellustelings geweest? Hy wist het niet. Hy kon zich by niets bepalen; het was hem als zonk de grond weg onder zyne voeten, als hing hy zonder steun boven eenen onpylbaren afgrond. By elk woord werd zyn angst feller, zyne foltering ondragelyker; zyn hart klopte tot berstens toe. Herhaelde malen poogde hy te spreken, te roepen; doch geen klank wilde er over zyne blauwe lippen..... Op eens stak hy de hand tot den monik uit, greep den brief, sprong in den zadel, en ylde in dolle vaert op het eerste spoor dat zich in het woud voor hem opdeed.

Vreeslyk kletterde de regen op de bladen, flikkerende bliksems doorreten de wolken, en het woud dreunde onder de holle slagen des donders.

Forscher nog klonk de stemme des predikers, en deed Norbrecht yzen :

— Tot wederziens!

—

TE BRUSSEL.

XIII

TE BRUSSEL.

— In der waerheid, ik kan u niet gelooven, Karel. Men heeft my berigt dat hy nog altoos kwynend is, en zyne liefde scheen my zoo innig en zoo diep, dat ik by wylen voor hem een opregt medelyden gevoeld heb.

— En wel iets meer, mogelyk? Anders toch zoudt gy my niet zoo gedurig om nieuws vragen!

— He! he!... Wie weet? Het is voor eene vrouw niet zeer onaengenaem zich als eene godheid aenbeden te zien; en in drift en eerbied

ging die brave jongen u duizendwerf te boven.

— Susannah, gy plaegt my weder; gy vergeet met hoeveel nayver ik u bemin.

— Mag ik niet? Sinds hoe lang heb ik niet vergeten dat de man dien ik lief heb, eens zyne min aen de freule van Fellenberch geboden heeft? —

Deze woorden vielen den jongeling hard; maer hy bedekte onder eenen grimlach den gryns die zyn gelaet bekroop, en, op zyne hielen draeijend, wendde hy zich met eene hupsche beweging tot een vensterraem.

— Het is mooi weder van daeg; het onweêr van gister heeft de lucht verfrischt. Een vriend wacht my. Tot morgen, Susannah! — en hy vatte de hand der freule om er den afscheidkus op te drukken; doch zy klemde dezelve met hare beide palmen en riep lachend:

— Gy handelt niet heusch, Karel; gy maekt misbruik van uwe magt. Een hoogst bitter en onverdiend verwyt doet gy my, en stoort u daerna om een jokkend woord. Kom, kom! maken wy den vrede; ik zou moeten gebelgd zyn; maer met u is het al om niet, gy weet te wel dat gy myn meester zyt.

— Ik ben uw dienaer, Susannah; en indien het u in het minst kan aengenaem wezen, wil ik gaerne myn vriend een weinig laten wachten.

— Goede Karel! sprak het meisje, den jonker eenen zoen op den mond drukkend, en zy wierp zich onachtzaem op eenen rustzetel. — Maer, — vervolgde zy na eene wyl, — maer zeg my toch, om Gods wil, waerom wy van Norbrecht van Wesenbeke geen woord meer hooren?

— Nog! riep de jonker ongeduldig.

— Nu, nu, maek u niet weder toornig; gy kent immers de rede waerom ik hem terug wensch.

— ô Indien ik hopen mogt dat uwe poogingen gelukken konden, dan zou ik zelve hem voor uwe voeten wederbrengen; want hem en de zynen haet ik uit den grond van myn hart; maer zyne lippen zyn vernageld of wel hy heeft u niets te bekennen.

— Dit geloof ik niet. Om alles te weten heeft my niets ontbroken dan tyd.

— Nu toch is het te laet. Hy is regtzinnig tot zyne bruid teruggekeerd. —

De freule sloeg eenen scherpen blik in Karel's oog, en zy moest er de staving zyns gezegden in lezen, daer zy antwoordde:

— Dan toch omdat ik niet daer was! — en een grimlach van gevleide eigenliefde blonk op heur gelaet.

De jongeling liet heure hand los, en wandelde met lange schreden door de zael.

— Ho, mompelde hy halfluid, ho! zy is gelukkig! Tusschen my en Norbrecht kan zy kiezen; en ik...... Oh! die fiere Fellenberch zal myne wraek gevoelen; zy zal leeren wien zy schandelyk verstooten heeft, met smaed heeft weggejaegd!

— Wat zegt gy by u zelven, myn goede? vroeg Susannah.

— Dat er niemand aen uwe betooverende bevalligheid wederstaen kan,— antwoordde Karel met eenen streelenden en verliefden oogslag.

— Smeichelaer! riep het meisje, waerom zyt gy niet altoos zoo zoet en zoo liefelyk? ô Mogt gy eens in ernst gelooven dat ik Norbrecht bemin! —

Eene deur sprong met geweld open.

— Dit woord is eene leugen, eene goddelooze, onbeschäemde leugen! — riep een jongeling, de zael binnenstuivend. — En gy... zyt eene verworpene bespiederin!.... Die man, die dáér,

nevens uwe zyde staet, is uw boelschap! het is een lafaerd, een verachtelyke huichelaer! —

De spraek is onmagtig om het uitwerksel te beschryven dat deze woorden, en nog meer het voorkomen van hem die ze sprak, op Susannah en op van Mansfelt, uitoefenden. De spreker nogtans was niemand dan Norbrecht van Wesenbeke; doch niet den Norbrecht dien zy te voren gekend hadden. Van zyne fynbesnedene en eenigermate verwyfde gelaetstrekken, van zyne roozen wangen, van zyn kozenden blik, van zyne zoete jongelingsstem, bleef geen spoor. Met verscheurde kleederen, met verwarde lokken, en verwilderde oogen stond hy dáér; zyne spraek was dor en rouw, zyn aengezicht afgeteerd, bleek en mat als dit van eenen doode. Hoekachtig en vervaerlyk waren zyne gebaerden, en zelfs van Mansfelt, by den eersten stond van eenen onnoemelyken schrik bevangen, week terug voor branden van Norbrecht's oogen.

Susannah stond onbeweeglyk als door Godes hand geraekt. Zy de ongevoelige, de hartelooze, waende dat de Hemel haer op dit oogenblik voor heur godvergeten leven straffen wilde en de schimme hares bedrogenen minnaers tot wreker

over heure boosheid gemaekt had. Deze inspraek van het bygeloof schokte haer zoo hevig dat zy zich tot het loochenen van hare veinzery geene kracht gevoelde, en door eene openhartige bekentenis derzelve hare vergiffenis wenschte aftesmeeken. Doch heur wil bleef onuitgevoerd; de bangheid harer ziel had hare ledematen versteven, hare tonge verlamd, haren gorgel gesloten. Nogtans klonk elk van Norbrecht's woorden duidelyk in haer oor:

— Heeft men u myne komst geboodschapt, edele burggravin, dat gy aen deze zegt hoe gy my bemint? Denkt gy misschien my langer nog te bedriegen met uwe helsche vonden?.. De tyd uwer bekoringen is uit, hoort gy! het tooverzegel dat my aen u vastknelde, is verbroken! Lang genoeg heb ik u ten spot geweest; lang genoeg ten slave, en uw doodend venyn heeft lang genoeg myn hart doorwreet!.. Ik weet wat uwe zoenen kosten, Mevrouw, aen welken prys uwe omhelzingen veil zyn! ô schandelyk, eerloos hebt gy met my gehandeld! In de klauwen Satan's was ik, terwyl ik voor eenen engel meende te knielen. Dáér!.. kent gy dit papier? kent gy het schryven Gonzalez'? ô Wee my!... Op den dag dat ik de

liefde uit uwe brandende oogen dacht te lezen, was het een brandstapel die er in gloeide! —

Deze lange verwyting van Norbrecht deed op Susannah een ander uitwerksel dan dit welk de spreker verhoopt had. Verre van by dezelve te verstommen, voelde de Spaenjaerdin hare vrees en hare verbaesdheid verdwynen, namate de jonker heviger werd en meer door de woede vervoerd. Haer schrik was uit enkel bygeloof, niet uit beduchtheid voor een werkelyk lyfsgevaer, geboren, en moest dus met het verzwinden harer dwaling bedaren.

Met de geestverkalming, deed zich ook heure natuerlyke inborst weder op. Zy lachte in zichzelve om hare kinderlyke beschroomdheid, en besloot tot hare diepe en behendige veinzery weder toevlucht te nemen, zoohaest de woede van Norbrecht, tot het toppunt gestegen, een weinig dalen zou. Doch niet alleen de jonge Wesenbeke bragt haer in verlegenheid, ook Mansfelt's onstuimig karakter deed haer beven. Deze staerde nu echter met schynbare kalmte op den woedenden jonker, en slechts de bleekheid zyner wangen, by de ligte beving zyner lippen, kon eenigen toorn vermoeden doen.

— Was het om eene eerlooze bespiederin te beschermen, — huilde Norbrecht voort, — was het om eene vrouw zonder ziel, zonder trouw, zonder schaemte van den dood te redden, dat ik my onder de hielen uwer roekelooze soldeniers heb laten vertrappen! Zeg! Was het opdat gy my eenen kerker zoudt, openen dat ik u het leven behouden moest? Ho! huichel niet langer! speel de verwondering niet, noch de verbolgendheid, noch den grootmoed! Hier! hier is uw vonnis, en hier ook myne wraek! Zie dit verachtelyk stuk papier; weet gy wat het is? In myne hand is het een gloeijend yzer waermede ik uw voorhoofd zal brandmerken!... En gy, van Mansfelt, gy ook zyt een verrader, een diepgevallen en verachtelyke mensch! Gy kendet ongetwyfeld de booze verlangens van deze vrouw, wen gy u als middelaer tusschen ons beide gesteld hebt. U ook wacht loon naer werken, en ik dank myne nichte omdat zy u naer weerde heeft behandeld, als zy u als een knecht heeft weggejaegd! —

Van Mansfelt deed eenen stap tot Norbrecht vooruit en hief zyne hand op, om hem in het aengezicht te slaen. Wellicht ook zou hy zulks

gedaen hebben, had een biddende oogslag van Susannah hem in zyn voornemen niet tegengehouden. De freule sprong tusschen beide en sprak :

— ô Ridder Mansfelt, sla geene acht op de woorden van uwen vriend. Gy ziet hoe onbeschaemd men hem heeft bedrogen. Bitterder dan u heeft hy my gehoond, en nogtans voel ik geenen toorn tegen hem; ja, myne liefde blyft even groot, even vurig. De woede die hem vervoerd is onregtveerdig, maer zy is redelyk. Gelooft hy niet aen een helsch bedrog?

— Slange, riep Norbrecht, slange, Satan had uwe stem toen hy Eva deed vallen; maer uwe kunst is onmagtig op myn gemoed. Neen! gy zult my niet andermael verleiden.

— Ridder! —hernam de freule, zich nogmaels tot van Mansfelt wendende, — mag ik u om eene genade bidden? Laet my alleen met uwen vriend; ik wil hem de waerheid bekennen, en morgen drukt gy zyne hand als die van een broeder. —

De jonge krygsman sloeg by deze woorden eenen wraekgierigen blik op van Wesenbeke en ging wellicht een weigerend antwoord geven; doch de smeekende gebaerden van Susannah

deden nogmaels, zoo het scheên, zyn inzicht veranderen. Zich op eens tot haer keerend, sprak hy haer in het oor :

— Die man moet sterven !

— Ga, hy is in onze magt. —

Dit antwoord van de freule werd, even als van Mansfelt's gezegde, zoo stil gesproken dat het door Norbrecht onbemerkt bleef.

Nauwlyks had de ridder het vertrek verlaten of Susannah plaetste zich voor van Wesenbeke en stuerde haren blik regtstreeks en onbeschaemd in zyne oogen. Als onder eenen waren slangenblik werd de jonker onder deszelfs werking duizelig en verblind. De Spaenjaerdin was nu de eerste die het stilzwygen verbrak.

— Die brief van Pater Gonzalez hoort my toe; men heeft my denzelven in Ter Siecken gestolen.

— Hoe, gy durft dit schrift erkennen; gy zegt niet dat het valsch is en nagemaekt? Het hoort haer toe; en de rampzalige bezwykt niet onder de schande !

— Norbrecht, hernam de Spaensche, is het zoo dat ik u na zoo lang een afzyn moest wederzien? Om onze scheiding heb ik getreurd totter

dood, en nu keert gy by my terug niet als ongeduldvolle minnaer; maer als een doodvyand, met den haet in het hart, met de vermaledyding in den mond. Norbrecht, die brief hoort my toe, is aen my geschreven.

— En gy hebt geantwoord?

— Dat ik Gonzalez ten dienste stond! —

De jonge Wesenbeke trad eenen stap achteruit en bleef, als versteend, met open mond en verglaesden blik op het meisje staren. Deze ging voort:

— Ja, Norbrecht, dit gevaer heb ik om u willen loopen. Gy zyt een ketter en ik wist het. Myne zelfsopoffering alleen heeft u tot nu van den kerker, ja, van den brandstapel bevryd. Ik heb gehuicheld, Norbrecht, lang gehuicheld; maer niet jegens u. En myne belooning is hoon en verachting! Hoor my, en oordeel tusschen my en zy die u bedrogen hebben. Gy weet hoeveel bespieders er der Heilige Inquisitie ten dienste staen, en Gonzalez' brief leert u dat uw gezin als kettersch was aengeklaegd. Ik weigerend, had men u met luiken omringd, men had elk uwer voetstappen doen bewaken en uw lot was beslist. Ik wilde u redden, ik wilde het omdat myn

leven door myne liefde aen het uwe verbonden is, en ik verkoor den eenigsten middel dien men my aenbood, ik vernederde my tot eene verfoeijelyke bespiedster, ik toonde my eerzuchtig en geldgierig, ik sprak als konde een huwelyk met den ouden hartog van Sierra-Fuoca, myn vurig verlangen naer hoogeren stand verzadigen; ik zwoer uwe geheimen te putten en die der Inquisitie overteleveren; ik zwoer, en gy leeft... voor my te haten en te vermaledyden! —

De jonge Wesenbeke sprak niet; hy liet zich in eenen zetel nedervallen, en zyn hoofd op beide zyne handpalmen leunend, werd hy aen een ongenoemd lyden ten prooi. De twyfel die by de eerste lezing van Gonzalez brief, in zynen boezem gedaeld was, had zich gedurende de vermattingen zyner dolle nachtreis, in eene verzekering van Susannah's valschheid veranderd, en hoe zeer dit denkbeeld hem ook folterde, had het hem uit de ondraeglykste aller kwellingen, uit de onzekerheid verlost. Nu rees diezelfde twyfel weder op; alles scheen hem duisterder, verwarder dan te voren. Hy twyfelde aen zyn eigen bestaen, aen zyne zinnen, aen zyn geheugen, aen zyn oordeel, aen zynen geest. Lange

zuchten mengden zich in zynen mond met kreten van razerny, biddende galmen met onuitgesproken vloeken. Deze staet duerde lang, en doofde voor het oogenblik alle kracht, allen wil by den jongen edeling uit. Ook, als Susannah, tot hem naderend, zyne hand in de hare greep, stiet hy die niet weg. Zy sprak, en hare stem was weemoedig en tranenvol :

— Myn goede Norbrecht, oh! geloof my, nooit had ik u met myne zelfsopoffering bekend gemaekt; het was my een zoo zalig genoegen voor u in stilte gevaer te loopen; maer de vyanden van ons geluk, zy die ons voor eeuwig hebben willen scheiden, zyn het die myne daden verheerlyken.

— Susannah ! spreekt gy waerheid ?

— Norbrecht ! Norbrecht ! snikte de Spaenjaerdin, gy twyfelt nog!... Word woedend, vervloek my, overlaed my met hoon en smaed! Uwe driften zal ik lyden, zonder klagt, zonder wederspraek lyden; maer uw koele twyfel breekt my het hart.

— ô ! het is een afgrysselyk, een helsch bedrog !

— Ja, helsch en afgrysselyk; maer nu... —

En als of de kracht tot spreken haer ontbrak, drukte zy haren mond op Norbrecht's vingers.

Een wyl verliep in doodsche stilzwygen. Eensklaps hoorde men eenen tragen stap in eene naburige zael. Susannah stond ylings op.

— Norbrecht, sprak zy, ga heen; ik hoor de hartoginne. Spoed u, daer, in myne kamer; in dezen staet, met die verwarde lokken, met die verscheurde kleederen van hopman welke u niet behooren, mag zy u niet zien! Hier zyn wy in de dienstzael. —

De jonker gehoorzaemde werktuiglyk.

Met statige houding en treurig gelaet, trad Margareta van Parma voorby.

—

DE VLOEK.

XIV

DE VLOEK.

's Anderendaegs, by het vallen van den avond, reed Norbrecht van Wesenbeke traegzaem door de donkere straten van Antwerpen. De duisterheid liet niet toe de uitdrukking van zyn gelaet te bespeuren; doch zyne houding verried diepe moedeloosheid, en bange zuchten ontstonden by poozen uit zynen verengden boezem. Ook was het gevoel dat hem op dien stond beheerschte, het meest folterend dat een mensch kan ondergaen: de verachting voor zichzelven. Op groote daden en zuivere liefde droomend, had hy voor twee

dagen met een helder gemoed zyne vaderstad verlaten, en nu keerde hy met een wroegingvol geweten in dezelve terug.

De voorspelling des predikers was vervuld geworden. Norbrecht had zich door de streelingen en de geveinsde liefde der Spaenjaerdin laten verleiden. Aen zynen drift gehoorzamend, had hy haer zelfs een gedeelte van zyn geheim kenbaer gemaekt, en de namen van Treurenburch en van Van Stralen waren hem tusschen de brandende zoenen ontglipt. Wen hy 's morgens nadien zyne zending vervullen wilde, was hy in tyds genoeg voor den kerker gekomen om dén vromen Antwerpenaer, in het midden eener talryke behoede van spaensche krygsknechten, naer het slot Vilvoorden te zien overvoeren. Dit gezicht had hem innig getroffen en den twyfel wederom en knagender dan te voren, in zyn hart ontwaekt. Zonder Susannah vaerwel te zeggen, was hy op den eigen stond uit Brussel naer het Grimbergsche woud getogen, om den prediker zyne zwakheid, zyn verraed te bekennen, en hem tegelyk met deszelfs vergiffenis, om raed en om onderstand te smeeken.

Hetzy echter de gewaende monik van Nor-

brecht's bedryven onderrigt was, hetzy hy enkel aen de inspraek der voorzichtigheid het oor had geleend, vond de jonker in de eenzame hut geen spoor meer van hem tot wien hy gehoopt had zynen laetsten toevlucht te kunnen nemen. Eene wyl lang was hy op derzelver open ingang blyven staren, doch eindelyk had hy, radeloos en wanhopend, zynen weg stedewaerts vervolgd.

Als of een voorgevoel van hetgene hem voorts gebeuren moest in hem opwelde, werd hy, zoo haest hy voor de wooning zyns vaders gekomen was, door eene koude huivering aengegrepen, en driemael sloeg hy de hand aen den yzeren klopper vooraleer hy denzelven met geweld op het aembeeld deed wederbonsen.

De dienstbode die hem opende, wees stilzwygend met den vinger op de deur eener zael. Norbrecht opende dezelve en deinsde, na weinige schreden, met siddering terug by het gezicht van een koud doch schokkend treurtooneel. Hy zag zyn oude vader roerloos als een doode op eenen rustzetel uitgestrekt. 's Mans hoofd rustte zwaer op Annah's schouder, zyn aengezicht was bleek en paers, zyne ledematen hingen los en zwak als van alle veêrkracht ontbloot, en geen adem deed

langer zynen boezem bewegen. Als Magdalena voor de voeten des gestorvenen Zaligmakers, knielde Norbrecht's bruid met benauwde droefheid aen de zyde des onderlings. Zy bevochtigde met warme tranen eene zyner handen welke zy in de hare gekneld hield, en hare blonde lokken zweefden in verwarde strenen over hare blanke schouderen weg. Lauwreys op den rug van den zetel leunend, staerde als versteend, met verglaesden blik in het ruime. Zyne vuisten waren toegeklemd, en een bittere grimlach scheen onuitwischbaer op zyn gelaet gegroefd.

Eenige stonden echter na het binnenkomen van Norbrecht, rees Lauwreys, als uit eenen slaep, uit zyne nadenking op, en liet vluchtig zyne oogen rond het vertrek dwalen, als om zich te verzekeren dat hy van niemand werd afgespied. Dan naderde hy met zachten en heimnisvollen tred tot zynen broeder, vattede hem met stille beweging by de hand, en hem een teeken tot het diepste stilzwygen doende, dwong hy hem tot by den ingang der zale terug te keeren. Daer sprak hy fluisterend, doch op drukkenden toon:

— Norbrecht! Myn arme, myn ongelukkige

broeder , wat hebt gy gedaen ? Oh ! vlied van hier, vlied voor dat vader u ontware ! Uwe plaets is niet langer onder ons. —

Dit zeggende wees hy, met eenen diepen zucht, op den levenloozen grysaerd, en, na een weinig zwygens ging hy voort als of hy op eene ondervraging geantwoord had :

— Wat gy te Brussel verrigt hebt, is ons bekend. Van Stralen's leven, onze veiligheid hebt gy aen de Inquisitie verkocht. —

Norbrecht had by de eerste woorden zyns broeders, de oogen weemoedig ten gronde geslagen en, met eene halfversmachte uitroeping van berouw, op deszelfs zuchten geantwoord; doch hoe innig hy zyne schuld gevoelde, hoe zeer hy zyn zelven ook om zyne zwakheid verachtte, viel hem nu de vernederende optyging van Lauwreys te zwaer. Deze beschuldiging welke hem ten volle met eenen eerloozen en betaelden bespieder gelyk maekte, kon zyn hoogmoed niet verkroppen, en met verbolgendheid herhaelde hy het laetste woord door zynen broeder gesproken : — Verkocht !...

— Spreek stiller, myn broeder, en twisten wy over geene woorden. Vlucht, vlucht spoedig,

eer vader uit zyne bezwymdheid ontwake... Hy zou u vervloeken. Zyne woede is vreeslyk; op dit oogenblik zou uwe tegenwoordigheid die buiten alle palen dryven.

— Verkocht, — herhaelde Norbrecht op vervoerden toon, — verkocht! Dit woord is te bitter! —

De oude Wesenbeke deed eene ligte beweging en hief zachtjens zyn hoofd van Annah's schouder; doch zyne oogen bleven gesloten. Lauwreys voer voort.

— Norbrecht! myn broeder! onttrek u, om Godes wille, aen het onheil dat boven uw hoofd hangt. Vlied spoedig! Vlied verre van hier, tot dat onze smeekingen de woede van onzen vader zullen verdreven hebben! Vlied, nu het nog tyd is. —

Dit zeggende poogde hy nogmaels zynen broeder, met vriendelyke gebaerden, buiten het vertrek te geleiden; maer deze ontwrong zich op eens met eene forsche beweging aen zynen dwang, en riep, terwyl hy verder in de kamer trad:

— Neen, Lauwreys, nooit zal ik u dit woord vergeven!... Verkocht!... —

Annah, in heure bittere droefheid opgetogen, had tot op dit oogenblik niets ontwaert van alles wat er rond haer was omgegaen. Nu, echter door de stem van haren minnaer als door een toover-woord opgewekt, sprong zy ylings regt en liep met gevouwen handen en smeekende gebaerden tot hem :

— Norbrecht, — sprak zy met biddende snikken, — Norbrecht, zoo gy myne zaligheid lief hebt, vlied, vlied zonder toeven! ô Vlied!

— Zegt gy ook niet, — hervatte de jongeling met bitteren gryns, — zegt gy ook niet dat ik myne broederen heb verkocht? —

Terwyl het meisje den jonker met diepe verbazing gadesloeg, was de oude Wesenbeke uit zyne bezwyming ontwaekt; en wellicht hadden de laetste woorden van zynen jongeren zoon zyne mannenkracht in hem teruggeroepen, daer hy, zich eensklaps overeind uit den zetel opregtend, met vasten tred tot zyne kinderen nader kwam. Zyn gelaet was streng en zynen blik fonkelend, wanneer hy tot Norbrecht sprak :

— Geef my rekening van uwe zending. Spreek, wat hebt gy verrigt? —

Deze eenvoudige woorden klonken in 's jon-

gelings oor als de donderende stemme des oppersten Regters. Zyne vervoering bedaerde, hy liet zyn hoofd op zyne borst hellen, sloeg zyn oog ten gronde en scheen in deze ootmoedige houding sprakeloos op zyn vonnis te wachten. De grysaerd voer voort, immer met meerder klem op elk zyner gezegden drukkend:

— Gy zwygt, onweerdige, en gy hebt gelyk van te zwygen. Doch denk niet dat uwe schandelyke bedryven my onbekend zyn, denk niet dat uwe schelmstukken onder eenen sluijer verborgen zyn en bedekt... Gy hebt het hart uws vaders wreedelyk verscheurd; gy hebt uwe bruid onmeêdoogend bedrogen; gy hebt uw land verraden; gy hebt ons allen eerloos aen het bloeddorstige Spaenjen verkocht...

— Vader! vader! riepen Lauwreys en Annah te gelyk, — vader, vergeef hem, vergeef eene dwaling aen uwen zoon!

— Myn zoon! Wie zegt dat die verrader myn zoon is? Hy, de schande mynes bloeds, de moorder van Van Stralen, de bespieder van den bloedraed,... hy myn zoon! — en zich tot Norbrecht wendend, voer hy voort: — Ga heen, lafaerd, ik ken u niet! Uwe tegenwoordigheid vergiftigt de lucht. —

Terwyl de ouderling sprak had Norbrecht zich dieper en dieper gebogen, als of 's mans donderende woorden zyne spierenkracht verbryzelden. Nu rigtte hy zich eensklaps op en sprak stoutelyk :

— Noch uwe verwytingen, noch uwen toorn heb ik verdiend ! Ik ben geen verrader, ik heb niemand verkocht, en zonder myn toedoen is het lot van Van Stralen beslist. Waerom vraegt gy my rekening over hem ? —

De oude Wesenbeke ging eenen stap achteruit en zich tot Norbrecht buigend, riep hy met eene doffe en woedende stem :

— Caïn, wat hebt gy met uwen broeder gedaen ?

— ô Vader, snikte Annah, verstoot hem niet; laet hem niet alleen met zyne wanhoop !

— Denkt gy, — vervolgde de grysaerd, zonder acht te slaen op Annah's bede, — denkt gy de straffe der verraders te ontgaen, gy die mynen naem bezoedeld hebt, myne gryze hairen met smaed overladen ! —

De oogen des sprekers schitterden van gramschap, en als door den galm zyner eigene woorden aengevuerd, scheen zyne woede by elken

stond meer en meer te klimmen. De tranen en de smeekingen van Annah en van zynen onderen zoon waren niet magtig om dezelve te verbidden; zyne gewoone zachtmoedigheid was door de strengste onbarmhartigheid vervangen. Op eens stak hy zyne handen uitgestrekt boven Norbrecht's hoofd en sprak op eenen tragen en ontzettenden toon:

— Wees gevloekt als Caïn, gy die als Caïn gehandeld hebt! Wees gevloekt gy de verrader, de Godverzaker, de broedermoorder! Dat de toorn des Hemels uwe voetstappen verzelle! Wees banneling, zwervend en verlaten op deze aerde! Wees gehaet van uwe bloedvrienden, verstooten van de vreemden, van allen vervolgd! Draeg overal en ten allen tyde de helle met u! De wanhoop woone in uw hart; de merg van uw gebeente verdrooge onder ongenoemde kwalen! Wees gevloekt. —

De wederstand dien Norbrecht in den beginne tegen zynen vader getoond had, was niet uit boozen moedwil geboren: hiertoe was hy nogmaels door zyne gewoonlyke zwakheid en onstandvastigheid van karakter verleid geworden. Wellicht ook had hy op de zachtmoedigheid, op

de toegevendheid van den ouderling gerekend, en gehoopt den twyfel welken hy over Susannah's opregtheid gevoelde, in het gemoed van zynen regter te doen opkiemen. By de schrikkelyke vervloeking welke hem in de ooren dreunde was deze hoop vervloden, en met haer de stondige kracht die hem eenen oogenblik had ondersteund. Zyne trotsche houding verlatende, viel Norbrecht voor zynen vader neder en deszelfs knien omarmende, riep hy met verbrokene stem :

— Vergiffenis! ô Vergiffenis, vader! Straf my, veracht my, maer vervloek my niet! Ja, ik heb uwen toorn verdiend! Ik ben een ellendeling, een verrader; maer, ach! vervloek my niet!.... Vader! vader! ik roep u aen by de gedachtenis van myne moeder... ô! wees uwen zone genadig! —

De grysaerd trad andermael eenen stap achteruit, zyne oogen brandden, zyne lippen beefden en zyne stem galmde als de klaroen van den oordeeldag in de ooren van Norbrecht:

— Vervloekt zy de dag waerop gy ontvangen zyt! vervloekt de dag waerop ik u het eerste mael als vader heb gezoend! vervloekt het melk dat u gelaefd heeft! vervloekt de vreugden die

gy hebt genoten ! en gy, wees voor eeuwig ! eeuwig vervloekt ! —

By deze schrikkelyke woorden, zakte de jongeling ontzield ten gronde, en bleef onbeweeglyk en styf als een lyk voor de voeten zyns vaders uitgestrekt. Annah liet zich op haren bruidegom nederzygen en zoende hem tederlyk terwyl zy hem met onverstaenbare woorden van liefde en van vergiffenis toesprak. Lauwreys ook trachtte met vurige zorg zynen broeder uit dezen staet van vernietiging te doen verryzen; doch hy hoorde, hy zag, hy voelde niets meer, en lang nog bleven hunne poogingen zonder gevolg. Eindelyk regtte Norbrecht zich lam en verslagen, op, en zyn eerste woord was nogmaels eene bede om vergeving. Doch zyn vader was uit de zael verdwenen.

Een weinig later verliet hy zelve, door zynen broeder en zyne bruid ondersteund, met wankelende schreden, de plaets op welke hy de wreedste aller straffen had ondergaen.

—

VERRAED.

XV

VERRAED.

Ettelyke maenden waren er nu verloopen sinds den schrikkelyken dag op welken Norbrecht de vadervloek boven zyn hoofd had hooren donderen. Wat hy ook in den beginne had mogen poogen om den gebelgden ouderling te verbidden was nutteloos gebleven; zyne smeekende brieven waren, ongelezen, met verachting weggeworpen, en op de herhaelde en vurige beden van Lauwreys en van Annah had de oude Wesenbeke met bittere strengheid geantwoord : « Wie spreekt my voor Van Stralen's moordenaer ? »

Norbrecht's gemoedsgesteltenis echter werd van dag tot dag ondraeglyker, en als of de Hemel zich gelast had met den vloek zynes vaders te volbrengen, woonde waerlyk de hel in zyn hart. Waerheen hy ook zyne stappen wenden mogt, tot welken middel hy poogde zynen toevlugt te nemen, vlood immer de ruste verre van hem. Het verledene folterde hem even zeer als de toekomst, en beide waren hem even duister. Soms geloofde hy aen de valschheid van de Spaenjaerdin, was van zyne eigene zwakheid overtuigd, en dan deed hy zich de bitterste verwytingen, sidderde van schrik by de geheugenis van zyn verraed, sloeg zyne toegewrongen vuisten met geweld tegen zyn voorhoofd, sprak de vreesselykste vermaledydingen over zichzelven, en bleef ten lesten afgemat, uitgeput, zinneloos, uren lang in volkomene onbeweeglykheid zitten.

Soms verschenen hem zyne daden onder een ander daglicht. De heimnisvolle prediker dien hy in het woud had ontmoet, was schuld van alle het gebeurde; hy had de spaensche burggravinne schandelyk gelasterd, en het vertrouwen dat Norbrecht haer later getoond had, was slechts eene geringe, eene onvolledige herstelling harer

eere geweest. Hy had haer, wel is waer, wederliefde bewezen, maer welk een jongeling zou koud en ongevoelig blyven by de bekoringen eener beeldschoone vrouw, wier vurige oogappels nog helderder en wellustiger onder tedere liefdetranen schitteren ?....

In dezen toestand van zyn gemoed, kleurde zich alles met blydere verwen voor 's jonkers geest. Hy was vreemd aen van Stralen's dood, zyn vader had hem met onregtveerdige strengheid behandeld; hy erkende zich aen onvoorzichtigheid schuldig, meer niet; en hy zag met vreugde den dag te gemoet op welken hy weder als een geliefkoosde zoon, als een aengebeden bruidegom in de armen zyns vaders en zyner bruid zou mogen rusten. Deze stonden van verkalming echter, op welke zyn hart pynloos en met vrede klopte, mogt hy zelden genieten, en waren doorgaens van korten duer. De minste tegenheid, het ligste denkbeeld was genoeg om zyne blyde droomen te verjagen, en dan verviel hy weder in zyne vorige vertwyfeling. Het scheen hem in die oogenblikken, als was hy een verdoemde aen wien de Eeuwige de onuitsprekelyke vreugden des hemels getoond had, om hem

des te inniger en te wreeder de ongenoemde folterpynen der verworpelingen te doen gevoelen.

Wanneer hy ten leste alle hoop op de vergiffenis zyns vaders had moeten opgeven, was hy by nachte voor het ouderlyke huis gaen knielen, en dáér lang, stilzwygend, met betraende oogen, en een verbroken hart blyven bidden. Voor het heengaen, had hy zyne brandende lippen, als tot een laetst vaerwel op den killen dorpel gedrukt.

Sedert dan was zyn lot rampzalig geweest en had hy zyne dagen in zwervende ellende doorgebragt, zonder ergens een hart te vinden in hetwelk hy het zyne kon uitstorten, eene hand die de zyne in vertrouwlykheid mogt drukken. Dit was hem de afgrysselykste aller kwellingen. Dikwyls reeds was het gedacht zich by Susannah da Candore te begeven, in zynen boezem opgeweld, doch telkens was het aendenken zyner liefderyke bruid deze bekoring komen bevechten en had hem kracht verleend om aen dezelve te wederstaen.

Nogtans was de tyd zyner beproeving nog niet voleind, noch had hy het bitterste uit zynen levenskelk nog niet gedronken.

Op het einde des winters had zyn rustelooze

geest hem naer Brussel gedreven, en by eenen helderen avond stond hy daer, in zynen mantel gewikkeld, tegen de leuning eener brugge waeronder nog de half vervrozene wateren der Senne wegspoelden. Hy staerde gedachtevol op den vloed en luisterde op het kraken der brekende ysschollen, als of hy in die verwarde en pynlyke klanken iets ontwaerde dat met de stemming van zyn gemoed overeenkwam, wen hy op eens uit zyne bespiegeling getrokken werd, door de stem eener oude vrouw die hem, na zynen naem gevraegd te hebben, een briefken overhandigde en stondig verdween.

Eenige dagen later wandelde hy, by het avondvallen, met Susannah da Candore, door de enge en bergachtige straten van Brussel. De freule leunde met vriendelyke drukking op zynen arm, doch telkens dat beide onder het waggelend lampje van een Lieve-Vrouwenbeeld doorgingen, kon men bemerken dat 's meisjes minnelonken slechts met eenen bekommerden blik beantwoord werden. Op weinige stappen afstand volgden van Mansfelt en een spaensch edelman. Deze zei:

— Het nieuws is dus stellig? Beide zyn in de

handen onzer vrienden. Jammer slechts dat het aen voldoende bewyzen ontbreekt !

— Een weinig geduld ! — hernam de jonge ridder met eenen kwaedvoorspellenden grimlach , Susannah zal ons die verschaffen.

— Gy hebt my op eene vrolyke bruiloft genoodigd !

— Niet waer ? —

En de twee jonkers vervolgden stilzwygend hunnen weg. Van tyd tot tyde slechts wierpen zy eenen spottenden blik op het gelievenpaer dat voor hen heenwandelde , en zich fluisterend toesprak :

— Ja , myn Norbrecht , de dag van heden is een gezegende dag voor my. Maenden lang heb ik er zoo vuriglyk en zoo nutteloos naer getracht , dat ik nauwlyks aen myn geluk gelooven zou , zoo ik myne hand in de uwe niet voelde gloeijen. Maer waerom blyft gy zoo koel en zoo droefgeestig, myn vriend ? Waerom schittert uw oog niet als het myne van vreugde ?.. Is het met tegenzin dat gy my zalig maekt. —

Norbrecht's lippen bewogen niet. Met een weemoedig oog zag hy neder op het meisje dat, met nog streelender toonen, met nog verleidender gebaerden , hare rede vervolgde :

— Een zucht tot wederwoord, Norbrecht, en meer niet! Deze lauwheid heb ik immers aen u toch niet verdiend? Ik weet, want gy hebt het my gezegd, dat gy ongelukkig zyt; ik voel hoe smartelyk het is van de zynen gescheiden te zyn; maer, spreek, is uw hart dan zoo vol van het aendenken uws vaders en uws broeders, dat er voor my geene plaets meer in overblyft?

— Susannah, — sprak de jonker met heeschen gorgel, — Susannah, vergeef my myne zwaermoedigheid; zy is geene ondankbaerheid jegens u... Ellendig, zwervend, van allen verlaten was ik wanneer gy my tot u hebt geroepen, wanneer gy my uwe hand geboden hebt, en my weder als minnaer hebt gezoend. Gy de schoone, de aengebedene, de trotsche, gy hebt u aen my, armen en verkwynenden jongeling, geschonken; binnen luttel stonden zult gy my voor eeuwig toebehooren... Ho! dit vergeet ik niet, myn hart roept het luide... en nogtans...

— Spreek, myn beminde, spreek; stort uw leed in mynen boezem; myne liefde zal my vernuftig maken om vertroostingen voor uwe smarten te vinden. —

Hoe zoet en bekoorlyk ook de woorden waren

welke de spaensche freule tot den vlaemschen edeling sprak, en hoe erkentelyk hy ook op dezelve gepoogd had te antwoorden, vond hy echter in den galm harer stem, iets spottends en iets geheims dat hem met eene onuitlegbare vrees beving. Dezen staet van onwillige wantrouw verweet hy zichzelven, en om er zich van te verlossen liet hy geene pooging onbeproefd. Hy beschuldige zich van ondankbaerheid, hy deed zich de vraeg welk een belang toch de burggravin zou kunnen aensporen om het goochelspel met hem tot de onmenschelykheid te dryven; waerom zy hem, arm en verstooten, tot haer zou roepen enkel om met zyne ellende te spotten, om hem in zyne rampzaligheid te beleedigen? En niettemin kon hy zich niet meester maken van het gevoelen van vervreemding, van terugstooting zelfs, dat hy in Susannah's tegenwoordigheid ontwaerde. Elk heurer woorden, heurer bewegingen, heurer liefdeblikken deed hem zeer. Zyne longen waren benauwd, zyn brein verdoofd en het scheen hem als hing er voor zyne oogen een nevelsluijer die de ware vormen van alles wat hem omringde onder eenen valschen omtrek ontstool. Soms geloofde hy zich

ten prooi aen eene helsche toovery en dan vroeg hy of hetgene hem wedervaerde geen zinbedrog, geen lauter spel zyner inbeelding was. Weleens, ja, kwam hem het gedacht te binnen dat de geest der duisternissen de gedaente zyner vorige minnares had aengenomen om hem nog dieper op het pad der verderving te leiden; en dit denkbeeld deed hem yzen, daer het bygeloof aen dit tydstip eigen, zich sedert den vloek zynes vaders, tot den hoogsten graed in hem ontwikkeld had.

Ditmael antwoorde hy ook niet onmiddelyk op Susannah's woorden. Na eenige stappen sprakeloos en met nedergebogen schedel gedaen te hebben, vroeg hy op eens als of hy hare bede om vertrouwen vergeten was:

— Zyn wy nog verre van de kapel?

— Neen, myn vriend, nog weinige straten.

— Kom spoeden wy ons; ik heb haest: elk oogenblik vertoevens schynt my eene eeuwigheid.

— Is uwe liefde zoo vurig, zoo ongeduldig, Norbrecht? hervatte de jonkvrouw lachend, — of vreest gy, — ging zy voort met snydende scherts, — of vreest gy dat ik in myne voornemens wankele?

— ô Neen deze vrees heb ik niet! viel Norbrecht in; maer luister, Susannah, — en de jongeling boog zich tot by haer oor, — by elken stap dien ik nader treed, voel ik mynen boezem benauwen en sombere denkbeelden van onheil en van wanhoop in mynen geest opstygen. Myne beenen worden loodzwaer; het is my als of eene magtige hand my terugduwde, als of eene stemme van boven my toeriep: Keer terug! keer terug! —

Het meisje verbleekte eensklaps; zy sloeg Norbrecht met eenen bangen oogslag gade, en zyne hand met razerny in de hare klemmend, stapte zy voort met verhaesten tred.

— ô Geliefde, — vervolgde de jongeling met eenen pynlyken zucht, — ô geliefde! gy hebt veel van my gevergd! Geen vyandig oog ten minste zal ons bespieden, geen verraderlyk oor onze woorden afluisteren?.. Weet gy wat het zegt eene afzwering? eene verloochening van zyn verleden, van zyn geloof, van zyne ziel; eene eeuwige, eeuwige scheiding van de zynen!.. ô Susannah! spreek, weet gy wat het zegt.... een vadervloek?...

— Kom, Norbrecht, kom spoeden wy ons; de priester wacht! —

By deze woorden, versnelde nogmaels de Spaenjaerdin heuren haestigen tred, en na luttel oogenblikken stonden beide, nu door van Mansfelt en den spaenschen edeling vervoegd, voor de poort eener afgelegene kapel. Het meisje trok eenen sleutel uit haren boezem en opende dezelve.

De eenige beuk van dit gebouw was ledig, doch een aental wassen flambeeuwen fonkelden op het nederig altaer, voor welk eenige priesters in godvruchtigen stand nederknielden. Hy die onder hen de eerste plaets te bekleeden scheen, was in ryke kerkgewaden uitgedost; eene prachtige koorkap bedekte tegelyk eenen kostbaren stool,en een sneeuwwit albakleed met fyngewerkte kanten omzet. Trouwens, eene omstandigheid welke nog meer dan zyn kostbaer gewaed, toedroeg om het oog op dezen man te trekken, was dat hy in stede van myter, zoo als het by die plechtigheid vereischt wordt, slechts eene zwarte monikskap op het hoofd droeg en onder dezelve zyn aengezicht verborgen hield.

Weinige stonden na het binnentreden van Norbrecht, naderde die priester met plechtigen tred tot den ingang der koor buiten dewelke de

jongeling op beide knien gezeten was; en deze zachtjens terugstootende, sprak hy hem toe:

— Mensch, wat komt gy hier zoeken?

— Het geloof. —

En de priester las beurtelings met trage en heldere stem de twaelf artikelen des Roomschen geloofs, op welke de jonker telkens het voorgeschreven antwoord gaf.

De geestelyke legde nu zyne linker hand in Norbrecht's regter, en geleide hem tot by het altaer, voor hetwelk hy hem nogmaels in ootmoedige houding knielen deed, en hem letterlyk zyne eerste ondervragingen herhaelde. Dan ging hy voort:

— Norbrecht van Wesenbeke, erkent gy u, sinds uwe kindsche dagen, schuldig aen de verfoeilyke zonde van kettery?

— Ja, eerweerde.

— Hebt gy berouw over uwen wederstand aen de voorschryvingen der heilige Roomsche Kerk?

— Ik heb berouw.

— Wenscht gy uit ganscher hart in den schoot onzer Moeder de heilige Roomsche Katholyke en Apostelyke Kerk terug te keeren?

— Dit wensch ik. —

De geestelyke las eenige gebeden over den bekeerende, en vervolgde:

— Belooft gy, Norbrecht van Wesenbeke, te gelooven wat de heilige Kerk gelooft, te verwerpen wat zy verwerpt, te verdoemen wat zy verdoemt?

— Ik beloof het.

— Haet gy de ketters en allen die hun aenhangen of bystaen.

— Ik haet hen, — antwoorde Norbrecht; doch op het oogenblik dat hy deze woorden uitsprak, steeg de beeldtenis zyns vaders en die zyner Annah in zyn geheugen op, en hy liet zich schier gevoelloos op de trappen des altaers nederstorten.

De priester gedroeg zich als of hy de aendoening van den boetende niet ontwaerd had, en las met koelbloedigheid het laetste gebed dat tot het voltooijen dezer plegtigheid gevergd werd. Dan maekte hy het teeken des heiligen Kruises, over Norbrecht, en hem met de regter hand opligtende, sprak hy:

— Sta op, myn zoon, gy zyt met de Kerk verzoend! —

De jonker rees op. Zyn gelaet was helderder. Met eenen streelenden lach en eenen verliefden oogslag, trad hy tot de spaensche freule en fluisterde haer met zoete vreugde in het oor:

— ô Heb dank, myne lieve; heb dank, myn engel, voor alles wat uwe liefde u heeft ingeboezemd. De laetste woorden door den priester gesproken, hebben alle de sombere denkbeelden die my kwelden, uit mynen geest verjaegd. Myn hart klopt nu rustig en myn boezem zwelt op van vreugde... ô Susannah! nog eenige stonden en gy zyt de myne,... de myne voor altoos! —

De freule antwoordde niet. Norbrecht vatte haer by de hand, geleidde haer met zachten dwang tot voor het altaer en zich tot den priester wendend, riep hy:

— ô Vader, ik heb u nog eene bede te doen. Zie hier myne verloofde. Spreek den goddelyken zegen over ons beide, en ik zal u ook myn tydelyk geluk verschuldigd zyn! Ik... —

Norbrecht's hairen rezen van schrik te berge by het schouwspel dat zich op eens voor zyn oog opdeed; zyne ziel werd met eene ongekende bangheid bevangen, zyne ledematen beefden, koude zweetdruppelen kwamen zyn

voorhoofd bedekken en zyne tong hing verlamd onder zyn gehemelt.

Zyne laetste bede was nog niet geëindigd, wanneer de geestelyke die zyne afzwering ontvangen had, op eens de monikskap afrukkende, hem het wreed en onverbiddelyke gelaet des Hoofd-Inquisiteurs had laten herkennen. Eene menigte spaensche soldaten achter het altaer verborgen, hadden zich op den zelfden stond vertoond en in gelyke rangen naest Gonzales geschaerd. Ook Susannah was van 's jongelings zyde verdwenen.

De geloofsonderzoeker sprak :

— Gy, Norbrecht van Wesenbeke, zyt met de Kerk verzoend, doch niet met uwen wereldlyken regter! Aen den brandstapel zyt gy ontkomen, maer het zweerd wacht op u en het uer uwer dood is aenstaende...... Beschuldigd met de grootste schelmstukken welke een mensch kan begaen, met kettery en hoogverraed, liggen uw vader en uw broeder in Antwerpen gekerkerd. De bewyzen onthraken om hen tot den brandstapel te veroordeelen. Gy, gy hebt ons die gegeven. Gy hebt aen onze getrouwe zuster de burggravinne van Gandore, uwe zending bekend gemaekt om den verrader Van

Stralen te verlossen, en heden hebt gy uw, *van uwe kindsche dagen af*, schuldig aen kettery erkend.... Gy beeft en siddert nu; gy ziet dat het oog des Almagtigen over de zynen waekt.... Luister en beslis! Een middel blyft er u, om u zelven van den dood, de uwen van de vlammen te redden. Men zal u naer Antwerpen geleiden. Poog daer uw vader en uw broeder tot de bekentenis van hun verraed, tot de openbare herroeping hunner dwalingen te bewilligen, en dan, ik beloof het u onder heiligen eede, dan daelt nog de genade des konings over u! —

Gedurende deze aenspraek van den Dominikaner monik, was Norbrecht's eerste verslagenheid een weinig bedaerd, en de schrik was in zyn hart door de verontweerdiging en de woede vervangen. Zooveel boosheid, zooveel lafheid, zooveel huichelary, kon hy niet bevroeden, en het gedacht op bloedige wraek was het eerste dat in zynen boezem opsteeg. Weldra echter bevatte hy dat zulks hem onmogelyk was, daer hy, langs alle zyden met spaensche soldaten omringd, by de ligste beweging overmand moest worden. Hy kon zich, ja, met woorden, met

vervloekingen wreken ; maer wat baetten hem vervloekingen en ydele woorden? Was hy daerenboven niet de schuldigste, de eerlooste van allen? Had hy niet zynen vader, zyn land verraden, had hy niet laffelyk en zonder overtuiging zynen godsdienst verloochend?

Deze nadenkingen deed de jonge Wesenbeke op minder tyds dan wy noodig hebben om dezelve te verhalen, en ze bragten hem spoedig tot de uiterste wanhoop. Eene wyl stond hy reeds met gebukten hoofde in de houding van eenen veroordeelde die zyner schuld bewust is, wen hy eensklaps het hoofd opligtend, met eenen onuitspreekbaren grimlach tot den geloofsonderzoeker zei :

— Dat men my tot mynen vader geleide ! —

Van Mansfelt zag met verachting op den bleeken Norbrecht neder, en sprak tot Susannah :

— De lafaerd ! hy is bang van den dood. —

De freule grimlachte terwyl de spaensche krygsknechten het slagtoffer heurer valschheid tot den kerker heenvoerden, en zy wierp op Gonzales eenen ondervragenden blik, welke door dezen met eene sombere hoofdbuiging beantwooord werd.

Karel van Mansfelt sprak met halfluide stem tot den spaenschen eêlman :

— Een meisje heeft my gehoond, Lorenzo; doch de smaed dien zy my aendeed wordt nu driedubbel in het bloed van de haren uitgewischt. Ook onder onzen kouden hemel weet men zich met woeker te wreken. —

Eenen stond later heerschte de nachtlyke stilte weder in de kapel, en niemand zou gezegd hebben dat die wooning Gods, zoo even door de vuigste driften des menschen ontheiligd was.

—

DE BRANDSTAPEL.

XVI

DE BRANDSTAPEL.

De kimmende morgen verpurperde met zyn flauwe schemerlicht de gryze daken der stad Antwerpen, doch geen wandelaer betrad nog derzelver duistere en hobbelige straten, en de rust der nog slapende burgers werd slechts bywylen gestoord door het eentoonig gezang des kleppermans, die de eerste stralen der zon met blydschap, en als de voorboden van het einde zyner nachtwaek, begroette.

Een enkel jongeling met eenen zwaren mantel omhuld, zat op dien stond ter puijen van

het stadhuis. Zyne houding was roerloos en de teekens van eene innige doch bittere voldoening waren zichtbaer op zyn gelaet. Van tyd tot tyd wierp hy eenen blik ten hoogen om de snelle vlucht der reusachtige wolken gade te slaen en telkens dat heure breede schaduwe op den gezichteinder henengleed, verkreeg zyne uitdrukking ook iets duisters en neveligs als of hy den kriekenden dag met angstige wantrouw had te gemoet gezien. Dit echter duerde niet langer dan de vaert eener wolk over de daken der stad, en 's joneglings wezen verhelderde zoohaest hy zyn oog van den hemel wendde om het met gretige strakheid op het plein der Groote-Markt te doen peilen.

Nogtans was het een vreesselyk, een afschuwlyk werk dat daer verrigt werd. Een zestal mannen, door het roode fakkelvuer bestraeld, arbeidden stilzwygend en langzaem aen het vormen eener houtmyt, en schenen van verre als zoo vele schaduwbeelden die men in eenen akeligen droom zou zien rondwandelen. Weldra, trouwens, steeg de zon hooger aen den trans en liet toe het werk en de werkers met meerder nauwkeurigheid te beschouwen.

Deze waren menschen die, zoo men hunne kleeding en gebaerden mogt te rade gaen, aen de laegste klassen der bevolking moesten behooren, en noch hunne woeste aengezichten, waer de vernedering en de lydelyke gehoorzaemheid op te lezen stond, noch de wreede en gevoellooze scherts hunner halfgesprokene woorden, deden deze gissing te niet. Hy die onder hen de gebieder scheen, maekte alleen, zoowel door het zonderlinge zyner kleedy als door het ernstige en statige van zyn voorkomen, eene sprekende uitzondering op deze algemeene verlaging. Hy droeg eene half roode, half zwarte wambas met eene wyde kap voorzien, en zyne gitzwarte hairlokken vermengden zich dermate met eenen ruigen baerd, dat ze zyne brandende oogen alleen onder een gedeelte van zyn voorhoofd zichtbaer lieten. Slechts met eenen der werkers scheen hy bekend. Deze diende hem ten tolk zyner bevelen by de overigen; doch het was blykbaer dat ook diens gemeenzaemheid hem lastig viel en hy ze veel meer gedwongen verdroeg, dan vrywillig toeliet.

— He, Petrus, — sprak een der arbeiders in zyne vingers ademend, — vindt gy niet dat het dezen morgen verduiveld koud is.

— Of het koud is !

— Zwygt maer, jongens, riep een derde, — gy zult u straks kunnen verwarmen, als ge lust hebt.

— Wel bedankt, hervatte Petrus, — maer zulke vuerkens zyn wat heet voor myne knoken !

— En zeggen, hernam de tweede spreker, — dat er gekken zyn die zich liever laten braden dan een kruisken te maken ! —

Terwyl deze woorden met halfluide stem tusschen de arbeiders gewisseld werden, was de tweede pael op den houtstapel vastgeklonken. Het gesprek nogtans had eene zichtbare walging by den zwarthairigen gebieder doen ontstaen en deze had zich, door zynen helper gevolgd, op eenen zekeren afstand begeven, als om het werk in gansch deszelfs omvang te bezichtigen, maer in der waerheid om in zyne mymering, door de domme scherts zyner makkers niet gestoord te worden.

Nauwlyks was hy verwyderd of het gesprek nam eenen anderen toon.

— Wy leven in aerdige tyden, zei Petrus ; — alle dagen andere Heeren en andere wetten. Toen wy eergisteren het schavot maekten kwam Spelleken ons moed geven en Cosyncken sloeg

zelf de hand aen 't werk. Nu zit een Spaenjaerd ons aftekyken en de knecht van den beul komt den baes spelen. Maer zeg eens, Koben, waerby komt het dat uw vriend Klaes Debinder zoo wel staet met dien nieuwen ketterbrader ?

— Daer weet ik juist zoo veel af als gy. My dunkt wel dat ik den kerel ergens nog eens gezien heb; maer ik weet hem niet meer te huis te brengen... Wacht ! wacht ! nu geheugt het my... Ja ! Luistert eens als hy weêrkeert of hy geen mechelsch spreekt !

— En dan ? vroeg Petrus.

— Dan ! dan !.. dan is het de Mechelaer.

— By God ! hernam een arbeider, — dat is wonderbaer ! Ik verwed een' pint snaps tegen een uperken seef of varkensleuvensch dat Koben het ambacht van waerzegger aen 't leeren is.

— In dit geval, riep Petrus, — verschynt hy ongetwyfeld morgen als rederyker op *dit* tooneel ; — en hy klopte lachend met den handpalm op de planken van het brandschavot, — maer ik geloof dat gy het mis hebt. Koben had niet uit gesproken. Nu wie is dan die Mechelaer die mechelsch spreekt ? — voer hy voort zich tot zynen makker wendend.

— Spuit tot morgen als het u lusten mag, verduiveld galgenaes; maer al het hier uit de Nieuwstad zal in sterk water veranderen, eer gy nog iets van my zult weten. — En met dit antwoord hernam de verstoorde kerel stilzwygend zyne bezigheid.

— Alles is zonderling van daeg, — sprak Petrus tot de twee overige werkers, — Koben die zwygt, Cosyncken die niet omziet, Spelleken die wegblyft en twee vreemde gezichten om ons te bewaken! 't Is vrolyk!

— En het zonderlingste vergeet gy nog, hervatte een derde; — wie heeft het ooit geweten dat er iemand vrywillig kwam dansen dáér waer Cosyncken op de pypen blaest.

— Gelooft gy ook aen dit vertelsel, — zegde Petrus lachend.

— Wat, vertelsel! 't Is een' waerachtig' historie; de steenwarer zelf heeft ze my gisteren verteld, en hy had maer van één ding spyt, te weten dat meester Segher gebannen is, want anders, zei hy, had die er zeker een schoon liêken op gedicht.

— Genoeg gesnapt daer boven, — riep eene stem, — aen 't werk, en ras! Het is reeds volle dag en de gevonnisten wachten.

— Met ongeduld, geloof ik, — mompelde Petrus, doch deze woorden werden verdoofd door de stemmen zyner makkers die een gehoorzamend antwoord lieten hooren.

De man die gesproken had was de beul. Hy wendde zich na een weinig vertoevens tot zynen plaetsvervanger en trad met hem in een gesprek gedurende hetwelk Klaes Debinder de overige arbeiders op den brandstapel vervoegde.

De woorden welke er tusschen beide mannen gesproken werden, zullen wy hier niet nederschryven, daer wy voor het oogenblik den lezer elders hoeven te geleiden.

Ieder die een weinig, ja zelfs maer oppervlakkig, met de oudheden der stad Antwerpen bekend is, heeft ongetwyfeld van het Steen hooren gewagen. Deels in romanschen, deels in lateren styl gebouwd, is echter dit logge en sombere gesticht een der oudste van de groote handelstad, en diende wellicht in de vroegste tyden om het burcht tegen allen aenval langs den waterkant te beveiligen. Later, wen het burcht zich langs alle zyden uitbreidende, tot eene groote en volkryke stad vervormde, kreeg dit kasteel eene andere bestemming en werd tot eene gevangenis herschapen.

Hiertoe was het dan ook allezins geschikt. Van zyde der stad verhieven zich de gryze muren van deszelfs ontzachelyke wachttorens, welker enge en dungezaeide kykgaten, duchtig met yzeren staven overspard, den voorbyganger de vrees in het hart joegen. Van den kant der Schelde, die het vruchteloos met hare woeste baren bestormde, bood het een voorkomen aen, dat, gewisser nog dan het andere, de yzing in de kloekste borsten wekken moest. Statige muren rezen daer uit de barnende golven en schenen uit de verte als eene style en gevaerlyke rots door de zeevaerders vervloekt en verlaten. De weinige vensters die op de Schelde uitzicht gaven, dienden veeleer tot het aenduiden der bestemming van het slot, dan tot nut van deszelfs onzalige bewoonders, daer die niet alleen in de ongehoorde breedte der wanden uitgehouwen, maer nog met driedubbele, armdikke traliën gesloten, het lieve licht des hemels slechts met karigheid en, als 't ware, uit bespotting tot de arme gevangenen komen lieten.

De zalen of cellen waermede deze vensters in verband stonden, waren nogtans als zoo vele lustverblyven, indien men dezelve met de onder-

aerdsche vertrekken van den folterwoon in vergelyking bragt. Hier was noch licht noch lucht. Lage gewelven waer het ziltige water van nederdroop en een vochtige grond waer de voeten aen vastkleefden was alles wat er den gevangene gegund werd; gelukkig nog zoo hy zyne stramme leden op een weinig rottend strooi mogt uitstrekken en zoo een windgat de smachtlucht die zyne longen verstikte, van tyd tot tyde ververschen kwam.

Meest alle deze vertrekken zyn ontsnapt aen het lot dat de buitenmuren des gestichts aen de onkunde en den geest van nyverheid onzer dagen te danken hebben, en blyven den naneef van de woeste regtspleging onzer voorvaderen getuigen. In alle ook ryst meestal een houten pyler met vyf korte ketenen beslagen, aen welker vlottend einde een zware sluitring gehecht is. In deze knelde men den nek, de polsen en de knoesels der gedoemden, en menigeen bragt lange jaren in zulke boeijen, in eenen half hangenden, half staenden toestand door.

Onder deze verblyven van vloek en wanhoop, is er een ander dat, nog akeliger, nog ysselyker dan de overige, zelfs ten huidigen dage

den nieuwsgierigen bezoeker een gevoel van angst en boezemklemming ontwaren doet, zoo innig en zoo schielyk dat het door geene uitdrukking der menschelyke tale kan worden afgeschilderd. De eenige toegang tot dien kerker is eene ronde opening welke in den vloer van een der duisterste holen is uitgehakt en waerdoor men zich langs eene koorde moet laten afglyden. Hier ligt den vloer onder den vloed der Schelde, en men hoorde er steeds in vorige tyden, het treurig geklots der wateren boven zyn hoofd. Men beweert zelfs dat er eene kraen bestond die men van tyd tot tyd opendraeide om de gevangenen te dwingen zich boven 's menschen krachten door het waterpompen te vermatten of zich door de instortende golven te laten versmachten.

Drie pylers, gelyk aen die wy boven beschreven hebben, staen op eenigen afstand van elkander, in dien afschuwlyken kuil, welke, in de XVIe eeuw, tot gevang aen de veroordeelden voor kettery of hoogverraed bestemd was.

Doch keeren wy tot ons verhael terug! Aen elken dezer pylers was er een mensch vastgeklonken. Zooveel men by het doodsche licht van een

smeulend lampje gissen kon, was het een ouderling met twee jongere mannen. De steenwarer had hen zoo even bezocht, aen elken pyler een korfken gehangen, en het smeulend lampje in hun midden geplaetst. Hierna was hy spoedig verdwenen en, na de ladderkoorde tot zich te hebben getrokken, had hy den ingang van het hol weder dichtgeloken. Weinig tyds verliep er of de oudste dier ellendigen sprak tot zyne lotgenoten met eene stem welker blyde klanken, noch met zyne woorden noch met het somber smartverblyf in hetwelk zy wedergalmden in overeenkomst was :

— Myne kinderen, zyt gy bereid om voor den regterstoel des Eeuwigen te verschynen ?

— Ja, vader, — antwoordde hierop de gevangene die het digste by den spreker was ; — niet in zyne regtveerdigheid, maer in zyne genade durf ik myne hoop stellen. Doch wellicht wordt ons nog het geluk der marteldood ontzegd.

— Lauwreys, hernam de grysaerd, — wat ligt er in het korfken dat aen uwe zyde hangt ?

— In het korfken, vader, ligt brood, vleesch en wyn.

— De laetste spys der veroordeelden ! — riep

de grysaerd met blydschap uit; — nog een dronk, myne kinderen, en de bittere alsemkelk der vervolging is tot den bodem geledigd! nog een stap en het doornenpad is ten einde!... Een dankgebed, kinderen; een dankgebed tot Hem die zyne dienaren loont! —

By deze woorden klonk er eensklaps een angstvol gehuil door den kerker, en de derde gevangene liet zich schier magteloos in zyne boeijen nederhangen. Zyn gelaet droeg het kenmerk der uiterste boezemsmart en zyn oog staerde op zyne makkers met onuitsprekelyke wanhoop.

— Wat beduidt dit gekerm, — sprak de grysaerd op ontzettenden toon, — zyn er laffen onder ons? Zyn er onder ons, mannen die voor de vrouwen wyken in godvrucht en heldenmoed? Spreek, Norbrecht, wat moet ik gelooven?

— Norbrecht! — riep de jongeling, — Norbrecht! Ja zoo noemt gy my! En hoe zal God my dan noemen! Ik ben zyn kind niet meer, ik ben uw kind niet meer! Een verworpeling ben ik! een verdoemde, een brandstok der helle... Ik heb u beide verraden! Hem verloochend, u verkocht! Wat spreekt gy van bidden! Waerom zou ik

dat?... ik die voor eeuwig gevloekt en verdoemd ben!... Bidden met den mond die Hem gelasterd heeft!... Hoort gy het kletteren myner ketens niet, en het geknars myner tanden?... Ha! zoo zal ik by den Satan ook zyn. Daer zullen gloeijende banden my omknellen, daer zal ik vloeken en knarsetanden!... Bidden! bidden!... Ziet gy dan niet dat de Satan aen myne zyde staet?... Deze kuil is voor my niet duister... de oogen des vyands branden spottend in de myne en gryn-zend wyst hy my naer de diepte!... Ha! vloek op my! eeuwige vloek!... Ja, gy zelf hebt het eens gezegd..., toen was ik een verdwaelde. Nu kunt gy dat woord niet meer terug nemen! Nu ben ik een verrader, een Godverzaker, een aerts-schelm als Judas! Ho! zoo myn halsband sluiten wou, zoo myne handen niet geboeid waren! ik zou my verworgen als hy! myne ingewanden uit myne borst rukken... Ha!... die vloek!

— Broeder, — riep Lauwreys, — ô broeder, geef geen gehoor aen den roep der wanhoop!

— Myn zoon, — hernam de vader tot in het diepste zyner ziele bewogen, — myn lieve, myn beminde zoon; sluit uwe ooren voor de inspraek des Satans. God heeft mynen vloek niet gehoord,

neen! of hy heeft my dien als eene zonde aengerekend. Ik ben de schuld uwer misdaden; ik heb u in mynen toorn veroordeeld!.. Uwe wanhoop is zinneloos; maer... het is God die my, om dit verbreken, straft! —

De woorden des ouden Wesenbeeks hadden een ander uitwerksel, dan dat welk men natuerlyk van dezelve verwachten mogt. De wanhoop des jongelings ging schier tot de razerny over, en schuimbekkende, huilde hy tusschen onverstaenbare kreten :

— Geene vertroosting, geen medelyden, geene barmhartigheid voor my!... Waerom spreekt gy my van genade, zeg! Vond Judas genade; vonden Dathan en Abiron genade? Waerom ik dan?... een Godverrader!... Maer ben ik dan niets meer! ben ik ook geen vadermoorder!... Als Judas kan ik nu niet sterven! maer op den brandstapel zal ik mynen boezem openryten en myn ingewand den beul in het aenzicht werpen. Dat, ja, moet myne dood zyn... Zingt liederen en psalmen, gy regtveerdigen! maer ik, ik mag zingen noch bidden; myne ziel is in het bezit van den Satan!

— Kind! myn duerbaer kind, — riep de oude Wesenbeke met hartverscheurende klem, —

heb medelyden met uwen gryzen vader! Ik heb u alles vergeven, ik heb my in uwe bekeering verheugd en u weder als myn zoon ontvangen! ô Wees dan ook niet wreeder dan ik! Heb medelyden, heb erbarming met myne vadersmart. Waerom hebt gy geen betrouwen in de barmhartigheid Gods by wien het berouw alle zonden te niet doet. —

Een schaterlach, wreeder en zinneloozer dan alle de lasteringen, deed het akelig verblyf dreunen en werd duizendwerf door de sombere vouten herhaeld. Na eene poos hoorde men weêr de stem van den jongeling :

— Eedbreker, broedermoorder, vadermoorder, landverrader, godverloochenaer, heb berouw. Werktuig van den Satan, heb betrouwen op God!... Toon Hem uw leven en heb betrouwen op zyne genade! Uw leven van leugen, valschheid en bedrog! van huichelary en verraed! Ja roep tot Hem : Ik heb de onnoozelheid verracht en verstooten, de deugd miskend! ik heb de vuige ondeugd op beide knien aengebeden en voor haer als een verachtelyke slaef, in het stof gekropen! Om een weinig wereldsche wellusten heb ik Uwe dienaren verkocht en geleverd,

Uwe tolken verjaegd, Uwe belyders op den brandstapel doen klimmen en de vyanden van Uwen naem gediend, verblyd en doen zegepralen! Ik stel myn betrouwen in U!.... ô Laster en verdoemnis!... Myne ziel hoort den Satan... en dáér, dáér nevens my, grynst hy my aen! Ho! zyne klauwen gloeijen in myn vleesch!... —

Hier zweeg de jongeling en zeeg neder in zyne boeijen. De doodverw die zyn aengezicht bedekte, scheen nog bleeker en vreesselyker onder de stralen van het rookende lamplicht en loste zich akelig uit op de omringende schaduw.

— Vader, — sprak Lauwreys, met eene stem die van diepen rouw getuigde, — uw zoon is dood, en deze laetste beproeving is my te wreed.

— Mor niet tegen Hem die ze ons oplegt, — hernam de oude Wesenbeke op strengen toon, — zyn heilige wil geschiede. Doch bidden wy, myn zoon, ik heb te veel betrouwen in den Heer dan dat ik zou gelooven dat Hy uw broeder in de wanhoop op zyne barmhartigheid zoude laten sterven. —

Beide mannen wendden hunne blikken ten Hemel en bleven eene wyl in vurige gebeden verslonden, tot dat Norbrecht door eenige

stuiptrekkende bewegingen, een teeken van leven gaf en hunne aendacht weder op zich riep. Eindelyk scheen hy geheel uit zyne bezwyming te verryzen. Hy was kalmer. De woede die hem over weinige stonden bezield had, had voor een stiller doch niet minder nypende gevoel plaets gemaekt. Alle zenuwkracht scheen hem ontzonken en een vloed van tranen stroomde over zyne verslensde wangen.

— Myn zoon, sprak de onderling zachtjes, — myn zoon, betrouw op de barmhartigheid Gods.

— Wie spreekt tot my, — stamelde de jongeling verbaesd, — wie spreekt tot my!

— Ik, uw vader, myn zoon; ik die u bemin en wil vertroosten. Kent gy myne stem dan niet meer? —

De jonker zweeg eene poos als of hy zyne verwarde gedachten gepoogd had by een te roepen, en dan hernam hy, doch met eene trage en verbrokene stem:

— Vader, vader, gy zyt wreed jegens my, schoon ik geen regt heb om er my over te beklagen. Waerom hebt gy my in het leven terug geroepen? De duizeling bevrydde my van de wanhoop. ô! Kon ik myne zonden met eene eeuw

van lyden herkoopen! maer nu... nu is het te laet.

— En waerom niet met eenen stond van berouw, myn zoon? Gedenk Gods barmhartigheid is oneindig; voor alle zyne kinderen opent Hy zynen schat van genade.

— Voor my, die een verrader ben, is het te laet...

— Het is nooit te laet, myn zoon, by Hem die tyd noch perken kent. Heden nog geeft gy in de vlammen getuigenis van uwen God; en heeft de Zaligmaker niet gezegd dat in den wyngaerd des Heeren de laetstgekomenen ook den vollen loon ontvangen? —

Eene strael van hoop blonk er, by het hooren dezer woorden, als een glans des Hemels in 's jongelings oogen, en hy sprak met eenen min beklemden gorgel:

— Vader, vader hebt gy my dan *alles* vergeven?

— Myn zoon, gered! myn zoon! riep de grysaerd, — en in de opgetogenheid zyner vreugde, wilde hy, wellicht om hem te omhelzen, tot den jongeling naderen, doch de ringen die hem omknelden spanden zich vruchteloos en rukten hem met geweld tegen den pyler terug.

Op dit oogenblik ging de luik van den kuil open en de dienaers van het geregt stegen langs de neêrgelatene ladderkoorde af . . . .

. . . .

. . . .

Terwyl de beulen der Inquisitie in den diepen kerker nederdaelden, stond de jongeling dien wy by den dageraed ter puijen gezien hebben, in eene der ryke en schitterende zalen van het stadhuis van Antwerpen. Hy had zynen mantel afgelegd en leunde met lossen zwier op den rand eener eikene tafel. Niet verre van hem, by een open venster, zat eene vrouw die alles wat er op de Groote-Markt gebeurde met belangstelling en nieuwsgierigheid, gadesloeg. Deze was met prachtigen smaek gekleed; doch de blanke peerlen die heuren hals versierden, deden deszelfs bruine tinten nog meerder voorkomen en gaven getuigenis van hare zuidelyke geboorte. By wylen wendde zy het hoofd tot den jongen man en stuerde hem eenige woorden toe, welke hy meestal met verstrooidheid beantwoordde :

— De Groote-Markt is reeds met volk bedekt: Komt gy dit schouwspel niet eens zien, myn Karlos?

— Komen de Wesenbeeks, Susannah?

— Nog niet, schoon ik geloof dat zy niet lang meer toeven zullen. Alles is bereid tot hun ontvangst. . . . .

— Weet gy, lieve, wat er van de Fellenberch geworden zy?

— In 't geheel niet. Maer, om Gods wil, waerom bekreunt gy u met het lot van dit meisje? —

De vorige woorden waren, even als of de sprekers over dagelyksche voorvallen gehandeld hadden, met schynbare onverschilligheid gewisseld. Op de laetste vraeg keerde de jongeling ylings het hoofd om, en knarsetandend sprak hy tot zichzelven:

— Waerom ik my met haer lot bekreun! Ja, dit kan zy vragen! Heure wenschen zyn voldaen! Zy heeft geenen hoon meer te wreken, en morgen noemt men haer met den naem van Sierra-Fuoca; maer ik... —

Plotselings ging de deur der zael open en een kreet van wreede blydschap ontvlood den jongeling by het aenzien van de vrouw die binnentrad. Een oogenblik later stond deze met toegewrongen handen voor hem, en bad met wanhopige snikken.

— Genade! heer van Mansfelt, genade! Ik heb geenen anderen toevlucht dan tot u! Een woord van u kan ze redden; ik weet het. Gy zyt hier stedehouder van den landvoogd! Oh, spreek dit woord, en ik zal uwen naem gebenedyden! eeuwig, eeuwig gebenedyden! —

Het meisje kreeg geen antwoord. De jonker aenzag haer met strakheid; eene helsche vreugde gloorde uit zyne oogen, en het was als of hy een voor een alle heure gelaetstrekken doorschouwen wilde, om de diepte van heur lyden te peilen. Na eenen stond hernam de doodbleeke freule:

— ô Ridder, verstoot my niet, verwerp niet de bede die ik u doe! Een woord, een enkel..... ô Keer u van my niet weg! —

De jonker boog zich tot de biddende, en fluisterde met nypende scherts:

— Geheugt het u?.. Myn wreker woont onder uw eigen dak!

— Erbarming, ridder! ô erbarming! Heeft het lot u niet genoeg gewroken, dat gy my nog boeten doet om een stond van onzinnigheid! Zie! hier voor uwe knien kruip ik neder; zie! uwe handen kus ik, ik zal uwe voeten kussen, ik zal my tot in het stof vernederen; maer... verstoot my niet!

— Ridder, — sprak de markgravinne van Candore met gevoellooze koelheid, — het volk loopt by benden Steenwaerts heen.

— ô, — Vervolgde het meisje zonder op deze woorden acht te slaen, — ô! wees een mensch! Is er eene smart gelyk aen de myne? Uit hoogmoed, zegt gy, heb ik u beleedigd en nu ziet gy my smeekend en wanhopend voor uwe voeten. Alles wat ik bemind heb is geslagen! de mynen dwalen op vreemden bodem! het brandschavot wacht op mynen voedstervader, op mynen broeder, op mynen.. ach!.. op uwen vriend! Voelt gy niet hoe myn hart verscheürd wordt, myne ziel verbroken? Myne tranen zyn tranen van bloed!.. ô Genade! genade!.. Maer uw hart wordt week! Ja, gy zult niet wreed en onbarmhartig zyn als de beulen die my den ingang van het Steen geweigerd hebben! Een woord, ridder Mansfelt, een enkel woord!

— Het volk stroomt weder op de Markt; de gevangenen volgen. Komt gy niet hier, ridder Karlos? — hervatte de Spaenjaerdin.

— Hoort gy, riep de freule, hoort gy niet wat men u zegt! de gevangenen komen! Spreek, spreek het woord van genade! spreek het spoe-

dig!... Ik zou u langer bidden, ik zou tot morgen voor uwe voeten kruipen als eene onedele slavin; maer de stond is daer! de tyd eischt spoed! Nog één oogenblik en uwe magt is verbroken, één oogenblik en de vlam stygt ten hemel! ô Genade! spoedig, spoedig genade! —

De jongeling trad eenen stap achteruit. Zyn gelaet glansde onder het gloeijend gevoelen van eene voldane wraek, zyn oog schitterde kwaedaerdig als dit van den engel der duisternis, en als of hy elk zyner woorden tot een snydenden dolk maken wilde, sprak hy met trage en yzingwekkende stem:

— Eens heb ik tot de freule van Fellenberch eenige woorden gesproken die haer deden vreezen dat ik haer mogt lief hebben, en op dien dag heeft ze my erger dan eenen knecht behandeld! Ik heb den hoon verduerd; maer om op de wraek te wachten!... en het lot is my gunstig geweest; het heeft met de wraek gewoekerd... Neen, in myne uitzinnigste droomen heb ik nooit durven hopen u zoo voor myne voeten te zien kruipen!... Waerom glinsteren uwe oogen niet van verontweerdiging, waerom jaegt gy my niet weg, waerom heet gy my niet lasteraer!... Nu weenen

die schoone blauwe oogen, nu heffen die handen zich tot smeeken omhoog, nu bidt die hoogmoedige stem... Ha, nu is het ook myne beurt om u hoon voor hoon, smaed voor versmading terug te geven; myne beurt om te juichen en te zegepralen!... Genade!... en waerom zou ik genadig zyn?... opdat gy in de armen van eenen dubbelen verrader met myne weekhartigheid zoudt kunnen spotten?...

— Neen, Ridder! opdat ik uwen naem zou kunnen zegenen! ô Wreek u niet zoo onmenschelyk over een ydel woord!

— Genoeg geweend en gebeden, genoeg u vernederd en onteerd, sta op! — en de freule met geweld opligtende vatte de jonker naer eene bel die op de tafel stond en deed ze hevig bewegen. Een bediende trad op den eigen stond in de zael:

— Dat men de zwarte vlag opsteke en de trommen doe slaen, — sprak van Mansfelt op bevelenden toon.

Annah werd eene wyl bedwelmd door deze woorden, welke niets anders dan een teeken van gewissen dood waren, en bedekte haer aengezicht met beide handen. Dan, de bewustheid

van het gevaer dat de veroordeelden liepen, bezielde haer nog eens met eene bovenmenschelyke sterkte, en zich eensklaps tot de koele Susannah wendend, riep zy met eene drift- en wanhoopvolle stem :

— ô! Gy ten minste, zult my niet verstooten, gy zult medelyden met my hebben, en my bystaen om dien regter te verbidden! Ja! ja! dit zult gy, want gy ook hebt eens bemind, gy ook moet den angst der liefde beproefd hebben. Ach! dael in uwen boezem en zeg : daer stygen de vlammen om mynen bruidegom, daer stygen zy om myn hart, myne hoop, myn leven te verslinden; dáér in het midden van dien vuergloed staet de beheerscher myner ziel, en een woord kan hem redden!... ô Zeg u dat, en het enkel denkbeeld van zulk een lyden zal u doen yzen en barmhartig maken! —

De Spaenjaerdin wierp eenen haetvollen blik op het verstuipte wezen der vlaemsche jongvrouw, en met eenen wreeden spotlach brak zy 's meisjes aenroeping af :

— Wat hulp vergt gy van my, schoone freule? Hoe komt gy op het denkbeeld te gelooven dat dáér waer zulke bevallige bidster als gy, on-

magtig is, eene dagelyksche schoonheid als ik, eenige magt zou bezitten. Het is te laet daerenboven, de gevonniste ketters klimmen reeds op het brandschavot. —

De freule van Fellenberch liet hare verschrikte blikken over het geregtsplein dwalen, en erkende dat de vreemde waerheid gesproken had. Nu stond zy ylings op. De uitdrukking van heur gelaet was veranderd en geen zweem van nederigheid bleef er langer in hare houding. Hare oogen fonkelden in haer opgeheven hoofd, hare trekken verbreedden, hare lippen trilden en de verwarde lokken die wild over hare schouders henenvlogen, maekten haer gelyk aen eene woedende leeuwin. Helder en ontzettend klonken hare woorden:

— Het is te laet!... Ja het is te laet om hen te redden; maer niet om u te vervloeken!..... niet om de wraek des Hemels over uwe hoofden te roepen!... Gy hebt u willen wreken, van Mansfelt; nu! gy zult gewroken zyn;... met woeker gewroken!... Maer weet het! myn vloek rust op u beide, en het is een onherroepelyke vloek... de vloek eener stervende! . . . . . .

. . . .

. . . .

De oude Wesenbeke en zyne twee zonen hadden het schavot beklommen. Hun gang naer de geregtsplaets was een ware zegetogt geweest. Niettegenstaende de vrees die de spaensche dwinglandy inboezemde, niettegenstaende de vervolging die aller hoofden bedreigde en ze snel en onverbiddelyk als de bliksem trof, waren de harten des volks te zeer door de liefde voor vaderland en vryheid ontgloeit, om het toe-telaten aen de baetzuchtige inspraek der voorzichtigheid het oor te leenen. De menigte daerenboven, heeft iets grootsch en ontzettends in zich, dat zelfs de koudste boezems voor edelmoed en begeestering vatbaer maekt en de enge denkbeelden van eigenbelang door een gevoel van trotschheid en magt komt vervangen. Treffend ook en ontzachelyk was het tafereel dat de scharen aenboden. Deelneming, medelyden, verwondering, vreugde zelfs, stond er op aller aengezichten te lezen, en menige roep van « Leve de vryheid, Heil aen de martelaren, Dood aen Spaenje, » kwamen vreesselyk in de ooren der krygsknechten wedergalmen; en telkens, voor eenen aenval vreezende, sloten deze meer en meer hunne saemgepreste gelederen.

De gevangenen echter traden langzaem en statig in het midden hunner wachters, en by de stille voldoening die zy blyken deden zou men veeleer gezegd hebben dat zy tot eenen troon dan tot eenen brandstapel geleid werden. Nauwlyks waren zy aen den doodpael vastgeklonken of de oude Wesenbeke sloeg eenen langen blik op de woelige menigte, en syne handen ten hemel heffende, sprak hy met eene stem welke, krachtig en vurig als die eenes godstolks, in alle gemoederen eenen weêrklank vond :

— Gy allen, broeders die my hoort, droogt uwe tranen en vergeet uwe droefheid!.. Dat er op dezen dag van zaligheid en zegen geene smart in uwe boezems huisveste. God die ons heeft uitverkoren om aen zyn volk den weg der verlossing te banen, om in de marteldood getuigenis te geven van zynen naem, heeft ons ook de sterkte verleend om, naer zyn voorbeeld, elke foltering met blydschap te gemoet te gaen! Bidt dan met ons opdat Hy in het laetste oogenblik zyne magtige hand niet van ons aftrekke, opdat Hy onze menschelyke broosheid ondersteune en het lichaem niet late zegepralen op den geest!...

— Gy zult niet sterven, riep de menigte, neen! wy willen onzer geleider terug! —

De scharen drongen zich nader tot den brandstapel met zulk een geweld dat de spaensche krygsknechten tot by desselfs voet gedreven werden. Deze staken nu hunne hellebaerden en pieken vooruit en laedden hunne kruidbussen. Een gevecht, een hardnekkig en bloedig gevecht scheen onvermydelyk; doch weder klonk de stem des ouderlings en beheerschte het donderend gedruis :

— Houdt op, ô broedren, houdt op! en ontrukt my niet aen de marteldood! Berooft my niet van de blinkende kroon, waer ik zoo vurig heb om gebeden! Waerom uwe krachten ydel en onnuttig verspillen? waerom noodeloos uw bloed vergieten? waerom opgestaen tegen den wil van God?.. ô! Ik bezweer u, bedaert uwe woede en stelt uw aller leven niet in gevaer voor een weinig verstolde bloed. —

Deze aenroeping bragt de menigte stondig tot bedaren, en wen de stilte weder teenemael hersteld was, ging de grysaerd voort :

— Wat ons gebeurt, is door den profeet Jesaïa voorzegd : « Van wege de verbolgendheid des Heeren der heirscharen zal het land verduisterd worden : ende het volk zal zyn als een voedsel

des vuers. » Daerom verdraegt geduldig de plagen die het den Heere belieft ons toetesturen; verdraegt ze met vreugd en gelatenheid; want de dag der verlossing is niet verre. Uit het vergoten bloed komen helden te voorschyn, en uit de vervolging worden wrekers geboren. Nog eenen tyd en het woord is volbragt : « Wee den Assyrier die de roede myns toorns is. »

Op een teeken der Roode-Roede, verdoofde het geratel der trommen, het geschal der klaroenen de stem des ouderlings, en de onbekende beul klom op den houtstapel. Hy rigtte zich regtstreeks tot Norbrecht en, tot zyn oor zich bukkend, vroeg hy hem met heesche en woedevolle stem :

— Norbrecht van Wesenbeke, waerom sterft gy in de vlammen?

— Om mynen godsdienst.

— Om uw verraed! —

By dezen roep, ligtte de onbekende de kap op, die tot nu toe zyn aengezicht bedekt had. De jonker sloeg zyne oogen op het grynzend gelaet van den spreker, doch keerde die spoedig ten gronde, en huiverde als of hy eene vervaerlyke verschyning gezien had.

— Herkent gy my? — vroeg de monik, want niemand dan deze was de vermomde beul, — herkent gy my?... Dan weet gy ook dat gy niet om uw verraed tegen Spaenje, maer om uw verraed tegen uwe broederen, sterven zult. —

En zich, zonder een antwoord te wachten, tot den ouderling wendend, drukte hy hem vurig de hand, en zuchtte:

— ô Martelaer, bid God voor het verdrukte vaderland! — dan van den brandstapel springend, vatte hy de gloeijende toorts.

Op dit oogenblik ontstond er eene ongewoone beweging onder het volk. Het was niet, als zoo even, eene pooging tot oproer die dezelve veroorzaekte, neen; aller oogen waren nu van het moordschavot afgewend, en staerden in verstomming op eene meisje dat zich met nydige en onwêerstaenbare kracht, door de scharen heen, eenen weg tot de gevonnisten baende. De drift die haer bezielde moest bovenmenschelyk zyn, want haer aengezicht droeg geen kenmerk meer van aerdsch gevoel. Zy zag, zy voelde, zy hoorde niets meer: de menigte die haer omringde bestond niet voor haer. In die ontellyke scharen ontwaerden heure oogen een enkel punt,

de brandstapel ; en dáér, dáér mogelyk een enkel mensch. Vruchteloos poogde men heure vaert te verhinderen ; geen geweld, geene smeeking hield haer tegen, en het eerste schrikgeroep der menigte was niet verklonken of de freule van Fellenberch klemde zich met alle het vuer der wanhoop en der liefde tegen de borst hares bruidegoms.

— Norbrecht, riep zy, Norbrecht ! omhels my nog eens ! Ik ben gekomen om met u te sterven !..— Meerder kon zy niet spreken, doch zy hechtte hare oogen op de zyne, als wilde zy in deze laetste beschouwing gansch heuren schat van liefde en zelfsopoffering uitputten ; eilaes ! de blik van den zwakken Norbrecht was styl en sprakeloos. De herhaelde schokken die hy op dien dag ontvangen had, hadden alle zyne krachten verbroken.

Grootsch en statig als een aertsvader, spreidde de grysaerd zyne handen over zyne kinderen en sprak, met een laetste dankgebed, zyn laetsten zegen over hen. — Een weinig later steeg er eene rookkolom ten hemel, en kronkelden de vlammen boven de hoofden der verslagene menigte.

Den avond van denzelfden dag waren Klaes Debinder en zynen makker, weder in de kroeg van de Kloosterstraet voor eenen pot antwerpschen bruinen, gezeten, en hadden het volgende gesprek :

— Maer zeg eens, Klaes, waer duivel toch hebt gy die goudmyn gevonden ?

— Ja, goudmyn, zegde, he ? Nu 't is zoo wel iets. Dat ik zeker was dat gy niet klappen zoudt...

— 'k Kan immers zwygen, en goed. Gy weet, als ge dat beurseken...

— Nu, nu!.. Gy herinnert u wel dat wy hier, over eenigen tyd, eenen Mechelaer gevonden hebben.

— Ja, die eerst knecht is geworden by Mynheer van Mansfelt, en nu by den beul.

— Knecht, knecht!... Weet gy wie het was?

— Neen, ik.

— Hoort, vriendtje, — en mompelend ging hy voort, — het was Pieter Herman, de predikant van de Geuzen.

— Domkop, riep Koben, waerom hebt gy hem niet geleverd; zyn hoofd is op prys gesteld!

— Omdat hy my beter betaelde dan de koning.

— En nu?

— Nu is de vogel buiten scheut. Daer hy is zal Spelleken of ik hem niet gaen halen! want de geuzen kogels zyn even zoo gevaerlyk als de spaensche solferstekken. —

EINDE.

